ALINA GOLDNIKOVA

PRASME UZVESTIES ATVIEGLO DZĪVI

SHOUT
SHARE
IT

Annotation

Alīna Goldņikova

Prasme uzvesties atvieglo dzīvi

Autore grāmatā sniedz atbildes uz daudziem Jautājumiem par to, kā jā uzvedas sabiedrībā, ar konkrētiem piemēriem parāda, kā kļūt pievilcīgiem un patīkamiem saskarsme ar apkārtējiem cilvēkiem, Grāmata domāta vidējo klašu skolēniem.

Rīga Zvaigzne 1983

Alina Goldņikowa OBYCIE UM1LA 2YCIE NASZA KS1EGARNIA Warsiawa 1973

No poļu valodas tulkojis Vinifreds Kraučis Zbigņeva Lengrena ilustrācijas

g Tulkojums latviešu valodJ, Zvaigzne». 1983

-
- PIRMĀ DAĻA PIRMS DODAMIES CEĻA
- I nodaļa LASĪTAJAM čukstus pie auss
- II nodaļa GATAVOŠANAS CEĻAM
- III nodaļa AUTOMAŠĪNAS» TEHNISKA APSKATE JEB VĒL NELIELS IESKATS SEVI
- IV nodaļa VAI PAR VIRU SPRIEŽ PĒC CEPURES?
- OTRA DAĻA SABIEDRĪBĀ
- I nodaļa SAVAS MAJAS - KO GRIBU, TO DARU?
- II n o d a ļ a PIRMAIS SOLIS CILVĒKOS Pastaigā
- SKOLA
- IV nodaļa BRAUCAM EKSKURSIJAI
- V nodaļa SARĪKOJUMĀ Teātrī
- .VI nodaļa VIESI NAK, VIESI NAK...
- ,VII nodaļa EJAM CIEMOS
-
- VIII nodaļa VISI PĀRI DEJOI
- IX nodaļa DAVANAS
- X nodaļa SVĒTKI, SVĒTKI,.,
- XI no d a Ļ a KAD NEJŪTAMIES ĪSTI VESELI,.,
- XII nodaļa Brīvdienas!
- XIII nodaļa RAKSTAM VĒSTULES
- XIV nodaļa BRŪTGANS UN BRŪTE» VAI — DRAUGS UN DRAUDZENE?
- XV nodaļa MAZS EKSĀMENS

Alīna Goldņikova

Prasme uzvesties atvieglo dzīvi

Lūdzu, tikai bez panikas! Svarīgākais ir saglabāt mieru un izturēties nepiespiesti. Ja arī sākumā viss neritēs tik gludi, pirmkārt mēģināsim tikt vaļā no neveiklības sajūtas. Pārsteiguma vai apjukuma brīžos nezaudēsim galvu un pašsavaldīšanos. Protams, tas ir diezgan grūti. Jūs no pieredzes zināt, cik neērti cilvēks jūtas svešā sabiedrībā vai viņam neierastā situācijā. Kādas galvassāpes tad sagādā... paša augums! Nav skaidrības, ko lai ar to iesāk. Vispirms jau traucē rokas. Liekam tās gan šā, gan tā, taču ne mirkli nespējam par tām nedomāt. Arī ar kājām nav labāk. Tās slīd pa grīdu, ķeras aiz krēsliem, izskrien uz priekšu vai aizkabinās viena aiz otras, sagādājot ne mazumu rūpju.

Va|īgā apkaklīte pēkšņi sāk žņaugt, un mēs ik pa brīdim to nervozi pavelkam. Prātā pazib visdažādākās šaubas.

Vai tagad neklātos piecelties?

Vai kāds neredz, ka man nav nomazgāts kakls?

Vai tik nav pasprucis vaļā rāvējslēdzējs uz muguras?

Es laikam tūlīt nosarkšu!..

Mierīgi! Bez panikas! Prasme uzvesties ne vien atvieglos, bet arī darīs mums dzīvi patīkamu...

Šī grāmatiņa glabā sevi pārsteigumu: katram savas braukšanas

tiesības! Kādam satiksmes līdzeklim? Pirmās lappuses to, protams, neatklās!

lādēļ — pacietību!

PIRMĀ DAĻA PIRMS DODAMIES CEĻA

.

I nodaļa LASĪTAJAM čukstus pie auss

jeb nodaļa, kurai grūti izdomāt nosaukumu, jo vārdu Ievads», kas šai gadījumā būtu vispiemērotākais, parasti uztver kā pavēli: Nelasīt! Viena vienīga garlaicība!»

Taču kā lai iztiek bez ievada, ja grāmatai dots nosaukums Prasme uzvesties atvieglo dzīvi»!

To izlasot, prātā uzreiz nāk vecajās filmās redzētā bargā, kārnā guvernante, kas nemitīgi kaut ko aizrāda:

Turi taisnu muguru!

Sasveicinies!

Negrozies!

Noņem elkoņus no galda!

Prasme uzvesties, par ko stāstīts šajā grāmatā, nav labas uzvedības normu apnicīgs uzskaitījums, bet īsta autoskola» braucienam... pa dzīvi. Tā nav domāta, lai kaut kā izlīkumotu dzīvei cauri, bet gan lai aiztrauktos pa to skaistā sportiskā stilā.

Vai tehnikas un atoma laikmetā, kad cilvēks drīz sasniegs citas planētas, pieklājas uzvesties kā alu iemītniekam, kurš ne tikai nav dzirdējis neko par mākslīgajiem

Zemes pavadoņiem, bet arī nezina, ko iesākt ar šķīvi, kas atrodas viņam priekšā?

Vai mūsdienu cilvēkam, kas, ieslēdzis radio vai televizoru, var sekot notikumiem viņā pasaules malā, vajadzētu likt ausi pie sienas, lai noklausītos, ko pane Maļinovska stāsta panei Kovaļskai?

Vai jaunai meitenei būtu jāizturas tā, it kā viņa neprastu saskaitīt līdz trīs laikmetā, kad elektroniskās smadzenes sekundes daļā veic vissarežģītākos aprēķinus?

Pienāks diena, kad jūs sāksit strādāt. Stāsities pie vadības pults, kāpsit uz celtņa, būvēsit kuģus, lidosit ar reaktīvām lidmašīnām, mācīsit citus un pārstāvēsit mūsu valsti ārzemēs — vārdu sakot, pilnībā iekļausities sava gadsimta dzivē. Diez vai jūs gribēsit ieiet tajā ar akmens laikmeta ieražām, it kā nupat būtu nokāpuši no koka vai iznākuši no alas.

Bet vai jums nešķiet, ka dažs labs no jums tieši tā uzvedas?

Palūkojieties uz viņu!

Tiesa, viņš izmanto XX gadsimta sasniegumus — piemēram, apmeklē kino —, taču vienlaikus ignorē faktu, ka izgudrota matu griežamā mašīna.

Vasarā viņš var stundām ilgi peldēties, toties pret krāna ūdeni pārējos gadalaikos izturas ļoti atturīgi!

Viņu vilina spēļu automātu spožās pogas, turpretī savas viņš veiksmīgi aizslāj ar spraužamadatu vai vispār neizjūt to trūkumu.

Viņš lieliski pazīst visu mārku automašīnas un ilgojas tās vadīt, taču savā dzimšanas dienā bieži nezina, kā un kur izvietot ciemiņus un kādu ātrumu» ieslēgt, lai svinības noritētu gludi un atstātu labu iespaidu.

Lai mainītu savu izturēšanos, viņam pietrūkst... drosmes. Sevišķi jau zēns baidās, ka tik viņu kāds neuzskata par memmesdēliņu. Viņam šķiet, ka sasveicinoties vīrišķīgāk ir iegrūst draugam dunku sānos, nekā pieklājīgi pa-

sniegt roku, un labāk izklausās: Pavācies malā!» nekā: Lūdzu, palaid garām!»

Tas ir viņš, kas cītīgi pēta debesis, meklēdams gaišā dienas laikā Lielos Greizos Ralus, lai tikai izvairītos no grūtā pienākuma pasveicināt kādu pieaugušo.

Nabaga zēns!

Cik mokoši viņam ir klusi aizvērt durvis!

Cik grūti nomurmināt māsai apsveikumu vārdadienā vai piesteigties pie kaimiņienes un pateikt, ka labprāt palīdzētu aiznest iepirkumu somu! Cik │oti jāpiepūlas, lai pieceltos un piedāvātu klases biedrenei vietu tramvajā vai autobusā! Ja nu citi zēni sāk zoboties vai pat nospriež, ka šī meitene viņu īpaši interesē? Ikviens zēns taču rūpējas par savu labo slavu» un kā no uguns bīstas, lai viņu neizsmietu.

Viņš grib būt brašais kovbojs, neuzvaramais pirāts vai nenotveramais Zorro, tikai ne parastais Stefeks, Heņeks vai Romāns. Viņu uztrauc, — ja viņš ne ar ko neizcelsies, viņu neievērosi Tādu ironit,,,

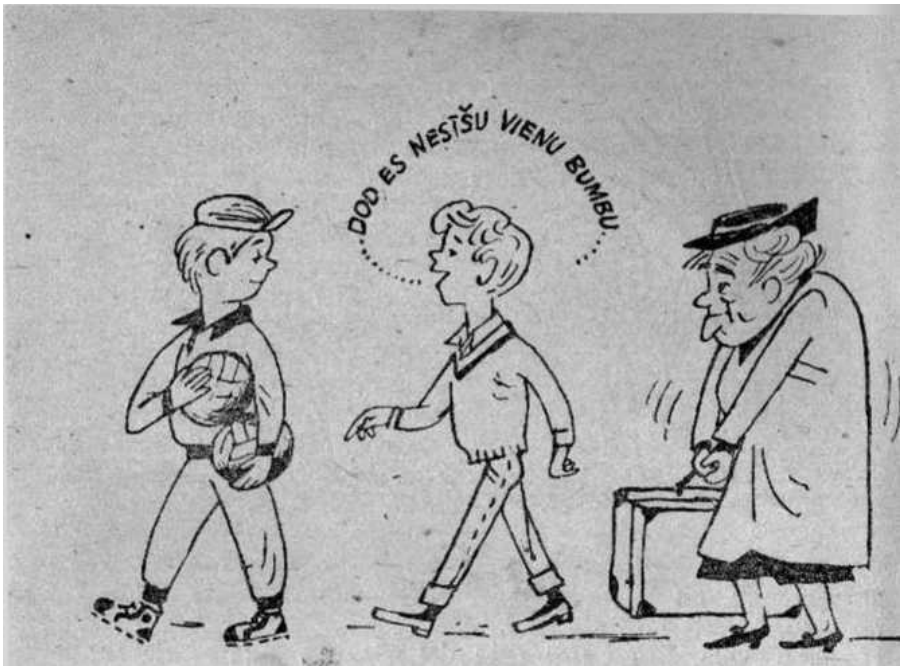

Taču nevajag aizmirst, ka ir jau XX gadsimta otrā puse! Varoņi ir citi, un arī prasības mainījušās. Tādēļ — drosmi! Prasme uzvesties nav nemaz tāds bubulis, kā šķiet, un nekāds ļaunums no tās neceļas. Gluži otrādi» tā var noderēt, jo nudien atvieglo dzīvi.

II nodaļa GATAVOŠANAS CEĻAM

Un kā ar braukšanas tiesībām? Tās no gaisa vis ne» krīt! Jau gribējām doties ceļā ar tādām manierēm, kādas nu kuram ir, te pēkšņi attopamies: nav tiesību! Turklāt vēl nav zināms, vai no mums vispār iznāks braucējs.

Varbūt jums šķiet, ka tipogrāfijā ir kaut ko sajaukuši un grāmatā par prasmi uzvesties ielīmējuši lappusi no amatierbraucēja rokasgrāmatas? Nē, tā tas gluži nav. Redziet, prasme uzvesties uzreiz neatvieglos jums dzīvi. Sākumā to pat mazliet apgrūtinās. Nāksies iemācīties ne vien to, kad jāpalokās un jāpacej cepure, bet vajadzēs arī papētīt.., sevi. Būs jāapgūst gan uzvedības normas, gan jāizkopj noteiktas rakstura īpašības. Arī braucējam taču jāzina gan ceju satiksmes noteikumi, gan jāprot strauji rpaģēt.

Iedomājieties braucienu automašīnā, kuru vada cilvēks ar gausu domāšanu! Nepagūsim ne acis pamirkšķināt, kad jau būsim iedrāzušies stabā vai gulēsim grāvī starp neaizmirstulēm!

Tikpat neveiksmīgi, lai gan paši savām kājām, varam nepiemērotā brīdī nonākt svešā dzīvoklī un radīt lielu apjukumu, ja nepratīsim ātri aptvert visu un tūdaļ aiziet.

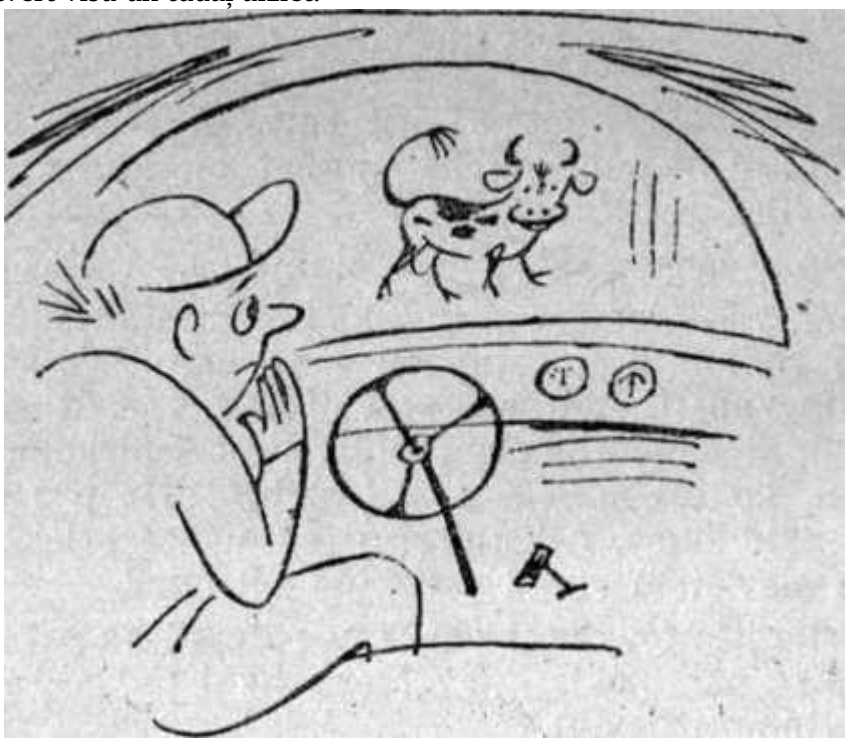

Kā braucējam, tā arī cilvēkam, kurš vēlas, lai viņu uzskata par labi audzinātu, ir nepieciešama prasme savaldīties.

Jūs paši zināt, kas notiks, ja autovadītājs, pamanījis pēkšņi iznākam uz ceļa govi, palaidis vaļā stūri un aizmiegs acis, lai neredzētu, kas nu sekos!

Arī daudzmaz kulturāls cilvēks neapstulbs un nezaudēs valodu tālab vien. ka, iegājis istabā, sastaps tur ne tikai savu draugu Jureku, bet vēl divas viņa krustmātes, trīs svešas sievietes un, teiksim, kādu večuku ar sirmām ūsām.

Šķiet, mums izdevās jūs pārliecināt, ka, iekams ķeramies pie pieklājības formu apgūšanas, ikvienam der pavērot sevi un padomāt par savu iedabu un raksturu. Citādi nav vērts doties ceļā. Nekur tālu mēs netiksim!

Tātad — kādi mēs esam?

Mēģināsim uzskaitīt tās rakstura īpašības, kuras varētu traucēt kulturālas uzvedības apguvi un kuras esam atklājuši sevīl

Ja nezināt, ar ko sākt, palīdzēsim jums.

Padomā, vai, piemēram, tad, kad ciemos atnākusi krustmāte, tu rādi mīlīgu seju, bet aiz muguras mēdi viņas dēlēnu un rausti viņu aiz ausīm! Bet varbūt gadās tā, ka tu, laipni smaidīdams, palīdzi nest iepirkumu tīkliņu skolotājai, ko esi saticis uz ielas, bet drīz pēc tam, nemaz nesmaidīdams, nekaunīgi aizspraucies priekšā divām vecākām sievietēm rindā pēc kino biļetēm?

Ja tu rīkojies tā, droši vari sev pateikt, ka esi divkosis, kas izliekas par pieklājīgu cilvēku tikai tādos gadījumos, kad tas viņam izdevīgi.

Prasme uzvesties nav svētku tērps, ko uzvelk svinīgos brīžos, lai radītu labāku iespaidu. Drīzāk gan ikdienas apģērbs, kam allaž jābūt nevainojamam.

Lūk, pirmā zīme, mācoties pieklājīgi uzvesties: tikai taisni uz priekšu, ne-likumojot un nenogriežoties no ceļa!

Mūsu grāmata nav mācību līdzeklis pašdarbības aktieriem, kuri palaikam vēlas notēlot džentlmeņus. Tā nederēs ari tiem, kuriem dzīve šķiet nebeidzams karnevāls — spēj tik mainīt maskas. Ļaudīs viņi ir cēli bruņinieki, bet mājās — lielceļa laupītāji, kas blīkšķina durvis, jo citu ieroču viņiem nav. Skolā viņi savukārt pārvēršas par korsāriem, kas uzbrūk klases meitenēm un jaunākajiem biedriem, kuri mierīgi pastaigājas pa gaiteni. Vecmāmiņai, kas solās finansēt tuvākās brīvdienas, viņi

n

notēlo tīros eņģelīšus, no kuriem to vien dzird kā lūdzu» un paldies*. Vārdu sakot, katrā vietā sava loma.

Ka tik izkulties kaut kā dzīvei cauri! Lai nepārpūlētos, labu iespaidu cenšamies radīt tikai tur, kur tas atmaksājas». Tiklīdz nav skatītāju — nav arī aktiera! Ir parasts, neintere sants, slikti audzināts jaunietis, kura īsto dabu agri vai vēlu visi iepazīs. Reiz jau viņš izkritīs no lomas, ieradums ir stiprāks par piesardzību, un visas pūles izrādīsies veltīgas.

Tā esam nonākuši līdz pirmajai rakstura īpašībai, kurai jāpiesaka nesaudzīgs karš. Tā ir tieksme izlikties, lieku Jot*un būt divkosīgam.

Sī zīme — aizliegums apstāties — savukārt mums atgādina, ka nepiespiesta un apstākļiem piemērota izturēšanās prasa zināmas Iemaņas. Tādēļ nemitīgi jāvingrinās. Līdzko sāksi mājās izturēties savādāk nekā svešos ļaudis, nekad šīs iemaņas neapgūsi.

Iedomājies, piemēram, ka esi pārskrējis no skolas izsalcis kā vilks! Tu iedrāzies virtuvē, pakamp karoti un tieši no katliņa samet vēderā to, kas tev atstāts pusdienām. Ka tik ātrāk!» tu apmierināts nospried, ar piedurkni noslaucīdams muti. Taču kā būs pie galda Danutas vārdadienā? Elkonis tā vien tīko celties gaisā, rokas tur nazi un dakšiņu gaužām nedroši, šķīvis ir slidens, kartupeļi šaudās pa to- gluži kā dzīvi — nē, no katliņa ēst tomēr daudz vieglāk!

Bet Ja nu mājās katru dienu kārtīgi apsēsties pie galda un paēst kā pieklājas? Cik gan viegli tad būs ciemost

Tādēļ visiem tiem, kuriem patīk tēlot divas lomas — vienu mājās, otru — sabiedrībā, iesakām šādu rotaļu,

Katram no jums droši vieri ir kāds paziņa, kura domas jums joti svarīgas. Varbūt tā ir Malgosja no blakus kāpnēm, ģeogrāfijas skolotāja vai tēvocis Marcins. Taču galvenais, ka šāds cilvēks ir un jūs vēlaties radīt labu iespaidu par sevi. Šāda doma taču bieži pavīd, vai ne? Jums gribas būt viņa sabiedrībā, tāpēc vajag iztēloties, ka šis cilvēks vienmēr ir tuvumā un, pats Svarīgākais, jūs novēro. Tas pārvērtīs jūs līdz nepazīšanai. Viņa klātbūtnē taču nevar vilkt pa ausi jaunākajam brālim vai lamāt klases biedru! Un jums ne prātā nenāks nosviest mēteli pa roku galam kaktā, izlaizīt šķīvi vai īgni atburkšķēt

kaut ko pretī mātei. • '

Un tā, aicinot talkā fantāziju, jūs sākat pievērst uzmanību arī uzvedībai mājās. Cenšaties ēst kārtīgi un izturēties laipni pret tuviniekiem, un pēc kāda laika pārliecināties, ka maizes šķēle netīrā rokā vairs negaršo', draugu mu|ķīgās izdarības rada nepatiku un mūžīgais juceklis istabā kaitina,

Pamazām, bez atgādinājuma un īpašas piespiešanās, jūs kļūsit par labi audzinātu un kulturālu cilvēku. Var gadīties, ka interese par Malgosju tikmēr būs zudusi, un jūs vairs nejūsmosit par ģeogrāfijas skolotāju, taču pieklājība — kā ieradums un iekšēja nepieciešamība, ne tikai svētku reizei, bet arī ikdienai — būs apgūta.

Sī zime atgādina, ka esam nedaudz novirzījušies no temata un jāgriežas atpakaļ. Tādēļ pētīsim tālāk savu raksturu un iedabu.

Tava klases biedrene Marisja saņēmusi balvu daiļlasī-šanas konkursā. Tu labi zini, ka vajadzētu pieiet viņai klāt, apsveikt viņu, sirsnīgi noskūpstīt, bet tev visvairāk gribas viņa) sāpigi iekniebt. Jo t u jau biji cerējusi uzvarēt un tagad nespēj pārdzīvot vilšanos!

Andžcjam ir jauns pulkstenis. Ar kādu lepnumu viņš to rāda tevi Ilgu laiku cītīgi krājis, lai to iegādātos. Sirdī tu jūti, ka būtu jāpasaka viņam kāds atzinīgs vārds, vismaz jāaplūko un jāpaslavē pirkums. Tā rīkotos ikviens patiess draugs. Turklāt pulkstenis tiešām ir glīts un tev ļoti patīk. Tad kālab tu savelc nicīgu grimasi un izmet:

Ir gan krāms! Tik vien tā labuma, ka tikšķi»

Nu esam atklājuši otru īpašību, kas traucē apgūt uzvedības kultūru. Tā ir skaudība.

Ja nepratīsi to pārvarēt, tava izturēšanās vienmēr būs samākslota un neīsta.

Un kā tev ar atbildības sajūtu? Ar pienākumu pildīšanu, noslēpumu glabāšanu, solījuma un dotā vārda turēšanu?

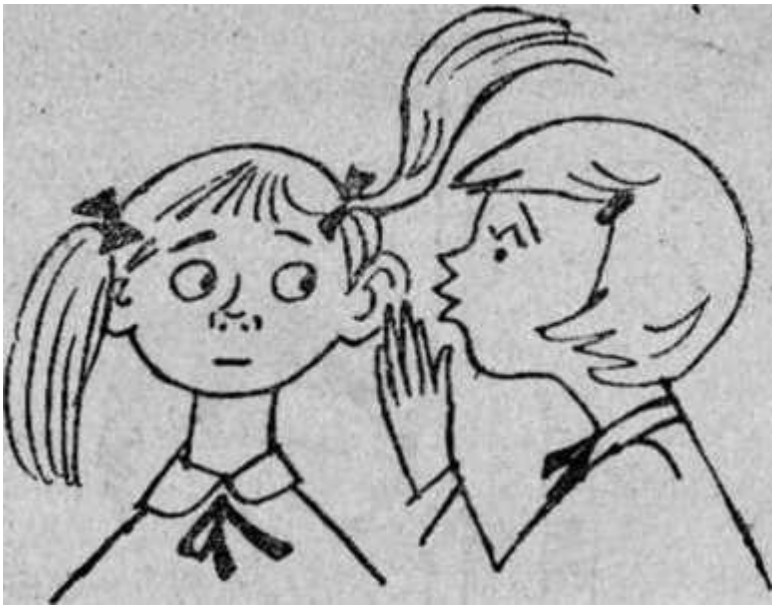

Vai tev ir gadījies soiit: Iedod man šo grāmatu, rīt es tev noteikti atnesīšu!» Un aizmirst savu solījumu uz vairākām nedēļām?

Varbūt tev kādreiz ir iedota vēstule, kas jāiemet pastkastītē? Atzīsties, cik dienas tu nēsāji to kabatā?

Varbūt tev bija uzticēts kāds noslēpums, bet tu esi izturējusies pret to gaužam nenopietni? Cik draudzeņu to uzzinājušās no tevis?

Taču ir lietas un notikumi, par kuriem skaļi nerunā, pat izliekas, ka nekas nav dzirdēts un redzētsl

Prasme glabāt citu un paša noslēpumus un nejaukties tur, kur nevajag, ir vērtīga rakstura īpašība.

Tādi pastāstiņi kā: Vai zini, Heņek, es vakar pa logu redzēju, kā Jasjkas brālis mācās dejot šeiku, bet viņas papiņš mērcē kājas bļodā!» liecina par pilnīgu šis jaukās īpašības trūkumu.

Pirmkārt, tas, ko cilvēki dara sava dzīvokļa četrās sienās, ir viņu personiskā darīšana un citiem nav gar to nekādas daļas. Tātad glūnēt iekšā pa logu, lūrēt pa durvju spraugu vai, vēl ļaunāk, noklausīties ir riebīgi!

Otrkārt, klāstīt tālāk visu, ko tu, kaut arī nevilšus, esi uzzinājis, ir tikpat nejauki. Tātad neklājas stāstīt par to, kas notiek pie kaimiņiem, draugiem, paziņām, kā arī pašu mājās.

Šādi izteikumi kā: Māsa saņēma vēstuli no līgavaiņa.

Es tev sacīšu, vai pārsmieties var lasot!» raksturo cilvēku no visnelāgākās puses. Jo kurš gan lasa svešas vēstules un vēl atstāsta to saturu citiem!

Pļāpāt ārpus mājas, ka vecmāmiņa sastrīdējusies ar mammu, tētim darbā nepatikšanas un krustmāte nav augstās domās par māsas jauno kleitu, ir gluži lieki. Protams, vēl ļaunāk ir, ja šādas ziņas izplata pa svešām mājām. Tā jau vairs nav nesmalkjūlība, bet gan neglīta tenkošana.

Taču atgriezīsimies pie atbildības sajūtas.

Vai atceries, ka tev pulciņa sanāksmē bija jāizveido sienas avīze? Tu biji apņēmies sagatavot materiālus. Un kas iznāca? Vispirms jau tu nokavējies par pusstundu, turklāt atnesi tikai pusi apsolīto materiālu.

Tā tas mēdz būt. Solīt ir vieglāk, nekā turēt solījumu.

Tātad, šķiet, būtu vērts iepazīt šo zīmi.

Tas ir apdzīšanas aizliegums. Jūs saprotat, ar ko tas šajā gadījumā saistās. Lūk, ar ko — solījumi nedrīkst pārsniegt mūsu iespējas un it īpaši maskēt mūsu patiesos nolūkus. Tādi' prātojumi kā: Kas tur ko neapsolīt? Gan jau vēlāk kaut kā izgrozīšos...» tikai grauj labo ieskatu

par mums. Kulturāls cilvēks vienmēr jūl atbildību par saviem vārdiem un rīcību.

Tātad esam atklājuši ari citas īpašibas, kas traucē apgūt labu uzvedību: vārda neturēšana, solījumu nepildīšana un neprasme glabāt noslēpumu s.

. Kas to bfilu domājis, ka labas manieres nemaz tik viegli nedodas

rokā! Jā, ne jau visu var ietvert viennozīmīgos priekšrakstos. Bieži vien pašam jāizvēlas, kāda izturēšanās noteiktā situācijā ir vispiemērotākā. Tādēļ ne vien ātra orientēšanās apstākļos, bet arī smalkjūtība mums lieti noderēs. Ja tev ir nojausma, kā attiecīgajā brīdī jārīkojas, tad, iegriezies pie drauga, kas tieši tobrīd labo velosipēdu, tu piedāvāsi viņam palīdzību, lai gan nekur nav teikts, ka ciemiņam būtu jāķeras pie darba.

Tu neteiksi savai draudzenei: Ir gan tev neglīts brālis!» Nedarīsi to tādēļ, lai viņu nesāpinātu, nevis tādēļ, ka ir kaut kāds priekšraksts, kas aizliedz paust savas domas par cita ārieni.

Tas laikam ir skaidrs, vai ne?

Tātad ne tikai pieklājības formas vien mums nepieciešamas, lai izturētos korekti un piemēroti apstākļiem. Nepietiek ar to, ka zina, kādam nolūkam domāta dakšiņa un kā jārīkojas, stādot priekšā draugu savai mātei, lai iegūtu labi audzināta, kulturāla cilvēka reputāciju. Var iekalt no galvas visus pieklājības noteikumus un tomēr pieļaut rupjas kļūdas un netaktiskumu, ja trūkst smalkjūtības un prasmes orientēties sabiedrībā.

Cerams, ii izdevies jūs pārliecināt, ka, mucotles uzvest ies Jel) iegūstot

braukšanas tiesības», vislielākās rūpes jums var sagādāt paša raksturs un iedaba. Tāpēc ievietojam šeit nākamo brīdinājuma zīmi: Uzmanību! Briesmasl

Nobeidzot pārskatu, izdarīsim īsu kopsavilkumu. Divkosība, iztikšanās un skaudība, bezatbildība, pārmērīga ziņkāre un pļāpība, pienākumu nepildīšana, vārda neturē-šana un nesmalkjūtība var mums radīt grūtības, apgūstot tādu stāju un izturēšanos, kas nodrošina jaukus, saskanīgus un patīkamus kontaktus ar apkārtējiem.

Iekams nebūsit iemācījušies pārvarēt šīs īpašības, ne-pratisit nevainojami uzvesties, lai arī cik grāmatu par pieklājību izstudētul

Lai tiktu galā ar tik grūtu uzdevumu, pirmkārt jāiemācās draudzīgi, laipni un taisnīgi izturēties pret cilvēkiem.

Tātad beidzot esam atklājuši īpašības, kuras ir kulturālas

uzvedības pamatā. Tās ir labvēlība un cieņa.

Ja tagad visu, par ko runājām šai noda|ā, izteiktu ar formulu kā fizikas vai matemātikas grāmatā, tā būtu šāda:

LC + PFZ = PU

Labvēlība pareizināta ar Cieņu plus Pieklājības Formu Zināšana ir Prasme Uzvesties!

Tās arī būs mūsu braukšanas tiesības», dodoties cilvēkos.

.

III nodaļa AUTOMAŠĪNAS» TEHNISKA APSKATE JEB VĒL NELIELS IESKATS SEVI

Lūdzu, tikai bez panikas! Svarīgākais ir saglabāt mieru un izturēties nepiespiesti, ja arī sākumā viss neritēs tik gludi, pirmkārt mēģināsim tikt vaļā no neveiklības sajūtas! Pārsteiguma vai apjukuma brīžos nezaudēsim galvu un pašsavaldīšanos. Protams, tas ir .diezgan grūti. Jūs no pieredzes zināt, cik neērti cilvēks jūtas svešā sabiedrībā vai viņam neierastā situācijā. Kādas galvassāpes tad sagādā ... paša augums! Nav skaidrības, ko lai ar to iesāk. Vispirms jau traucē rokas. Liekam tās gan šā, gan tā, taču ne mirkli nespējam par tām nedomāt. Arī ar- kājām nav labāk. Tās slīd pa.grīdu, ķeras aiz krēsliem, izskrien uz priekšu vai aizkabinās viena aiz otras, sagādājot ne mazumu rūpju.

Vaļīgā apkaklīte pēkšņi sāk žņaugt, un. mēs ik pa brīdim to nervozi pavelkam. Prātā pazib visdažādākās šaubas. ,. „ .

Vai tagad neklātos piecelties?

Vai kāds neredz, ka man nav nomazgāts kakls?

Vai tik nav pasprucis vaļā rāvējslēdzējs uz muguras?

Es laikam tūlīt nosarkšu!...

Esam pagalam izmisuši. Bezpalīdzīgi lūkojamies apkārt, šķietami neuzkrītoši, taču diemžēl, visiem redzot, cenšamies sakārtot apģērbu, un mūsu vienīgā vēlēšanās ir tūčfaļ vai zemē ielīst, pazust no klātesošo acīm.

Lai šādā dvēseles stāvoklī dzirdētu un apjēgtu, ko runā citi, la! bilstu kādu vārdu un puslīdz sakarīgi atbildētu uz jautājumiem, tas ir, lai izturētos ar kulturālam cilvēkam raksturīgo nepiespiestību, — par to nevar būt ne domas.

No šādas situācijas var izvairīties, ja prot uzvesties

mierīgi un dabiski, tāpēc mācīsimies valdīt pār sevi. Pār savu galvu, rokām un kājām.

Papētīsim tagad braucamo», ar kuru dosimies cilvēkos!

Varbūt sāksitn ar motoru?

Tas nozīmē, ar galvu. Jo tā, kā zināms, regulē visu.

Ilgi neprātosim, vai galvas uzdevums ir domāt un cik labi tas katrreiz izdodas! Labāk parunāsim par to, kā galvas īpašniekam ar to jāapietas!

Vispirms jau nevajadzētu jaukt galvu ar bērna grabuli un to kratīt, kaut ko noliedzot, vai locīt no augšas uz leju, apliecinot piekrišanu. Jūtu izpausmei mums daba devusi runas orgānus, un ar tiem būtu jāapmierinās. Cita lieta, ja sveicinot gribam paklanīties. Tad ir pat vēlams, lai galva kustinātu līdzi ari kaklu un muguru. Tikko manāmu galvas mājienu, it kā mēs gainītu prom uzmācīgu mušu, grūti atzīt par sveicienu.

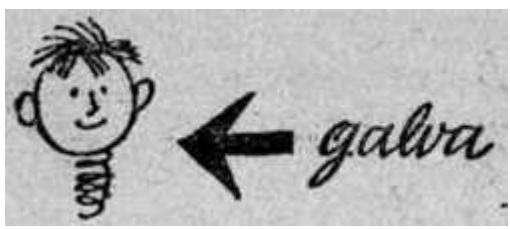

Galva nav arī vējrādis, kas griežas ap savu asi, tādē| to ieteicams turēt, tā sacīt, uz pusapgriezieniem» un neiet, raugoties atpakaj, pat tad, ja garām pagājusi glītākā klases meitene vai izskatīgākais puisis. Neko darīt, atskatīšanās par smalku uzvedību neliecina! Kājas zaudē pareizo virzienu, aizved greizi, un viss beidzas ar.,. zilumiem tīri puniem.

Nav ko kaunēties, ka tev ir galva, tādēļ necenties to bikli ieraut, plecos! Kakls tad jūtas pilnīgi lieks. Taču ne-slien ari galvu tik augstu, it kā bažītos, ka tevi, nedod dievs, var nepamanīt!

Pat tad, ja galva ir smagu domu pilna, nebaidies — tā nenokritīs uz galdal Tāpēc nevajag to atbalstīt rokās, sevišķi ēdot, — tā neievelsies šķīvī- Varat man ticēt — galvu noturēt var arī kakls.

Gribas vēl piebilst, ka nekas nedara galvai tādu kaunu kā ķemmes vai matu sukas taupīšana, par ūdeni un ziepēm nemaz nerunājot. Taču par to vēlāk!

Rūpēsimies, lai mūsu seja mums... piestāvētu. Citiem vārdiem, lai mēs neizskatītos sliktāk, nekā daba mūs radījusi.

Ja kaut kas atstāj spēcīgu iespaidu, atdarīsim sirdi emocijām, bet muti gan aizvērsim, lai nekļūtu smieklīgi.

Ar savu seju apiesimies ļoti uzmanīgi. Nepārvērtēsim sejas iespējas!

Ne jau izteiksme ar domīgu grumbu pierē vērtīs tevi par filozofu, un ne jau greizi savilkta grimase — par ko* imķi. Seja nedrīkst būt ekrāns, uz kura nemitīgi rāda tavas dzīves filmu. Mierīga, atturīga sejas izteiksme —* lūk, vienīgā īsfilma», ko var droši atļauties. Pārējo programmu» labāk pataupīt seansiem» tuvu draugu lokā.

Rokas mums neapšaubāmi noder, bet... reizēm arī traucē

Tagad pārejam pie citas, |oti nepieciešamas ķermeņa daļas, proti, pie rokām.

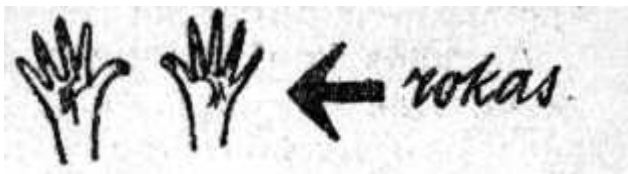

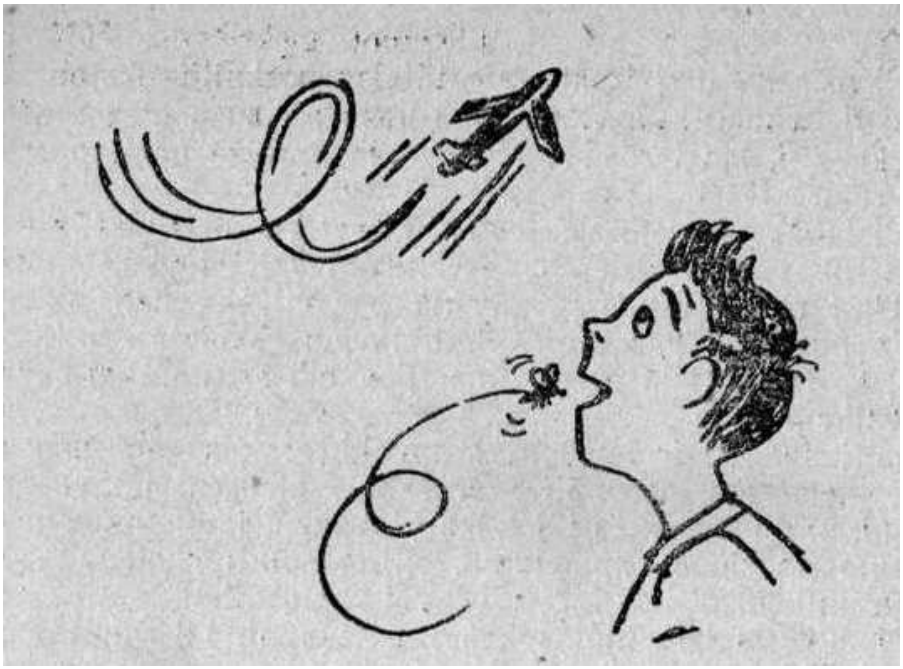

Tas, ka ar rokām veic dažādas darbības, ir labi zināms. Taču interesanti pavērot, kas notiek, ja rokas ir brīvas, jo vienīgi pēc tām var spriest, kā roku īpašnieks valda pār sevi.

Piemēram, tevi izsauc pie tāfeles noskaitīt dzejoli. Un pēkšņi tu mani, ka viena roka kasa pakausi, otra taustās pa kabatu, bet trešā.., Nudien, tādā reizē grūti pateikt, cik roku īsti ir!

Vislabāk jau iepriekš iestāstīt sev, ka roku vispār naV. Tad rokas atgriezīsies savā vietā un vairs tevi netraucēs.

Tieši rokas visbiežāk liecina par cilvēka uztraukumu.

Ja nepratīsi pār tām valdīt, ikviens skolotājs nospriedīs, ka tu ne tikai neesi izmācījies, bet arī norausi savam uzvalkam pogas.

Ļoti svarīgi ir iemācīties apvaldīt rokas automātus». Tu, piemēram, sarunājies ar skolas biedreni un pat nemani, ka tavas rokas tai .laikā plēš mizu jaunam kociņam, lupina no sienas apmetumu, ritina rullītī skolēna apliecību un beidzot tiek klāt ari tavai kaklasaitei!

Nav vērts izmantot rokas ilustrēšanai, lai papildinātu un dažādotu tēlainu stāstījumu. Tas mums var sagādāt negaidītas nepatikšanas.

Teiksim, tu stāsti, ka tev mežā uzbrukusi šāāāda mežacūka!» Un, rādot ar rokām, cik liels tas zvērs bijis, nevilšus nogrūd zemē panes Ma|inovskas iemīļoto vāzi..,

Šādos gadījumos vienmēr atceries —, mute runā, rokas cieš klusu!

Tas, ka tev ir rokas, nav nekas apkaunojošs, tāpēc nevajag tās mūžīgi turēt kabatās, sevišķi tērzējot ar kādu. To vienmēr uzskatīs par necieņu pret sarunu biedru. Tev nav jāstāv sastingušam miera stājā, sarunājoties ar vecāku cilvēku, taču rokas no kabatām gan jāizņem.

Rokas nav jāizmanto arī, pastāvīgi pārbaudot, vai nav uzrāvusies uz augšu kleita un sagriezusies greizi kaklasaite, vai deguns vēl ir savā vietā un vai tu gadījumā neesi kļuvis plikpauris...

Ja kāds kaut ko stāsta, ļauj mierīgi klausīties arī rokām. Tām nav jāglāsta tava galva — pat ja tevi ceļ vai debesīs — nedz arī jārausta apkaklīte, it kā tā smacētu tevi.

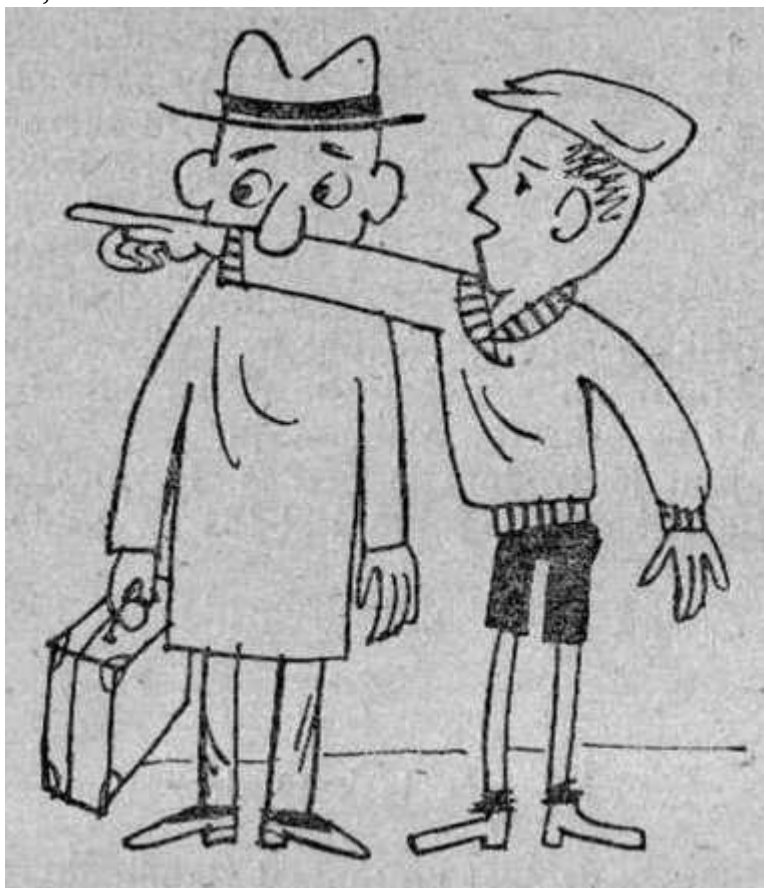

Pārvērst rokas par ceļrādi nevajag!

Rādot cilvēkam ceļu, drīzāk piepūli prātu, toties rokas pietaupi! Tavs sarunu biedrs var apvainoties, ka tu uzskati viņu par tādu, kas nezina, kur labā un kur kreisā puse. Tiesa, rokai ir pirksts, ko sauc par rādītājpirkstu, taču norādīt ar to uz kaut ko ir lieki. Pilnīgi pietiek ar mutisku paskaidrojumu.

Un kā ar kājām?

Kājas mums sagādā mazāk rūpju,-lai gan gadās, īpaši zēniem, ka tām liek darīt nepiemērotu darbu. Klaudzināt pie durvīm, ģērbtuvē piespēlēt» citam cepuri vai šalli,

paklupināt draugu, kas nebūt nav sajūsmā par šādu negaidītu šķērsli.

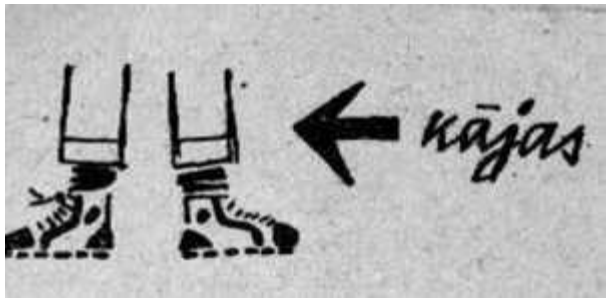

Kopš tā laika, kad cilvēks nokāpis no koka un ejot vairs nebalstās uz rokām, kājas pārvieto augumu vertikālā stāvokli. Tāpēc iesim kā cilvēki, nestam-'pāsnn kā ziloņi un negazelēsimies kā pilēsi No gaitas daudzējādā ziņa atkarīga mūsu stāja.

Sēžot kājām jāatrodas uz grīdas. Pārmest vienu kāju pār otru, šūpot kājas pagaldē, likt tās uz galda vai krēsla ir neglīti.

Vispiemērotākā vieta kājām ir grīda, tur tās jūtas vislabāk.

Kā mēs izskatāmies?

Paraudzīsimies uz sevi no malas! Papētīsim, kā izskatāmies — nu, piemēram, sēžot. Esam saliekušies deviņos likumos, vai ne? Un šis izspīlētās lāpstiņas!

Kumpā mugura velk līdzi krūšukurvi, kas savukārt kļūst dobs kā bļoda. Vēders izspiežas uz priekšu, bet nabaga galva uz līkā kakla slīgst aizvien zemāk.

Lūk, kādas pārmaiņas rada kūkums mugurā!

Nost ar sakumpušu paaudzi! Nost līkās muguras! Izsliesim galvas! Iztaisnosim plecus! Mazliet neērti? Tas ir tikai sākumā. Toties cik izskatīgi! Uzreiz možāks garastāvoklis. Plaušas saņem vairāk skābekļa, organisms atviegloti uzelpo.

Kāpēc par to rakstām, un kāds tam sakars ar prasmi uzvesties?

Ja jūs dotos ceļā, kādu automašīnu izvēlētos? Apbružātu, netīru, ar saliektiem spārniem vai labi uzturētu, kas

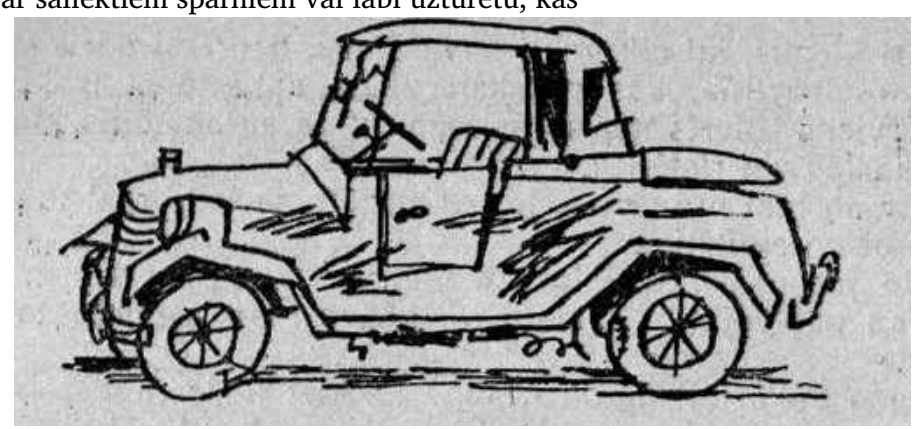

atstaj patīkamu iespaidu? Droši vien dotu priekšroku otrajai.

Tad kādē| gribat ar savu izskatu atbaidīt citus, tas ir, kaitēt sev?

Rūpes par savu ārieni arī pieder pie kulturālas uzvedības. Taču mēs vēl atgriezīsimies pie šī temata.

Sis tas par refleksiem

Jau runājām, ka cilvēkam jāprot sevi apvaldīt.

Bet kā ar refleksiem? Ko lai iesāk, ja mūsu organisms reizēm negrib mums pakļauties?

Piemēram, tu stāvi pārpildītā ģērbtuvē. Esi nosalis, un apaukstējies, un tā, protams, nav tava vaina, ka iegribas šķaudīt. Bet vai tiešām nevarēja nošķaudīties, neapsmi-dzinot» blakus stāvošos biedrus? Vai šķaudienam katrā ziņā vajadzēja būt kā lielgabala grāvienam, it kā tu salutētu iesnām?

Vai ievēroji — daži zēni atvirzījās nost no tevis?

Gan šķaudīšana, gan deguna šņaukšana ir fizioloģiskas, neizbēgamas darbības. Un tās nekļūs pievilcīgākas, ja degunu slepus nošņauks ar pirkstiem vai noslaucis ar piedurkni.

Ari klepus, lai cik grūti apvaldāms, nedrīkst pārvērsties par soloāriju», kas pārskan visus apkārtējos trokšņus.

Neviens šoferis nepriecāsies, ja viņa automobilis klabēs, sprauslās vai rīstīsies.

Ir nu gan braucējs», jūs ar nožēlu sacīsit, pat motoru neprot noregulēt!»

Un jūs paši? Šķaudāt un klepojat un gluži vai ar sajūsmu paziņojat: Paklausies, kādas man piemetušās žagas!»

Taču apkārtējiem šīs skaņas nešķiet nedz jaukas, nedz patīkamas un pierāda vienīgi to, ka esat slikts šoferis un neprotat uzturēt kārtībā savu braucamo».

Tiktāl izlasījuši, jūs varētu ar smaidu piebilst: Ar saviem refleksiem jau nu es tikšu galā!» Taču izrādās, ka arī smaids Ir reflekss, kas dažkārt jāapvalda.

Mēdz sacīt, ka smiekli liecinot par veselību un labu pašsajūtu. Taču dažkārt tie liecina vienīgi par smalkjūtības trūkumu.

Sāksim ar smiekliem, kas atskan, piemēram, teātrī pēc trāpīga joka, komiskas situācijas vai asprātīga izteiciena! Tā Ir dabiska reakcija un iepriecina kā aktierus, tā skatītājus, Visiem ir jautri, visi lieliski izklaidējas.

Ļaunāk ir tad, ja pēkšņi iespurdzaties nopietnas lekcijas, koncerta, mācību stundas vai sanāksmes laikā. Vairumam jūsu smiekli nav saprotami, viņiem tas ir tikai troksnis, kas traucē un neiederas vispārējā noskaņā.

Protams, var gadīties, ka blakussēdētājs izdara vai pačukst kaut ko smieklīgu, taču pietiek atbildēt ar smaidu vai, vēl labāk, ar žestu likt saprast, lai nomierinās un stāv klusu.

Dažreiz notiek arī tā — tavi smiekli nevienu netraucē, varētu smieties pēc sirds patikas, ja vien... pašam nerastos šaubas, vai tas ir

piedienīgi.

Vai būtu jāsmejas, piemēram, par to, ka tuvredzīga sieviete nevilšus iekāpusi peļķē? Ka vecāks vīrietis jau

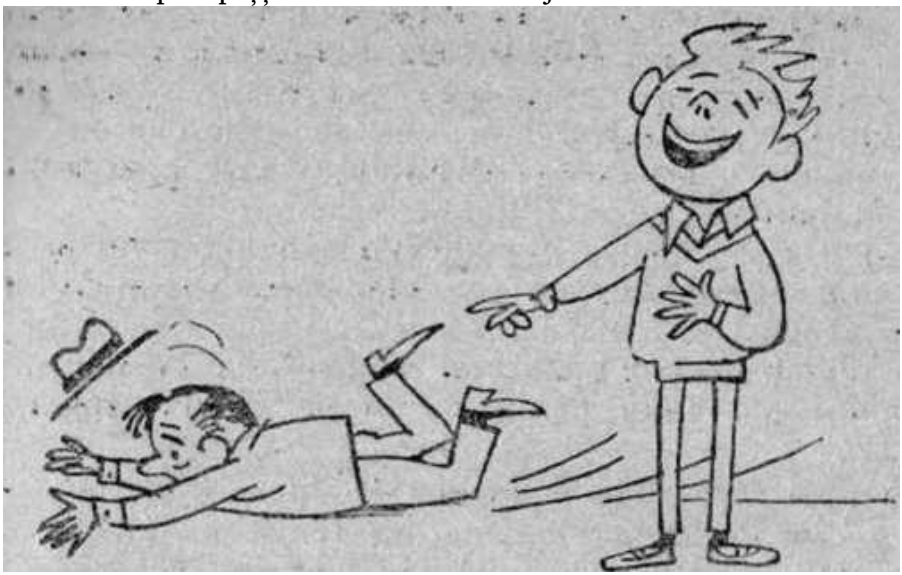

vairākas minūtes dzenas paka] savai platmalei? Ķa drauga tēvam kaklasaites gals trāpījis kompotā, bet viņš to nemana?

Taču arī vislielākais smējējs šādos gadījumos nesmiesies, ja būs smalkjūtīgs un savaldīgs cilvēks. Nekad nedrīkst smieties par cita neveiksmi, neveiklību vai iedzimtu trūkumu, tas ir ne tikai nepieklājīgi, bet arī nežēlīgi.

Smiekli dažkārt liecina par apjukumu. Visbiežāk tā gadās meitenēm. Galva ierauta plecos, plauksta aizlikta priekšā mutei, atbildes vietā — apslāpēta ķiķināšana... Norisinās apmēram šāda saruna.

Viņš: — Kā tev veicās eksāmenā?

Viņa: — Hi, hi, hi!

Viņš: — Ko tev jautāja?

Viņa: — Hi, hi, hi!

Tātad ar smiekliem nevienā sajūsmu neizraisa un Smaidiem jābūt uzmanīgiem, ja gribam, lai mūs uzskata pār cilvēku, kas nezaudē galvu jebkuros apstākjos.

Bet tieši pēc tā jau mēs tiecamiešl

Būsim savaldīgi

Neglītu iespaidu atstāj arī dusmu uzliesmojums. Dusmas, niknums, īgnums — šīs izjūtas jāprot savaldīt ikvienam daudzmaz pieklājīgam cilvēkam.

Ne jau visas dienas ir nemitīgu panākumu un priecīgu notikumu virkne, un ne jau vienmēr sirds aizgrābtībā gavilē. Taču katra nieka dēļ pārvērsties par verdošu vulkānu un straumēm gāzt ārā lamuvārdus

— nemaz jau nerunājot par roku palaišanu — ir gluži vienkārši... muļķīgi.

Jūs paši zināt, cik smieklīgs ir dusmās aizsvilies cilvēks — ar šaudīgu skatienu un tumši pietvīkušu seju. Kāds viņu nevilšus pagrūdis, bet viņš jau vārās aiz niknuma: Skaties, kur ej, lempi!»

Pārtrūkusi kurpju saite? Blaukš! Ar kurpi pret grīdūl

Neiznāk uzdevums? Blāct Ar burtnīcu pa galdu!

Nepaveicās pie tāfeles? Buinst Sola biedram pa muguru! Lai viņam arī tiek!

Dažu sugu pērtiķi uzbudinājuma brīžos dauza sev ar dūrēm pa krūtīm, nikns suns atņirdz zobus un rūc, niķīgs zirgs sper, zilonis vālē ar snuķi pa labi un pa kreisi. Toties cilvēks spēj savaldīties, jo viņam dots saprāts. Vai tad nav patīkami, ja jūs uzskata par cilvēku ar dzelzs nerviem, kuru nekas nevar izsist no līdzsvara? Savaldiba atstāj vislabāko iespaidu, jo ir grūti apgūstama un liecina par gribasspēku. Sī īpašība jums nepieciešama ik uz soļa, pat tad, kad saulainā noskaņojumā sēžaties pie kādas galda spēles ar draugiem vai mājiniekiem. Tā var būt gan jūsu iemīļotā dambrete, domino, kuģīšu gremdēšana» vai vārdu minēšana,, kad viens otram ceļ karātavas». Jūs esat patīkami uzbudināts, labā garastāvoklī un rāms kā jēriņš. Un, protams, priecājaties, ka jauki pavadīsit laiku. Vismaz sākumā jums tā šķiet.

'Līču kā ir tad, kad gadās zaudēt? Vai spēle joprojām |ii*. aizrauj? Vai nenotiek dīvaina pārmaiņa? Uzmācas nepatīkama sajūta, jūs rādāt skābu seju, kļūstat aizdomīgs, sākat pārbaudīt pretinieka gājienus... Varbūt nonākat pat līdz ķildai?

Dažkārt mēģināt vēl glābties», izsakot partnerim piezīmes: Kāds tur brīnums, ka tu vinnē... Būtu man pirmais gājiens, gan tu redzētu!» Vai arī: Tev bija labaks apgaismojums, jaunākas figūras, izdevīgāka pozīcija ...»

Beidzot tomēr nespējat vairs apslēpt dusmas un vilšanos. Nu tā vairs nav dambretes spēle vai jūras kauja», bet nožēlojams cīniņš ar savu aizskarto, nepareizi izprasto godkāri.

Ko lai dara, atkal pietrūka savaldīšanās. Jūs ne tikai zaudējāt, bet arī parādījāt, ka neprotat zaudēt. Tādējādi zaudējums ir divkāršs — gan pretiniekam, gan sev.

Uzsākdams spēli, neesat padomājis, vai jums patīk pati spēle vai vienīgi iespēja gūt virsroku. Varbūt patfka rodas, tikai uzvarot pretinieku?

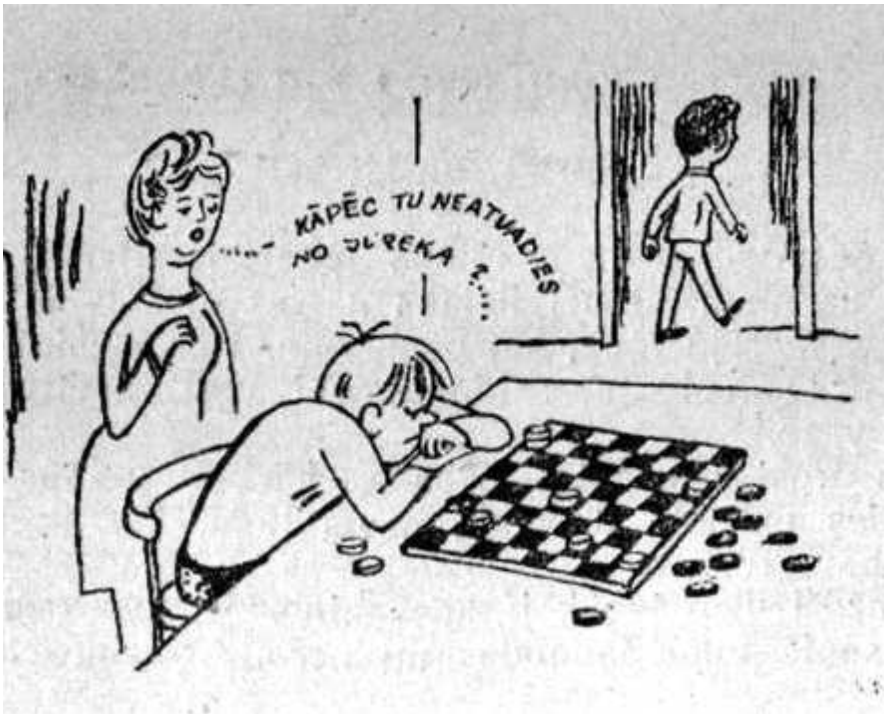

Mē3 saprotam, ka zaudēt nav patīkami. Daudz jaukāk if sajust, ka esi veiklāks, pārāks, gudrāks par otru. Taču neviens nevar būt mūžīgi tas veiklākais, pārākais un gudrākais no visiem!

Sākot spēli, spriedīsim tā: vienam ir jāzaudē. Ja zaudēs pretinieks, aiz lepnuma nepiepūtīšos kā tītars un necentīšos viņu lieki sarūgtināt, dižodamies: Ak tu, tev jau tikai loto spēlēt!»

Ja zaudētājs būšu es, saglabāšu pašcieņu un neparko neizrādīšu, ka esmu vīlies. Godigi atzīšos: Zēl, taču viņš spēlēja labāk!» Un spēlēšu tālāk. Interesantāk taču ir cīnīties ar spēcīgu pretinieku nekā ar tādu, kas ir vājāks!

Spēle — tā ir izklaidēšanās, savstarpēji labvēlīga un iecietīga mērošanās spēkiem, nevis nežēlīga divkauja,

IV nodaļa VAI PAR VIRU SPRIEŽ PĒC CEPURES?

Spriež, un kā vēl!

Mēs nedzīvojam vieni, mums apkārt ir cilvēki, kas noraugās uz mums, tādēļ lielākā dzīves māksla ir neizcelties uz vispārējā fona, kā, piemēram, izce|as biešu zupas traips uz sniegbalta galdauta vai veci, novītuši ziedi skaistā vāzē.

Jums droši vien patīk tīrība un kārtība, un jūs labprāt uzturaties uzkoptā dzīvoklī, nevis tādā, kur ik uz soļa jāklūp pār gružiem.

Jūs droši vien labāk jūtaties kinozālē, kur zem kājām nečab saulespuķu čaumalas un nečaukst konfekšu papī-

rii.il. Un nez vai jums patīk parks, kur, lēnam vējiņam uzpūšot, saceļas putekļu mākoņi un lido avīžu driskās.

Iebraucot svešā pilsētā, jūs tūdaļ raugāties, vai ielas tīras, nami labi uzturēti, zālieni kārtīgi appļauti. Arī pašu mājās acīm tīkamāks ir, piemēram, uzposts pagalms, nevis žogs, ko grezno» vecas darba drēbes, padilis kājceliņš, netīri spaiņi un sabristi gumijas zābaki.

Vārdu sakot, jūs jau protat vērtēt kārtību un skaistumu, nepatikā novēršoties no jucekļa un nekārtības, tāpēc ne visur jūtaties vienlīdz labi.

Bet vai esat kādreiz padomājuši, ka arī jūs piederat pie apkārtnes? Tas ir jauki, ka šobrīd atrodaties tīrā, mājīgā istabā. Jūs,. protams, būtu sašutis, ja kāds tajā ienestu tukšu kāpostu mucu. Labi, bet — vai jūs pats tur iederaties? Varbūt vajadzētu arī jūs izlikt aiz durvīm, lai nebojā kopējo skatu?

Cerams, jūs atskāršat, par ko ir runa. Netīrīgs, nevīžīgs cilvēks rada tikpat nepatīkamu iespaidu kā neuzkopta istaba, nemazgāti trauki vai greizi uzkārtas gleznas.

Neaizmirstiet, ka arī jūs esat apkārtējās vides daļa! Ne tikai ēku ārējais un iekšējais iekārtojums, bet arī tu, viņš, mēs visi kopā nosakām, vai kopiespaids ir labs vai slikts, vai mēs jūtamies mājīgi vai nemājīgi.

Tāpēc ir laiks, mani dārgie, pieiet pie spoguļa, lai ielūkotos.,, patiesībai acīs. Citiem vārdiem sakot, lai paraudzītos uz sevi bez rožainām brillēm. Jo /gadās arī tā, ka dažs, stāvot spoguļa priekšā, redz vierugi to, ko vēlas redzēt.

Savalkāta apkaklīte? Ek, man gari mati, neviens neievēros!

Nav mazgāta galva? Kas uz to skatīsies!

Blūzīte nepiestāv svārkiem? Kas citiem gar to daļas!

Galu galā ne jau apģērbs rota cilvēku! Tiesa, ne jau

apģērbs vien. Svarīgi ir tas, kā cilvēks šajā apģērbā izskatās. Kā

viņš iet, uzvedas un izturas.

Tā kā nav iespējams runāt par visu uzreiz, turklāt mēs stāvam pie spoguļa un esam nolēmuši kopš šī brīža kļūt par estētisku un acij tīkamu apkārtējās vides daļu, vispirms noskaidrosim, kas tad ir skaistums un pievilcība jeb kas mūsos var patikt no pirmā acu uzmetiena.

Kas tur ko prātot, jūs teiksit. Vajag tikai piedzimt ar glītu seju, bedrītēm vaigos, kraukļmetniem sprogainiem matiem, slaidu augumu, un viss kartībā!

Tā tomēr nav. Skaistums nav atkarīgs vienīgi no matu krāsas un lūpu veidojuma, bet arī no dzīves veida.

Jo, nudien, ir grūti būt skaistam un pievilcīgam, ja sirdi plosa skaudība, naids un vilšanās. Tāpat mūždien

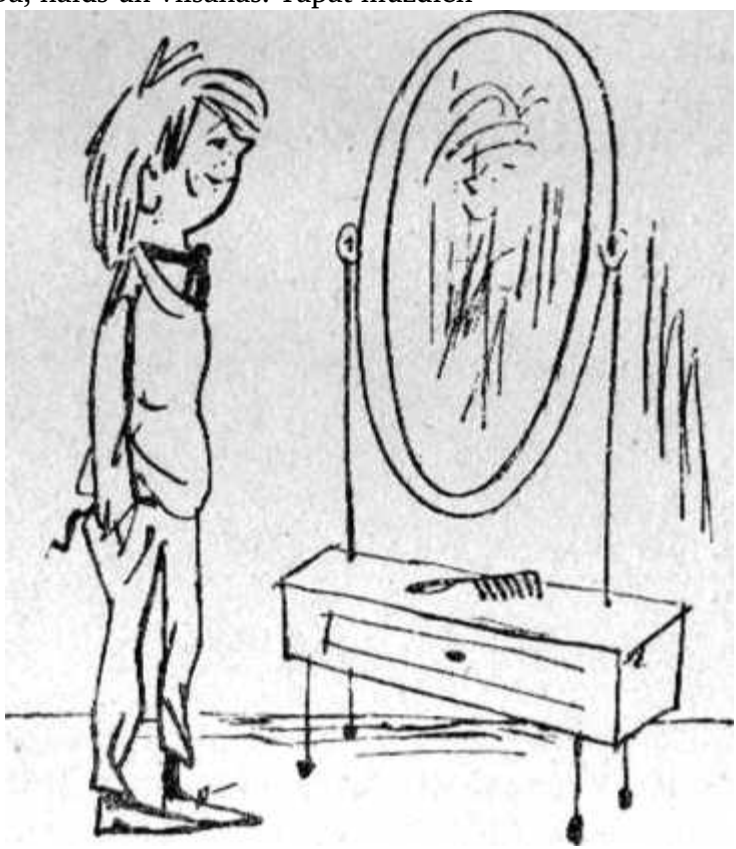

neapmierināta cilvēka seja nepaudis gaišu bezrūpību un viņa lūpas nerotās jauks smaids.

Pat visdaiļākās meitenes augumu sabojās atirusi kleitas mala, un visglītākais zēns izskatīsies... atbaidoši, ja uzaudzēs garus nagus ar sēru apmali» vai aizmirsis, ka zeķes šad tad arī jāizmazgā.

Toties ikviens, kurš rūpējas par savu ārieni un prot arī uzvesties, būs ieredzēts jebkurā sabiedrībā. Viņu cienīs un uzskatīs par apburošu cilvēku.

Ir labi jāpazīst sevi, lai zinātu, kas mums vislabāk piestāv, Taču pats svarīgākais — nedrīkst akli sekot modei un bez apdoma stīvēt mugurā visu, kas tobrīd ir firmīgs».

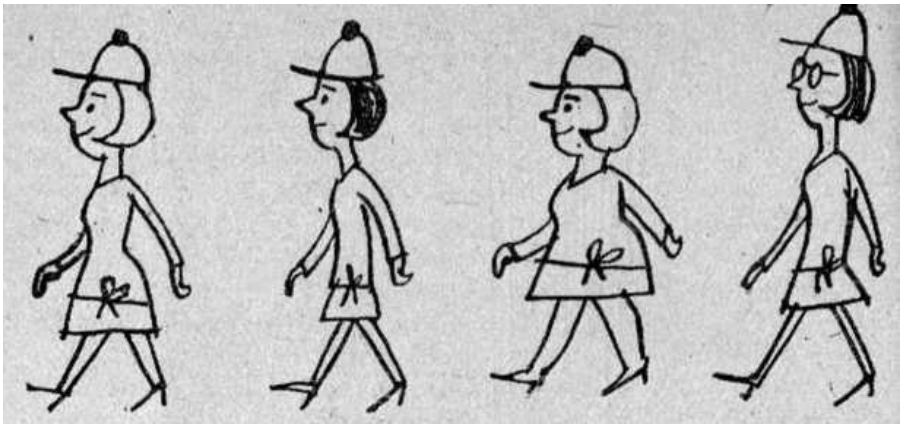

Moderns ir tikai tas, kas mūs rotā, nevis dara neglītu. Piemēram, meitenei ar īsu kaklu vienmēr, nemodernas būs platas kaklarotas un svīteri ar augstu apkakli, pat ja visapkārt tādus vien valkātu.

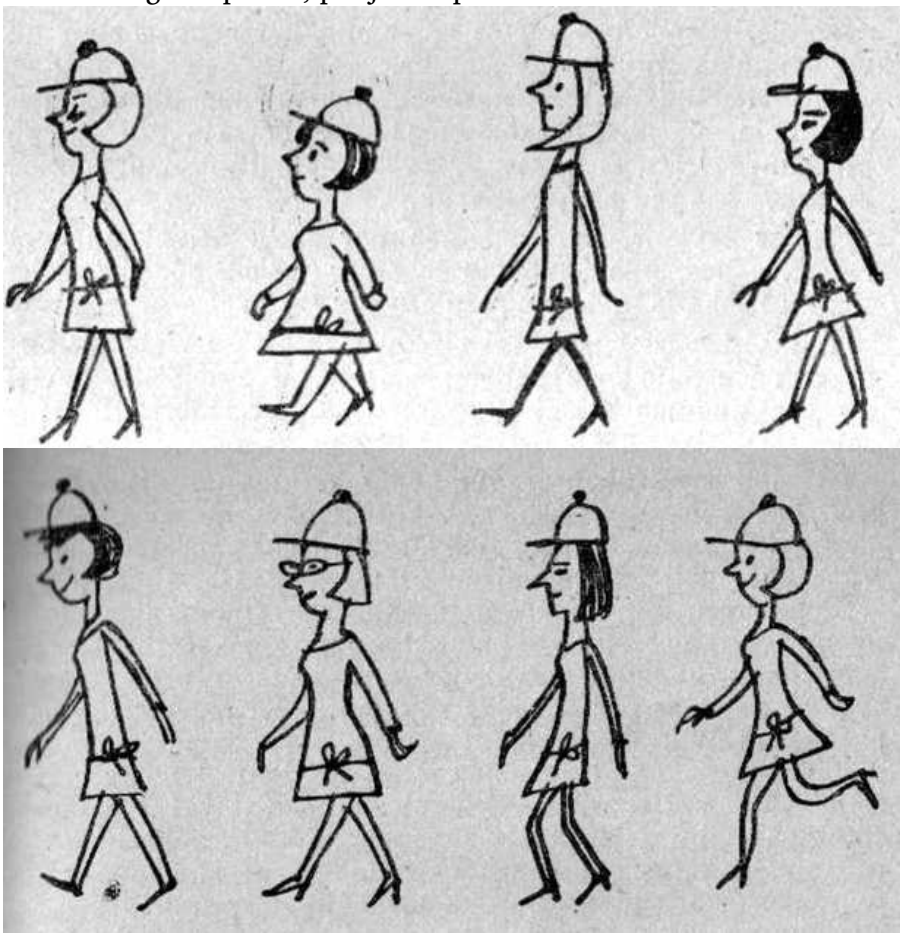

Zēni, to lasīdami, droši vien nodomās: Nē, šī nodala nav mums! Tā jau tikai skuķi skrien pakaļ modei un var stundām ilgi par to pļāpāt. Mēs, vīrieši, ar tādiem niekiem nenoņemamies!»

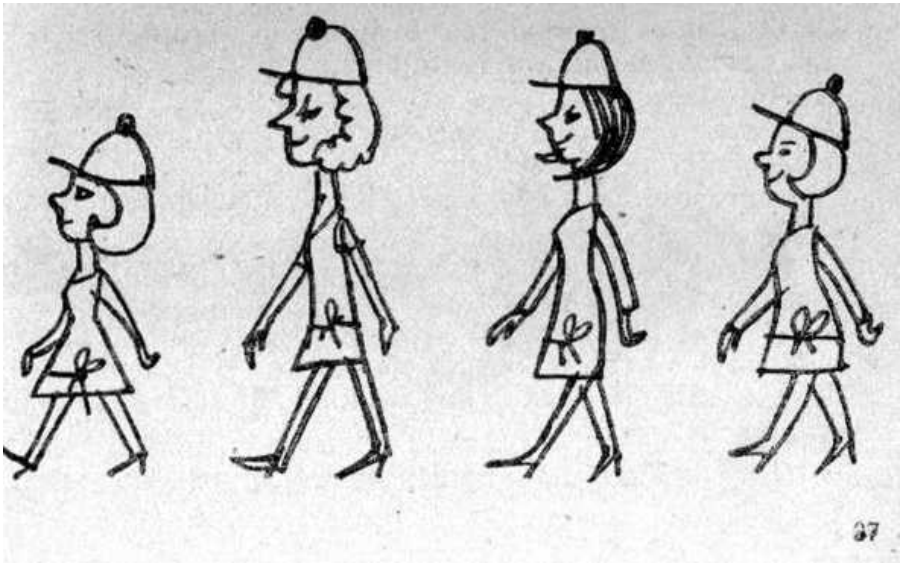

Īstenībā ar zēniem ir vēl bēdīgāk, jo viņu attieksme pret modi ir sportiska» — viņi cīnās par rezultātu!

Jureks pirmais sācis valkāt modernās brezentencs. Viņš jāpārspēj! Šūšu savējās no buraudekla!»

Šādu sacensību iznākumā tā saucamie modernie» jaunekli bieži kļūst smieklīgi un atgādina karikatūras.

Meitenes, būdamas pēc dabas kārtīgākas un precīzākas, savukārt cenšas pēc iespējas rūpīgāk kopēt to, kas tobrīd moderns. Tā rodas vienādi ģērbtu un frizētu modes dāmu» pulki, kas pastaigājas ielās. Neatkarīgi no tā, vai sejiņa apaļa vai iegarena, tiek griezts sasons vai likti sīk-sprogu ilgviļņi. Neliekoties zinis par vidukļa apkārtmēru, tiek spīlēti kājās džinsi vai velvetbikses. It kā mode aprobežotos tikai ar viena fasona sasukājumu, viena parauga audumu un viena piegriezuma tērpu! Allaž taču ir izvēle, tikai jāprot atšķirt, kas kuram vislabāk piestāv.

Apģērbs — tā nav nieka lieta

Tāpēc lūdzam zēnus un meitenes iegaumēt, ka glīti un moderni ģērbies ir tikai tas, kas izvēlas tērpu atbilstoši savas sejas un auguma īpatnībām, savam vecumam,

gadalaikam un gaisa temperatūrai, nodarbībām un apstākļiem.

īpaši atgādinām, ka labi ģērbties — nenozīmē ģērbties dārgi un grezni!

Vispirms padomāsim par savas ārienes īpatnībām un izvēlēsimies kaut ko piemērotu!

Nav nemaz ilgi jāraugās spogulī, lai secinātu, ka, piemēram, sarkana blūze nekādi nepiestāv sārtiem vaigiem, toties bāla āda nesader ar baltu blūzīti, jo iegūst zilganu nokrāsu.

Tatad pirmais padoms: uzmanīgi ar toņiem!

Necentīsimies pārāk izcelt dabas doto ādas krāsu!

Pavērosim arī savu augumu un — neaizturot elpu, ne-slienoties pirkstgalos — apsvērsim, vai neesam pārlieku apa|īgas!

Otrais padoms: uzmanīgi ar fasona izvēli!

Meitenēm, kas nevar lepoties ar lapsenes vidukli, ne mirkli nešauboties, jāatsakās no plisētiem, gofrētiem un platieloču svārkiem. Viņām nav jāvelk ari kleitas ar jostiņu, ja viņas nevēlas izskatīties pēc melones, kas audzēta dārzkopības izstādei un efekta labad pārsieta ar lentīti.

Tikpat aukstasinīgi viņām jāvairās no spožiem, rupj-austiem, kā ari spilgtu, uzkrītošu rakstu rotātiem audumiem. Meitenes lieliski zina, ka šķērssvītras dara tuklāku, toties vertikāls svītrojums — slaidāku! Tāpēc vislabāk viņām piestāvēs šauri vai apakšdaļā nedaudz paplatināti svārki un tiem pāri žakelveida blūzīte.

Savukārt zēniem, kurus daba apveltījusi ar platiem pleciem un atlētisku stāvu, jāaizmirst šaurās bikses, kaut arī tas valkātu visi draugi un paziņas.

Ja runājam par ģērbšanos atbilstoši vecumam, zēniem šajā ziņā maz ko var pārmest. Reti gadās sastapt jaunieti, kas būtu pārģērbies par savu tēvu. Toties meitenes, kas visiem spēkiem cenšas izskatīties vecākas, redzamas itin bieži. Tāda četrpadsmitgadīga vai piecpadsmitgadīga būtne ļoti vēlas, lai pret viņu izturas nopietni, turklāt viņas stāvoklis nudien ir dīvains. Neviens viņu vairs neuzskata par bērnu, taču par pieaugušu sievieti — arī ne. Tāpēc laiku pa laikam, lai pievērstu sev uzmanību, meitene tēlo dāmu». Aizņēmusies no mātes vai vecākās māsas nagliņpapēžu kurpes, kāpj kā stārķis pa pļavu, grīļodamās, it kā ietve pēkšņi būtu pārvērtusies par laipiņu virs mutuļojošas straumes.

Mazliet nervozi un neveiklu roku, tāpēc arī nevienādi, uzkrāso lūpas un ietonē plakstiņus, jo tas kaut kur redzēts. Vēl tik jāuzvelk mammas džemperis, krustmātes

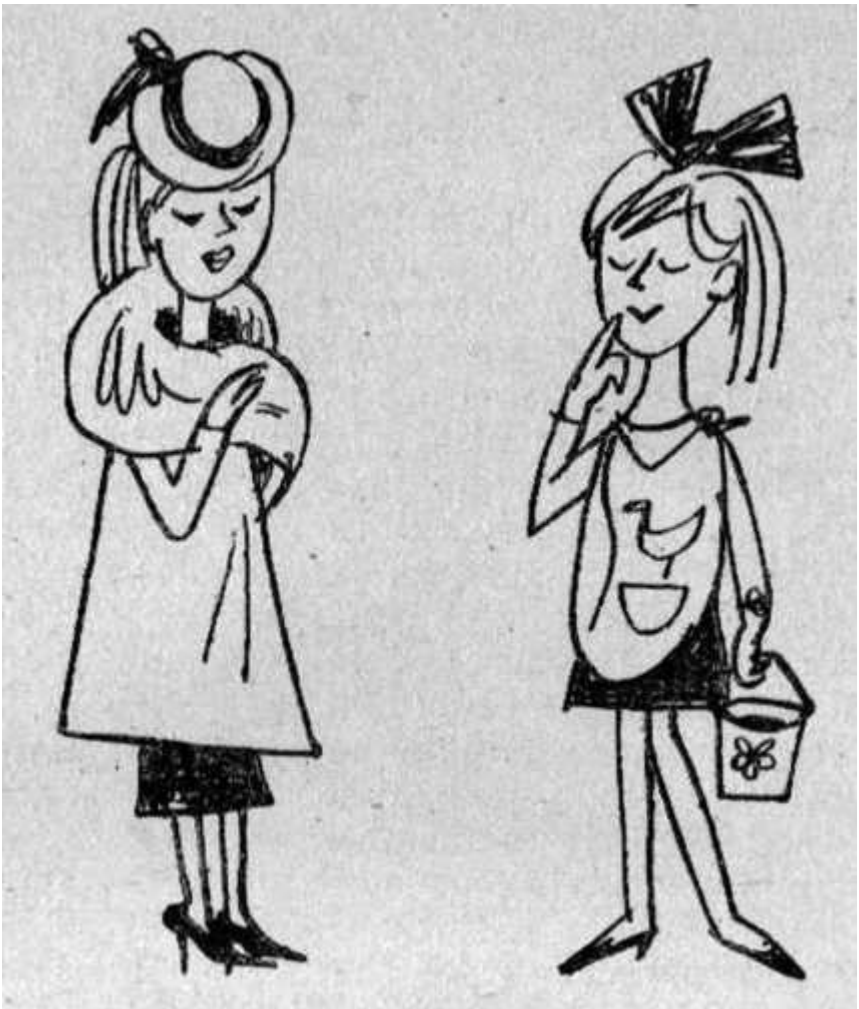

svārki, un dāma» ir gatava doties pastaigā. Kas tur par brīnumu, ja nejauši sastaptais klases biedrs apmulsumā to vien prāto, kā piesist pēdu», lai draugi neierauga šādā sabiedrībā. Tad gan viņu izņirgtu!

Tāda sevis vecināšana» nudien ir traki smieklīga!

Tikpat smieklīgi būtu, ja liela meitene kādu dienu iesietu matos lenti, paņemtu spainīti un ietu rotaļāties smiltiņās — kā mazs bērns.

Šāda maskarāde nevienu neapkrāps, tikai padarīs jūs par apsmieklu. Labāk jau ģērbties atbilstoši gadiem, kas norādīti dzimšanas apliecībā, un tik ļoti netīkot pēc brie* dūma. Tas pienāks pats!

'I ivfcais svarīgais faktors, pēc kura vērtē, vai esam labi ģērbušies, ir gaisa temperatūra. Lai kā mums patiktu Vasaras mētelitis, ko uzskatām par elegances kalngalu, no la jašķiras, līdzko iestājas auksts un slapjš laiks.

I aru vairums no jums kā no uguns baidās no siltām cepurēm, šallēm un biezām zeķēm, it kā zilgana seja un aaikans deguns

piestāvētu labāk. Ikreiz, kad tiek sacīts: • Aizpogā mēteli! Uzvelc svīteri! Apliec šallil» — mājās Izcejas īsts karš.

Zēni laikam uzskata, ka ik gadus ziemai Jāupurē pa apsaldētai ausij, jo nav taču lielāka apkaunojuma, kā valkāt cepuri. Meitenes atkal nespēj šķirties no saviem nciloniem un neparko nevēlas pavilkt zem mēteļa kaut ko siltāku, jo tad viņas izskatīšoties resnas!

Pavērosim šos varoņus», kas tā rūpējas par savu iz skatu, pusstundu pēc: iziešanas no mājām! Vai tāds sarā vies, trīcošs radījums ar uzslietu apkakli, mē]ām rokām un pilošu degunu var kādam patikt?

Kas vēlas glīti izskatīties, nedrīkst drebēt, klabināt zobus vai... elst aiz karstuma. Cilvēku nerotā nedz zosāda, nedz pietvīkusi, sviedriem noplūdusi seja.

Nav tāda apģērba, kas derētu visiem gadījumiem. Lai kā mēs lepotos ar savu jauno vējjaku, nevilksim to, ejot ciemos vai uz skolas izlaidumu. Ar baltu kreklu mugurā neizjauksim velosipēdu un neskriesim nosmulētos dungri-ņos uz teātri.

Tas nenozīmē, ka, mainot apģērbu, pilnīgi jātnaina arī izturēšanās. Piemēram, uzvelkot jauno uzvalku, nav stīvi jāslāj pa ielu gluži kā skatloga manekenam vai, vēl ļaunāk, jāizliekas nepazīstam draugus, ar kuriem nupat kopā dzenāta bumba.

Nevajag mainīt arī savu normālo gaitu tikai tālab vien, ka pirmo reizi mūžā esi uzģērbusi velveta kleitu.

Skaists apģērbs uzlabo garastāvokli, taču apģērbs nedrīkst bojāt raksturu, padarot zēnu par augslprāti, bet meiteni — par vīzdeguni.

Rūpēsimies par savu apģērbu!

Tātad mēs jau zinām, ko un kad vilkt mugurā, tagad tikai jāgādā par to, lai vajadzīgais apģērba gabals allaž būtu pie rokas. Lai dažas minūtes pirms iziešanas no mājām nevajadzētu meklēt blūzi aiz klubkrēsla, uz kura tā pirms trim dienām tika uzmesta, vai virtuvē bikses, kuras pagājušonedēļ tur gludinājām un totāli» aizmirsām.

Mūsdienu jaunieši, protams, lieliski zina, ka drēbes jāglabā skapī, nevis uz krēsla atzveltnes.

Diez vai var labi izskatīties pat visskaistākajā džemperi, ja tas plecos krokosies, tālab ka ilgi turēts uz kāda kāša.

Ikviens mētelis drīz vien iegūs vecuma grumbas, ja to ilgstoši karinās uz naglas, nevis uz pakaramā.

Bet krekli, blūzes, zeķes, cepures, šalles un cimdi?

Kamēr neizgudros automātisko mazgājamskapi, kurā viss tīrīsies pats, šis darbs jāveic pašiem. Kāds labums no drēbēm, ja tas nav velkamas mugurā?

Arī tiem jāatrod sava vieta. Nav nekāds lielais prieks novembri atrast peldkostīmu, kas meklēts jūnijā, un lauzīt Kalvu, kur palikusi siltā cepure, kas toreiz bija acu priekšā.

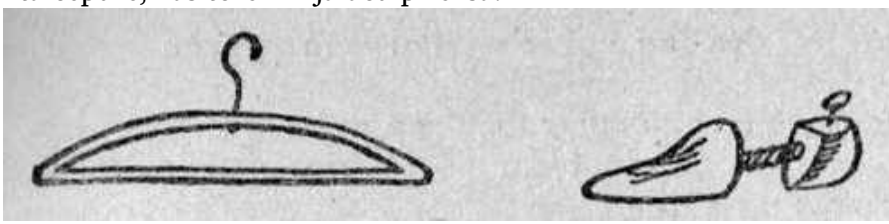

Apģērbs cieš ari dažādos sadzīves negadījumos, tāpēc Jāzina, kā tam sniegt pirmo palīdzību.

Laiku pa laikam tas iegūst grieztas, durtas un plēstas brūces, tajā rodas caurumi, plīsumi un irumi.

Ķirurģiskajai operācijai, tas ir, lāpīšanai, vislabāk noder diegs, kas izvilkts no tā paša auduma. Bet ja tāda vai līdzīga auduma nav? Tad jāizvelk no kādas platākas viles, kas dažu pavedienu dēļ vaļā nepaspruks.

Atcerieties, ka pavirši aizraukts caurums paliks redzams un radīs nelāga iespaidu!

Brūces malu savilkšana ar klamburīšiem jeb ar sprau-žamadatārn modernajā apģērbu ķirurģijā nav pieļaujama.

Traipi jāiztīra, iekams neesam paguvuši pie tiem pierast. Svaigi tie arī vieglāk iziet un vēlāk neduras acīs.

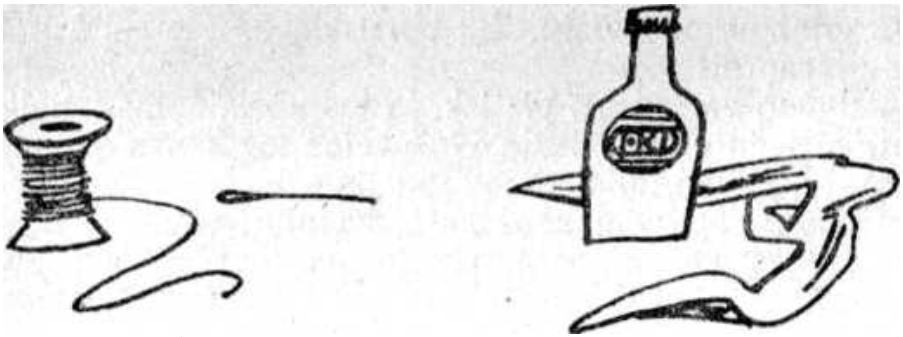

Ne jau apģērbs vien rotā cilvēku

Dabiska un būtiska mūsu apģērba piedeva, kas jāvalkā» gribot negribot un ko ievēro pirmām kārtām, ir seja, rokas un kājas.

Vārdu sakot, mums jārūpējas arī par savu ķermeni. Ka daudzmaz jākopj apģērbs, to zina visi, taču sevis kopšanai nez kāpēc pievērš mazāk uzmanības. Pamanījuši, ka baltajai blūzei netīra apkaklīte, esam spiesti to izmazgāt, toties kakla mazgāšana mums bieži šķiet lieka un nevajadzīga.

Pastāv ieskats — protams, netīreļu vidū!—, ka mazgāšanās īsinot mūžu». Apgalvojums ir pareizs, tikai ar vienu piebildi: īsina mūžu baktērijām, netīrumiem un neglītumam.

Laikam nav citas vēlmes, kas gadsimtiem tā saviļņotu cilvēku sirdis, kā vēlme patikt, būt glītam, pievilcīgam, apburošam. Cilvēki jau sen apskauduši putnus un ziedus to skaistuma dēļ. Sai ziņā arī mūsdienās nekas nav mainījies.

Kāda plaši izdaudzināta senatnes skaistule dailes saglabāšanai esot mazgājusies ēzeļmāšu pienā. Tagad neviens jums neliek lietot tik grūti pieejamus skaistumkopšanas līdzekļus, var iztikt ar parastu ūdeni.

Tas vēl nenozīmē, ka, piemēram, meitenes, kuras dzejnieki mēdz pielīdzināt rozēm un citām puķēm, var apmierināties ar to, ka palaikam pastāv lietū. Tā teikt, lai priekšlaikus nenovīstu. Tik burtiski gan šis salīdzinājums nav jāsaprot!

Augiem varbūt arī pietiek, ja tos apsmidzina smalks lietutiņš, taču cilvēkam, ja viņš vēlas iegūt svaigu un glītu izskatu, jāņem talkā ziepju gabals.

Cerams, arī zēni neuzskata, ka viņu vēja aprautā seja un saules nobrūninātais ķermenis ir vīrišķā skaistuma kalngals,

Ada dzīvo un elpo, gluda un bez izsitumiem tā spēj būt tikai tad, ja poras neaizsprosto putekļi un netīrumi un nekur neiemitinās baktērijas.

Iedomājieties, kā smok jūsu nabaga āda, ja esat aizgājis gulēt nenomazgājies! Jūs mierīgi elpojat, bet āda metas vai zila no gaisa trūkuma!

Nākamajā rītā tā ir raupja, pelēka un nevis rotā jūs, bet dara neglītu.

Ak vai!» jūs tad gaužaties, kāda man briesmīga āda!»

Tad kādēļ vēlēt sev ļaunu un izturēties pret sevi nevērīgāk nekā pret nedzīvu priekšmetu? Ikviens no jums taču daudzmaz rūpējas par savām lietām, kaut vai par velosipēdu, lai tas viegli ripotu, tik ātri nebojātos, būtu tīrs un spožs. Jūs labi zināt, ka ilgi nespodrinātas nļˆtā.la daļas rūsē, taču par to, ka tā paša Iemesla dēļ bojājas zobi, negribat padomāt. It kā cilvēks būtu mūžīgs un viņam nekas nevarētu kaitēti

Kuram gan nāks prātā ieeļļot elkoni vai ceļgalu? Sīs vietas lokot nedz čikst, nedz ari rūsē. Kas par to, ka uz tam veidojas pelēcīga ragvielas kārtiņa?

Lūk, slidas, tā ir cita lieta. Tās gan pēc slidošanas ikreiz jānoslauka sausas. Bet lai pēc tam mazgātu ari rokas? Ko vēl negribēsi

Jaunās kurpes, vismaz pirmajās dienās, tiek ziestas un spodrinātas — kaut vai gar bikšu staru — lai tik kāds tās ievērotu. Taču tas, ka

kurpēs ieautās kājas ir melnas kā zeme, nevienu īpaši neuztrauc.

Neesiet tik bezsirdigi pret sevi! Diezgan mocīt savu ķermeni, bojāt savu ārieni un biedēt citus ar savu izskatu!

Zvīks! Pie ūdens klāt. Jums būs laba pašsajūta, veselība un ... reputācija.

Tātad mazgāsimies katru dienu, ne tikai pirms tīrības pārbaudes, ārsta apmeklējuma vai lieliem svētkiem! Mazgāsim visu ķermeni, nevis tikai tās daļas, kuras atkarībā no apģērba griezuma jārāda visiem! Apkārtējie cilvēki taču ir apveltīti ne vien ar redzi, bet arī ar ožu, un nelīdzēs nekāds puķu odekolons... Bez ūdens un ziepēm par sntaržīgu ziediņu neviens nekļūs!

Protams, maigu odekolonu varat lietot, bet — pēc mazgāšanās, nevis lai aizstātu šo procedūru! Der iegaumēt, ka jaukākais kompliments, kādu var izpelnīties, ir: Smaržo pēc tīrības!»

Kopiet arī matus, tie ir jūsu rota!

Apgriežot nagus, neaizmirstiet, ka to ir divdesmit!

Jā, patiesi, moderns jauns cilvēks rūpējas par sevi no galvas līdz kājām! Tad viņš var, tā sacīt, naktī gulēt mierīgi, turklāt veselīgs miegs ikvienam nepieciešams. Runājot par higiēnu, veselību un labo izskatu, jāskar ari šis temats, Tātad

Aijā, žužū ...

Protams, tas laiks, kad jūs šādi iemidzināja, ir jau sni garām. Taču jūs laikam vēl šobaltdien dumpojaties, ja tiekat raidīti gulēt agrāk, nekā vēlētos, vai ne?

Jums gan jāsaprot, ka neviens jūs negrib atraut no interesantas rota|as vai saistošas grāmatas un iedzit gultā tikai tālab vien, lai... no jums atpūstos!

Pietiekami ilgs miegs — un jūsu vecumā vismaz deviņas stundas — ir viens no priekšnoteikumiem, kas labvēlīgi ietekmē veselības stāvokli un izskatu.

Miegainas, aizlēkušas acis nevairo sejas pievilcību. Ja tavas smadzenes labi neatpūtīsies, tu ne tikai neko lielu neatklāsi, bet arī netiksi galā ar mazo reizesrēķinu.

Deviņas stundas ilgs miegs nenozīmē deviņas stundas ilgu gulēšanu gultā. Ja kāds desmitos vakarā aizies gulēt un vēl divas stundas pēc tam lasīs, viņš, protams, nedz atpūtīsies, nedz ari piecelsies spirgts un mundrs, turklāt, redzi sabojājis, drīz būs spiests nēsāt brilles.

Lasīšana guļus ir ļoti kaitīga acīm. Brilles gan nedara cilvēku neglitu, taču sagā'dā daudz rūpju un neērtību, tāpēc nevajag par visu vari pēc tām tiekties.

Un neiedomājieties arī, ka, ejot gulēt divpadsmitos naktī un ceļoties deviņos no rīta, viss ir kārtībā, rēķini saskan: deviņas stundas! Diemžēl no šīm deviņām stundām vismaz divas stundas jāņogu) pirms

pusnakts.

Liekoties gulēt, jāprot izslēgties kā radioaparātam. Kliks! — un gatavs!

Paturēt prātā un likt zem spilvena» visas lielās un mazās raizes ir nejauks paradums. Tas neļauj nedz ātri aizmigt, nedz redzēt jaukus sapņus, liek vienīgi murgot, un cilvēks no rīta pieceļas kā salauzts, nomāktā garastāvoklī.

Šķiet, nebūtu jāatgādina, ka arī guļot jūs elpojat. Un, tā kā atrodaties slēgtā telpā, jau laikus parūpējieties par

svaigu gaisu! Vai nu izvēdiniet istabu pirms gulētiešanas, vai ari atstājiet pavērtu logu!

Tas, protams, nenozīmē, ka dienā var elpot nezin ko. Tāpēc jautājami

Jaunais cilvēk, vai jus smēķējat?

Bet varbūt jūs, meitenīt, ari jau esat uzvilkusi kādu dūmu?

Smēķē joti daudzi, lai gan šis ieradums kaitē veselībai. Ne velti sportisti, kas grib sasniegt augstus rezultātus, cigaretes ne mutē neņem. Ir pierādīts, ka smēķēšana negatīvi ietekmē muskuļu izturību, spēku un jaudu, kā arī visu organismu kopumā pat pieaugušiem cilvēkiem. Bet kas notiek ar jaunieša organismu, kas vēl briest un veidojas?

Kāpēc gan jūs, it visur vēlēdamies atdarināt pieaugušos, neņemat piemēru no sportistiem?

Vai tad jūs negribat būt veseli un spēcīgi?

Iespējams, ka dažs labs, nespēdams ne ar ko izcelties vienaudžu vidū, spriež tā: iespraudīšu zobos elitu», izskatīšos pēc īsta vīrieša un varēšu raudzīties uz citiem no augšas. Patiesībā viņš kļūst smieklīgs, tikpat smieklīgs kā pieaugušais, kas iedomātos, ka vajag tikai uzlikt plecos mugursomu, lai atkal kļūtu par skolēnu.

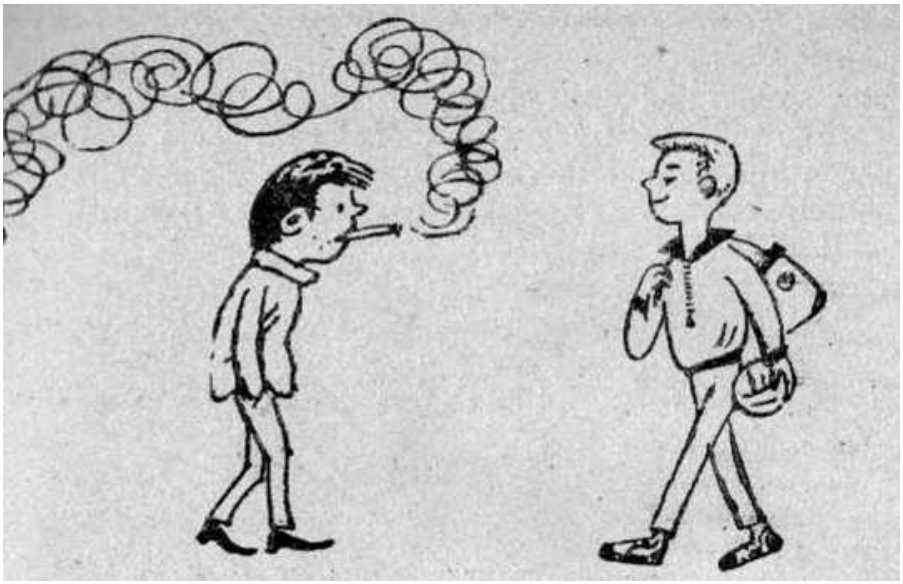

Kāpēc gan mērkaķoties un izlikties par to, kas neesi, turklāt bojājot savu veselību?

Nez vai jūsu ideāls ir vārgulīgs jauneklis ar dzeltenu ādu, kurš aizvilkdamies klepo pat 110 nelielas piepūles, vai meitene, kurai tumši loki zem acīm un mute smako kā pelnu trauks?

Neizkūpiniet savu jaunību ... dūmos!

Augot un attīstoties jūs nedrīkstat smēķēt un — vēl jo vairāk! — lietot alkoholu.

Nebaidieties, ka draugi jūs apsmies un saukās par bābieti, memmesdēliņu vai raustīkli». Jūs esat par viņiem stiprāks, jo klausīt katram aicinājumam nav liela māksla. Toties pateikt: Nē, paldies!» — un neļaut sevi pierunāt — tur jau ir vajadzīgs raksturs un stingra griba.

Šāds cilvēks izraisa uzticību un cieņu apkārtējos. Savukārt, ja cilvēks prot sevi cienīt, viņš nekad nekļūs par nožēlojamu radījumu, kuru ieraugot atliek tikai skumīgi paraustīt plecus.

Ar to ari beidzam mūsu pārdomu pirmo daļu, kurā pētījām savu raksturu, iedabu, refleksus un izskatu.

Tagad, pazīstot sevi un zinot, ko no sevis var gaidīt un prasīt un kā valdīt pār sevi, varam doties cilvēkos, lai iepazītu uzvedības normas un pieklājības likumus.

.

OTRA DAĻA SABIEDRĪBĀ

.

I noda] a SAVAS MAJAS - KO GRIBU, TO DARU?

Mūsu ceļojuma sākumā iegriezīsimies.., pašu mājā un vispirms parunāsim par tiem, kas tur uzvedas tā, kā sacīts virsrakstā.

Diezgan jau cilvēks nomokās, augu dienu valdīdamies skolā, tāpēc, mājās pārnākot, ir jauki beidzot justies brīvam un atvilkt elpu.

Šeit vairs nav jāpiepūlas un jaunākajai māsai jāsaka: Atvaino, lūdzu!» kā klases biedrenei, ar kuru jārēķinās. Var droši uzbrēkt: Vācies no šejienes!», un nekas jauns nenotiks.

Nav jāseko sarunai un laipni jāatbild uz jautājumiem, var īgni kaut ko athurkšķēt. Jo tiek runāts ar krustmāti, nevis ar skolas direktoru, kas tūdaļ ierakstītu piezīmi.

Stop! Diezgan!

Tas, kurš uzskata, ka, mājās pārradies, var atstāt uzvedības kultūru kopā ar mēteli uz drēbju pakaramā, nekad nekļūs par labi audzinātu cilvēku.

Tādēļ jau pašā sākumā vienosimies, ka viss, par ko runāsim turpmāk, noteiks mūsu uzvedību ne vien ārpus

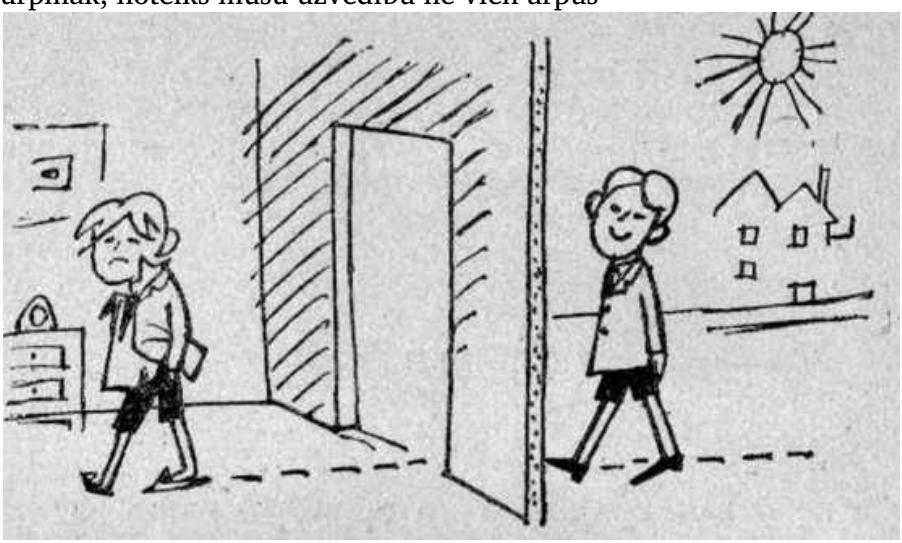

mājas, bet ari dzīvokļa četrās sienās. Gan attiecībās ar tuviniekiem un paziņām, gan ar nepazīstamiem cilvēkiem, kas nejauši iegriezušies pie mums.

Laipnībai un pieklājībai jābiīt mūsu pastāvīgai rotai, nevis spraudei, ko viendien piesprauž, bet citudien nobāž atvilktnē— sak, šobrīd nav vajadzīga!

Pieklājības noteikumus un uzvedības normas ievērosim vispirms pašu mājās. Tās būs mūsu treniņlauluims, kur noslīpēt iemaņas, lai

vēlāk, nonākot cilvēkos, nebūtu jāsvīst kā kontroldarbā, kuram neesam sagatavojušies.

Tas nepieciešams arī tādēļ, ka ģimene ir pirmā ļaužu kopa, ar kuru līdz zināmam vecumam mēs esam visciešāk saistīti. Tajā jāuzvedas tāpat kā jebkurā citā kolektīvā, kurā mums nāksies dzīvot. Mācoties satikt ar tuviniekiem, mācāmies satikt ar cilvēkiem kopumā.

Tādēļ mainām virsrakstu;

Nerādi sevi mājās no sliktās puses!

Iemēģināsim atbildēt uz jautājumu: ko mājās vērtējam vi augstāk?

Šķiet, labu noskaņu, vai ne? Nez vai kāds vēlas, lai tur bulu drūmi un garlaicīgi, un nez vai kādam patik, ka tur valda juceklis un nekārtība, mājnieki cits pret citu rupji i/.I uras, un visi mūždien staigā sabozušies, sliktā omā.

Taču jaukais noskaņojums, sirsnīgās attiecības starp cilvēkiem, kas dzīvo zem viena jumta, no gaisa vis nekrīt. Tās veidojas kopīgos pūliņos, katram dodot savu ieguldījumu.

Nedomā, ka tūdaļ tiksi pie visa gatavai Ja pārkāpsi mājas slieksni īgns un dusmīgs, jo skolā nav paveicies, bet tagad jāgatavo stundas, jāienes malka vai jādara vēl kāds nepatīkams darbs, pats radīsi ap sevi saltuma un atsvešinātības noskaņu, kas pārņems arī citus ģimenes locekļus.

Noskaņojums ir lipīgs!

Labāk nebūs arī tad, ja pārnāksi, skaļi dziedādams, bet mājās tobrīd ir slimnieks, kas vēlas vienīgi mieru un klusumu.

Lai ļaužu kopībā allaž valdītu gaiša un sirsnīga noskaņa, ikvienam tās loceklim jādomā arī par citiem, jārēķinās ar viņu klātbūtni, izjūtām un vajadzībām.

Dažkārt jāprotas un navjālick magnetofons uz visskaļāko, pat ja dabūts vispopulārākais ieraksts, bet troksnis varētu kādu traucēt.

Nav jāaicina mājās draugi un jārīko ieskaņošana tieši todien, kad vecmāmiņa gaida ciemos draudzeni un grib ar viņu mierīgi patērzēt.

Vārdu sakot, lai visiem būtu labi, darba un atpūtas laiks ikreiz jāsaskaņo ar pārējiem ģimenes locekļiem.

Svarīga īpašība, kas atvieglo kopdzīvi, ir savstarpēja iccictiba un cieņa pret otra interesēm, ieradumiem un gaumi — tātad pret citu cilvēku īpatnībām.

Nav jāuzskata, ka māsa ir ķerta» tikai tādēļ vien, ka viņai patīk tālas pastaigas, kuras tu pagalam nevari ciest. Nav jāpiktojas par to, ja kāds no ģimenes locekļiem atsakās katru vakaru spēlēt ar jums loto. Toties viņš labprāt kādreiz saspēlēs šahu!

Labu iespaidu neatstāj arī tas, ja pastāvīgi nomoka visus, stāstot par savām bezgalīgajām rūpēm, un arī, ja strupi atcērt sarunu biedram, kas aizsācis jums vienaldzīgu tematu: Liec man mieru, tas

mani neinteresē!»

Nedrīkst sevi pārvērst par radiostaciju, kas tikai raida un nekad neko neuztver. Ja vēlaties, lai cilvēki interesētos par jums, palīdzētu ar savu padomu, esiet gatavs arī viņus uzklausīt un izturēties pret viņu problēmām tikpat nopietni kā pret savējām!

Neiedomājieties, ka jūsu iemīļotā flomāstera pazušana jau ir traģēdija, turpretī tas, ka māsas zeķei noiris valdziņš — tīrais nieks, un nav saprotams, ko tā muļķe uztraucas»!

Gudrs cilvēks — un tādi mēs ikviens gribam būt — cenšas visu saprast. Ne jau katrs, kas uzvedas citādāk, uzreiz ir ķerts», jocīgs» un apšņākts». Tas, kurš rīkojas ne tā, kā jums patīk, nedara to aiz ļaunprātības, lai tīši sariebtu. īpaši tas sakāms par pieaugušajiem, kiļru izturēšanās jūs nereti pārsteidz, kaitina un sarūgtina. Sevišķu nepatiku izraisa viņu aizrādījumi, pamācības un padomi. Taču grūti prasīt, lai jūs viņus saprastu. Jūs šķir no viņiem ne vien mūža gadi, bet arī karš un ar to saistītie pārdzīvojumi, kurus jūs nespējat pat iztēloties, šķir laiks, kad panākumi mijušies ar neveiksmēm un prieki — ar bēdām, kā jau tas dzīvē mēdz būt.

Pieaugušo vidū sastopami gan enerģijas un aizrautības pilni, gan vīlušies un noguruši cilvēki. Vieni ir savaldīgi un mierīgi, citi — nervozi, neiecietīgi, iekarsīgi. Viss atkarīgs no tā, kā veidojusies un veidojas viņu dzīve. Tādē| mēs nemudinām: Saprotiet viņus!», jo tam jums trūkst emocionālās un praktiskās pieredzes, bet iesakām: Cieniet viņus tādus, kādi viņi ir! Kaut vai par to, ko viņi sasnieguši un radījuši, iekams jūs paguvāt piedzimt, un kas tagad ir jūsu kopējais ieguvums.»

Padomājiet, viss, kas ir šobrīd ap jums, un viss, kas noderēs jums arī nākotnē, nav jūsu vienaudžu, bet gan vecāko paaudžu gādāts! Jums un jūsu biedriem nebūs pasaule jāce| no jauna, no pamatiem, jums būs tikai jāpilnveido tas, kas jau ir uzcelts.

Ja tava mamma necieš popmūziku un dēvē to par kaķu koncertu», tātad, tavuprāt, ir vecmodīga, tas vēl nenozīmē, ka viņai nav tiesību pieprasīt, lai tu pasaki, uz kurieni, ar ko un uz cik ilgu laiku dodies.

Ja tavam tētim nepatīk kino un viņš neatzīst televīziju, tas nebūt nenozīmē, ka viņš nespēj pareizi novērtēt tavus drauģe|us un netaisnīgi aizliedz tev ar viņiem saieties.

Tāpat arī vecmāmiņa, kurai nav nekāda priekšstata par šodienas modi, pamatoti aizrāda tev, ka sēdēt uz miklas zemes ir kaitīgi. Tādas atbildes kā: Ko tu, vecomāt, saproti!», Ko tēvs no tā sajēdz!», Tā, māt, nav tava darīšana!» liecina vienīgi par to, ka tava izturēšanās ir ne tikai rupja, bet pašos pamatos nepareiza.

Gan māte, gan tēvs, gan krustmātes un krusttēvi dzīvi pazīst vairāk un pareizāk vērtē jūsu rīcību. Un, galvenais, viņi rūpējas, lai jums būtu labāk. Šķiet, jūs nešaubāties, ka viņi jūs mīl, raizējas par

jums un cenšas palīdzēt, lai jūsu dzīve būtu skaistāka, interesantāka un laimīgāka par viņu dzīvi.

Tādēļ neizturieties pret viņiem sliktāk nekā pret citiem pieaugušajiem, ar kuriem diendienā tiekaties! Tas, ka viņi ir jūsu radinieki, nedod jums tiesības nedz viņus nicināt,

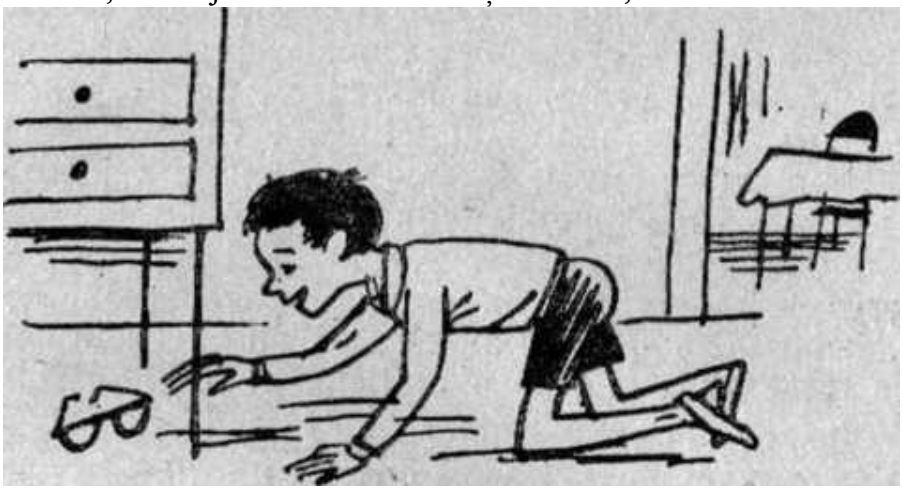

nedz arī viņiem neklausīt, aizbildinoties: Ko viņi man var padarīt!»

Daudzi tagad laikam domā, ka izklausās jau gluži jauki, vecāki jāciena, taču ik uz soja teikt lūdzu» un paldies» kā tādā oficiālā pieņemšanā — vai tas nav smieklīgi un nedabiski?

Jā, bet kā tad būs ar labo noskaņu? Mēs jau vienojāmies, ka tā atkarīga no visiem, no savstarpējas izpratnes un iecietības. Secinājām, ka cilvēkus vieno ne tikai radniecība, bet arī cieņa citam pret citu. Taču kā šo cieņu izpaust? Šķiet, ne jau apgalvojumos: Mīļā māmiņ, es tevi ļoti cienu!» Lūk, tas patiešām būtu smieklīgi!

Cieņu apliecina ar izturēšanos ikdienā. Tādēļ piesteidzies pie durvīm un palīdzi mātei atģērbties, piedāvā tēvam palīdzību pats, sameklē vecmāmiņai brilles, pat ja viņa zaudētu tās nez cik bieži, pavadi krustmāti līdz tramvajam vai autobusam un nedusmojies, ka tev neļauj izlasīt grāmatu par pirātiem. Neko darīt — pirāti pagaidīs!

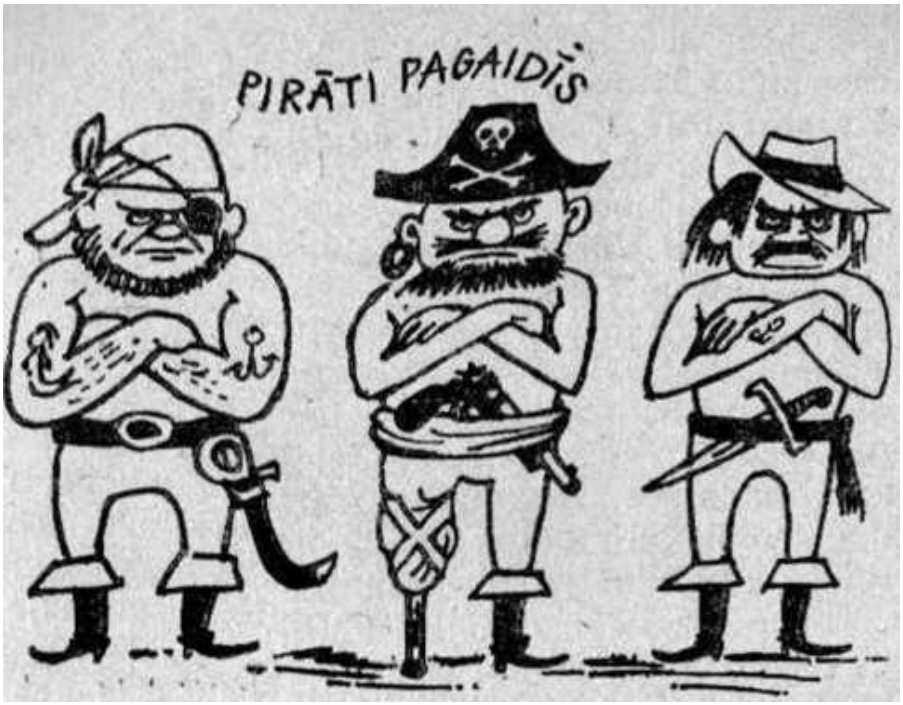

Pusdienās vai vakariņās nedrāzies pirmais pie galda, lai pakamptu lielāko un gardāko kumosu, bet pagaidi, kamēr apsēdīsies visi.

Būs gluži jauki, ja neaizmirsīsi arī jaunākos brāļus un māsas. Viņi gan nevar cerēt uz tādu cieņu kā pieaugušie, taču sava tiesa sirsnības, rūpju un laipnības viņiem pienākas.

Vai tas nav savādi — kamēr esam mazi un rotaļājamies ar lellēm un lāčiem, mūsos ir daudz maiguma un labsirdības. Cik ļoti mēs mīlam savus plīša draugus! Bet, līdzko mājās uzrodas jaunākās atvases, viss mūsu maigums izkūp kā nebijis!

Varbūt tomēr saglabāt kripatiņu mīļuma arī mazākajiem? Ar tik lielu pieredzi lāču un leļļu audzināšanā» tas nenāktos grūti.

Zēni laikam klusībā smīn — sak, tas uz mums neattiecas, mēs ar lellēm nekad neesam rotaļājušies. Bet kur

tad jūsu bruņnieciskums? Vai jūs nekad neesat spēlējuši cēlsirdīgos laupītājus, vājāko aizstāvjus? Tad pierādiet, ka esat rotaļā arī kaut ko mācījušies! Ja uzskatāt, ka šikie» ir neciešami un ar tiem grūti izturēt, mēģiniet viņus ietekmēt, palaikam izklaidējot un neļaujot darīt palaidnības! Vārdu sakot, iekļaujieties audzināšanas darbā, kas nekādā ziņā nedrīkst izpausties mazāko dun-kāšanā un trenkāšanā no viena kakta uz otru!

Ja gribam, lai mājās valda īsti ģimeniska un sirsniga atmosfēra, nevienam nevajadzētu izturēties tā, it kā viņš dzīvotu viesnīcā vai pansijā. Tādēļ nav pieļaujams tāds darba dalījums, ka, lūk, mamma gatavo ēdienu, māsas uzkopj dzīvokli, tētis pelna naudu un veic sīko

remontu, bet vecāmāte rūpējas par drēbēm, mazgā kreklus un lāpa zeķes. Toties jūs tikai visžēlīgi pārgulēsit šai mājā, ēdīsit un vispār pagodināsit visus ar savu klātbūtni, neskopojoties ar dzēlīgām piezīmēm, ja kaut kas nebūs izdarīts pa prātam.

Nē, mani dārgie, to jūs labāk aizmirstiet! Lai vēlāk, par paša pelnītu naudu uzturoties, piemēram, atpūtas namā vai sanatorijā, jums neienāktu prātā šādi uzvesties.

Māja, kurā jūs dzīvojat ar vecākiem, ir jūsu kopējā māja, ikviens ģimenes loceklis ne tikai bauda labumus, ko tā dod, bet pilda arī noteiktus pienākumus.

Ja kāds ienāks jūsu mājās un sastaps tur nekārtību, viņš brīnīsies, ka neesat vēl sakopies, un viņam ne prātā nenāks žēlot jūs — sak, nabadziņš, drīzāk jāaicina pastaigā, lai viņam nebūtu jānoraugās uz šo jucekli!

Visumā gan mūsdienu jaunieši lieliski zina, ka nedz slota, nedz putekļu lupata nevienam kaunu nedara. Kā meitenēm, tā zēniem ir taisnīguma izjūta, un viņi saprot, ja vecāki aizņemti galvenokārt algas darbā, mājas solis jāuzņemas arī viņiem. Protams, ja tie nevēlas, lai viņus uzskata par slaistiem un egoistiem, kam rūp tikai pašu labums.

Nebūs nekāds pazemojums, ja, nesaceļot putekļu mākoņus, apgūsit grīdas slaucīšanas tehniku, iemācīsities mazgāt kreklus, zeķes un citus apģērba gabalus un zināsit, kas jādara ar netīriem traukiem, kurus parasti kraujat kaudzē, vieglu sirdi paļaujoties, ka gan jau mamma, krustmāte vai vecmāmiņa tos nomazgās.

Zēniem nav jāgaida Sieviešu diena, lai reizi gadā palīdzētu mājas darbos, turklāt sagādājot vairāk rupju nekā labuma, jo trūkst iemaņu. Lietderīgāk ir sadalit pienākumus ar brāļiem un māsām, noteikt dežūras un tādējādi diendienā iekļauties šajā ne pārāk patīkamajā, taču svarīgajā ģimenes dzīves jomā.

Nevar cienīt cilvēku, kas prot glausties kā kaķis, ja viņam no kāda

kaut ko vajag, un rūkt uz tiem, ar kuriem var nerēķināties. Šāda izturēšanās tikai liecina par gļēvulību un savtīgumu, citiem vārdiem sakot, — par vāju raksturu.

Ņemot to visu vērā, paraugieties uz savām mājām jaunā skatījumā — kā uz rakstura izveides treniņlaukumu!

Turklāt ar vārdu mājas» saprotot ne tikai savu, teiksim, divpadsmito dzīvokli, bet ari visu māju kopumā.

Tad jūs vairs nepagrūdīsit — it kā nevilšus! — uz kāpnēm panes Kovaļskas meitu un neuzkāpsit uz astes rudajam kaimiņa runcim tikai tāpēc, ka tuvumā neviena nav un neviens jums nevar sadot vēju». Necentīsities triecienā ieņemt tuvējo skvēriņu, laužot jaunos kociņus un krūmus, it kā tie būtu ienaidnieku pūļi, kurus uzvarot jūs gūsit nevīstošu slavu.

Drīzāk jau palīdzēsiet panei Kovaļskai uznest smago iepirkumu tīkliņu un pabarosit nabaga runci, ja kaimiņam gadījies aizkavēties. Atcerieties, ka paruna: Nedari otram tā, kā tu negribētu, lai dara tev pašam!» attiecas ne vien uz cilvēkiem, bet arī uz dzīvniekiem! Tas, ka dzīvnieki nespēj saukt palīgā, vēl nenozīmē, ka tie nejūt sāpes un tos var nesodīti mocīt!

Uzraugiet arī pagalmu, lai kāds muļķīgāks un nesaprātīgāks par jums nepārvērš kopējo rotaļlaukumu par gružu izgāztuvi un lai ikviens varētu pateikt: Jauki ir tavās mājās!»

II n o d a ļ a PIRMAIS SOLIS CILVĒKOS
Pastaigā

Varbūt tagad, kad jau protat uzvesties mājās, dosimies kopīgā pastaigā?

Vispirms paiesimies pa mūsu pilsētas vai ciemata ielām. Laimīgi tikuši laukā no dzīvokļa, mēs, protams, nevarēsim brīvi klimst pa apkārtējo telpu, mums jāturas noteiktā orbītā». Ikviena pastaiga ir sava veida apciemojums, kas atšķiras ar to, ka ejam nevis pie viena cilvēka vai vienas ģimenes, bet gan uzreiz pie visas pilsētas.

Viesos nemēdz iet, nevīžīgi ģērbies, tāpēc arī pastaigā, pat uz veikalu pēc piena un maizes, nedrīkst doties tieši no gultas, rītakleitā, nemazgājies un nesukājies.

Lai gan vienīgais pārvietošanās līdzeklis šoreiz būs paša kājas, nevajag aizmirst, ka ari uz ietves kustība notiek pa labo pusi. Ja jūs

neatvairāmi pievelk skatlogi ietves krei-' sājā malā, pielūkojiet, lai, atvirzoties no tiem, neuzskrietu virsū cilvēkiem, kuri iet pa labo»pusi! Tādēļ vispirms atraujiet acis no skatloga un tikai pēc tam kājas!

Pat vistuvāko draugu sabiedrībā neejiet pa ielu barā, aizņemot visu ietves platību un viešot sajukumu gājējosl Nokāpt uz brauktuves un maršēt kā svētkos arī nedrīkst, turklāt tas ir bīstami.

Par to, ka neklājas raudzīties nopakaļ garāmgājējiem, kaut arī viņi jūs bezgala interesētu, mēs jau runājām. Pirmkārt, tas apgrūtina virzīšanos uz priekšu, otrkārt, izskatās muļķīgi.

Uzbāzīgi vērot cilvēkus, it kā jums kabatā būtu apcietināšanas-orderis un jūs meklētu pūlī noziedznieku, tāpat nav īsti pieklājīgi. Sevišķi no tā jāvairās pieturvietās un rindās, kur nekā cita nav ko darīt. Kāds stāv jums blakus, un jūs sākat viņu aplūkot — aizvien ciešāk, pētošāk un uzmācīgāk,,.

Pamēģiniet atrast cilvēku, kuru tas galu galā neaiz* kaitinās! Labi ja viņš uz jums tikai izteiksmīgi paskatīsies, taču var ari pajautāt: Nu ko tu blenz uz mani?»

Tādē| liksim mierā cilvēkus. Viņi taču nav nedz skatloga preces, nedz muzeja eksponāti. Izturēsimies pret viņiem smalkjūtīgi!

Uz ielas jāievēro stingrs princips:

nepievērst sev uzmanību un neinteresēties par citiem.

Lai cik priecīgs jūs būtu, lai kā gribētos lēkāt un diet aiz laimes, neaizmirstiet, ka neesat uz ielas vieni un netēlojiet klejojošus komediantus, kas rīko bezmaksas izrādi! Iela nav vieta vārdu vai dūru cīņām, šāds izskaidrošanās» veids vispār nav pieļaujams.

Ejot pa ielu ar meiteni, atcerieties, ka jums allaž jābūt brauktuves pusē! Šaurākā vietā, vārtos vai durvīs, meitene jāpalaiž pirmā. Zēnam jāpalīdz viņai nest arī kāds smags vai neērts nesamais, taču pārspīlēt nevajag: piemēram, nākot no skolas, savu portfeli katrs var nest pats.

Nav pieļaujams pastaigas laikā uzjautrināties, balsī kritizējot apkārtējos: Skaties, kā viņa iet!», Ir gan viņai pods galvā!» vai norādīt ar pirkstu: Re, kur iet Jureka simpātija!»

Nestaigājiet apskāvušies, it kā grasītos tūda| laisties dejā, vai arī divu metru attālumā viens no otra, īpaši ja sarunājaties!

Nevajag dažādot pastaigu, spārdot ce|ā pagadījušos akmeņus un gružus. Neesat taču futbola laukumā, lai gan, no malas raugoties, bieži tā liekas.

Vasarā, kad silda saule, nejauciet ielu ar pludmali un neatlaidieties uz soliņa gluži kā guļamkrēslā! Dzenoties pēo iedeguma, neuzrotiet bikšu galus, neatkailiniet kaklu un plecus! Pavērojiet kādreiz šos saulmiļus», cik smieklīgi viņi izskatās — pievērtām acīm, stīvi atgāztu galvu, nolaistām zeķēm! Šāda vaska figūru» kolekcija nebūt

nav pievilcīga, drīzāk jau neestētiska un nekādi neiederas pilsētas kopainā.

Savukārt ziemā neiedomājieties, ka iela ir slidotava, kamaniņu vai slēpju trase! Priekšrocība vienmēr ir gājējiem, un viņi nepavisam nevēlas kļūt par jūsu pārgalvīgo izpriecu upuri.

Nelīdzēs arī uzsaucieni: Pašķir ceļu, kungi brauc!» vai Glābjas, kas var!».

Labāk nebūs arī tad, ja uzsaucienus aizstās ar auto-signālu. Kādēļ gan gājējiem būtu jādreb aiz bailēm, ka viņiem kuru katru mirkli var kāds iedrāzties mugurā vai notriekt viņus no kājām?

Ja gribat nodarboties ar ziemas sportu, ejiet uz slidotavu (to varat kopīgiem spēkiem ierīkot paši) vai uz tuvējo mežu, kur jūs nevienu netraucēsit! Taču arī tur esiet piesardzīgi! Netēlojiet varonīgos ziemeļpola iekarotājus,

kas dreifē uz Iedus gabala! Iegāzties stindzinošā ūdenZ prot katrs dulburis!

Tātad esiet prātīgi un apdomīgi un neriskējiet ar dzī*. vibu bez vajadzibas!

Tagad varam atkal atgriezties uz ielas un secināt, ka iespējas, ko tā sniedz, ir visai ierobežotas. Patiesi, iela paredzēta vienīgi tam, lai droši un netraucēti pārvietotos vēlamajā virzienā, un nekam vairāk. To nedrīkst uzskatīt par nevienam nepiederošu zemi», kur citiem nav daļas gar jūsu uzvedibu un var iztrakoties pēc sirds patikas, jo skolā un mājās tas liegts'.

Izrādās, uz ielas nav atļauts arī klaigāt un trokšņot, tas var kaitēt apkārtējo ļaužu veselībai. Neticat? Droši vien domājat, ka var aurot, cik skaļi tīk, jo tādēļ neviens vēl kāju nav salauzis un dzelteno kaiti nav dabūjis. Var aiz gara laika dauzīt ar āmuru pa caura katla dibenu,

Jo no tā nedz plaušu karsonis, nedz reimatisms nepiemetas. Kālab tad šeit piemin veselību?

Jā, bet kādēļ visi jūs allaž apsauc!

Klusāk! Tik skaļi nevajag!

Ne jau tādēļ vien, ka troksnis un klaigas traucē cilvēkus .darbā, neļauj viņiem koncentrēties, kā ari gulēt un atpūsties.

Problēma ir daudz nopietnāka. Tehnikai sasniedzot aizvien augstāku līmeni, attīstoties rūpniecībai un motorizā-cijai, pilsētās un laukos kļūst aizvien trokšņaināk. Ausīs nemitīgi laužas automobiļu,

traktoru un citu mehānismu rūkoņa, vilcienu un tramvaju riteņu ldandi, reaktīvo lidmašīnu griezīgā svelpoņa. Ja visiem šiem mehāniskajiem trokšņiem vēl pievieno jūsu vareno rīkļu jaudu, kas tricina gaisu bez jebkāda mērķa un vajadzības, jūsu roku spēku, ar kādu liek sists un dauzīts, kur vien pagadās un ar ko vien pagadās, ka pat visizturīgākie cilvēki var zaudēt kontroli pār sevi, un, ilgu laiku dzīvojot pastāvīgā troksnī, viņiem var rasties nopietni nervu sistēmas traucējumi.

Tāpēc visā pasaulē enerģiski cīnās ar troksni, kas tik postoši ietekmē mūsu veselību.

Neviens, protams, neprasa, lai jūs ievērotu absolūtu klusumu, jo tas nav iespējams, taču nevajadzētu lieki trokšņot.

Ja sienā jāiedzen nagla, dzeniet droši, taču neaizcērtiet durvis ar blīkšķi, tās var tikpat labi aizdarīt arī klusi!

Skraidiet un klaigājiet nomaļākā vietā, tālāk no mājām, bet nedauzieties aurodami pa kāpņutelpām, nerīkojiet mikrorajonos eksperimentālās mūzikas koncertus divām tukšām dzelzs mucām un tērauda stienim, jo apkārtējo namu iedzīvotājus šāds skaņdarbs» dažās minūtēs nokaitinās līdz baltkvēlei!

Tālab nebrīnieties, ka cilvēki dažkārt noraugās uz jums greizi, ja cenšaties pārspēt jau tā pamatīgo troksni, kas valda uz ielasi

Est vai neēst uz Ielas?

Kaut arī nav patīkami staigāt ar tukšu vēderu, remdēt izsalkumu uz ielas tomēr neklājas. Gremošanas kustības nedara seju skaistāku. Drēbes apbirst ar drupačām, zods taukaini spīd — nē, labāk pacietīsimies! Vienīgais izņēmums ir saldējums, ja to neizdodas apēst uz soliņa un skriet maratonskrējienā uz mājām nav jēgas. Taču ēst saldējumu uz ielas jāprot, tas jādara glīti. Nevajag izbāzt mēli visā tās garumā un laizīt cskimo no visām pusēm. Labāk to darīt ar lūpām. Garšo tāpat, toties skats ir patīkamāks.

Protams, kāpt ar visu saldējumu satiksmes līdzeklī un to pilināt cilvēkiem uz apģērba nedrīkst nekādā ziņā.

Neiesakām ēst uz ielas arī augļus. Pirmkārt, tie nav mazgāti, otrkārt, ko lai iesāk ar sēkliņām un serdi? Mest somā vai bāzt kabatā nav patīkami, sviest zemē — nepieklājīgi.

Neļausimies uz ielas kārdinājumam nodzerties pienu no pudeles, nokost galu baltmaizes kukulītim, nomēģināt skābos kāpostus, ko mamma likusi nopirkt pusdienām. Labāk jau pacietīsimies līdz mājām!

Sastopam paziņas

Iespējams, ka uz ielas pavīd pazīstama seja. Ko tad? Skaidrs — jāsveicina! Ja sastaptais ir jūsu vienaudzis, pietiek ar īsu: Sveiks!» vai Kā sviežas?» un viss kārtībā. Toties grūti saukt par sasveicināšanos negaidītu, spēcīgu belzienu pa muguru, tā ka sveiktais» nogrīļojas vien, vai paraustīšanu aiz bizes. Jāsveicina bez'roku palaišanas, kas

otram var būt arī sāpīga. Satiekot gados vecāku cilvēku, jārīkojas citādāk. Vislabāk ir laipni palocīties, taču tas nenozīmē, ka nevērīgi jāpamāj ar galvu

vai pavirši jānocc) cepure, it kā jūs gribētu pakasīt aiz auss. Sveicienam jāpauž kaut nedaudz sirsnības un cieņas.

Labi, bet kā ir tad, ja iet ar draugu un kādu no jums sveicina? Piemēram, jūs pastaigājaties ar Marisju, un pēkšņi viņu pasveicina kāds jums gluži svešs jauneklis. Ko darīt? Nelikties ne zinis? Nekādā ziņā! Ja- sveicina personu, kuras sabiedrībā esam, jāatceras, ka draugu draugi ir arī mūsu draugi, un sveiciens jāatņem.

Visu laiku runājam tikai par sasveicināšanos garāmejot, neapstājoties. Bet kā ir ar rokas sniegšanu tiekoties vai atvadoties? Sastopot vecāku cilvēku, nekādi sarežģījumi neradīsies, ja iegaumēsit: nekad nepastiepiet roku pirmais. Vienīgi jāuzmanās, ka nepalaiž garām mirkli, kad to sniedz jums.

Arī ar vienaudžiem viss ir vienkārši. Zēnam roku pirmā allaž sniedz meitene. Kad roka pasniegta, to nevajag nedz sagrābt tik spēcīgi, it kā gribētu salauzt visus kauliņus, nedz arī saņemt tik vārīgi, it kā tā no pieskāriena

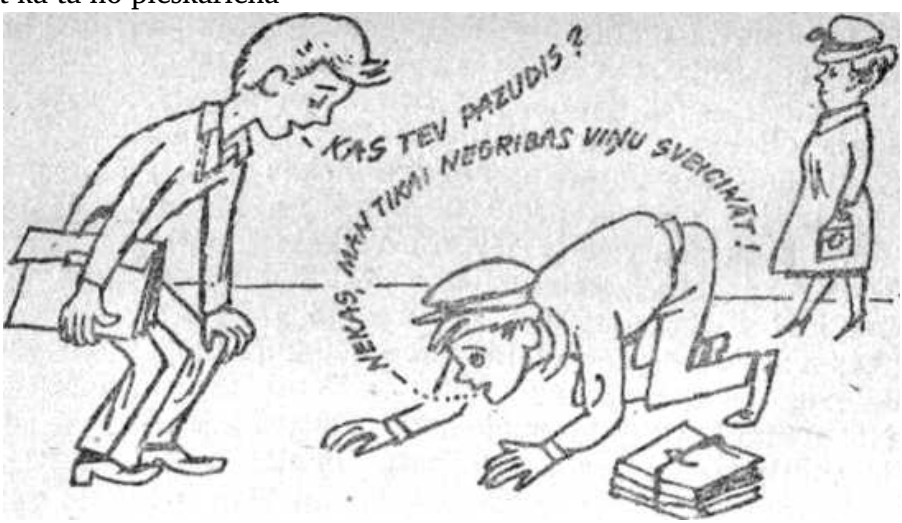

draudētu sabirzt gabalos. Nav nepieciešams to ari bezgala ilgi kratit, pietiek ar isu, mēreni enerģisku spiedienu.

Vissliktāk ir izlikties, ka paziņu neredzat. Protams, tas ir visvieglāk, tikai... nez vai kāds noticēs jūsu izklaidībai». Neko glaimojošu viņš par jums nedomās, tāpēc labāk netēlot tuvredzīgo vai dziļi domās nogrimušo.

lepērkamieš

Varbūt Ieiesim veikalā?

Jūs droši vien domājat, lai nopirktu maizi vai rūtiņburt-nīcu, nekāda sevišķā pieklājība nav vajadzīga, vai ne?

Tūdaļ redzēsim, kā tas ir.

Vispirms •—> vai jūs skaidri zināt, ko gribat pirkt? Ak tā, jums pierakstīts uz lapiņas. Tas ir labi, tāpēc ka nav nekā muļķīgāka, kā stāvēt veikalā un blenzt uz plauktiem, jo pilnīgi izkūpējis no galvas, pēc kā esam nākuši. Pārdevēja nervozē, cilvēki rindā uztraucas ...

Taču vai jūs maz pamanījāt, ka veikalā ir rinda? Varbūt jūs piederat pie tiem, kuriem nekad nav laika un kuri tieši no durvim metas pie letes, saucot: Man vienu kilogramu cukura!» Un kļūst nepatīkami. Atskan aizkaitinātas balsis: Tik jauna, bet lien bez rindas!», Vai tad jaunais cilvēks nevar brītiņu pastāvēt, ko?»

Kam jums tas vajadzīgs? Tikai liekas nepatikšanas, jo tā kā tā jūs aizdzīs prom no letes un būs vien jāstāv rindā. Labāk jau uzreiz ievērot veikala kārtību.

Tomēr kaut kas, šķiet, piemirsies. Ienākot veikalā, jūs nepateicāt labdien». Tas katrā ziņā jādara, iepērkoties laukos vai arī dzīves vietas tuvumā, kur cilvēki cits citu pazīst.

Neapvainojieties, ja sveicienu neatņem! Varbūt pārdevēja tobrīd rēķina, čik pircējam jāmaksā, un nespēj atbildēt. Taču sveiciens ir sadzirdēts, un visiem kļuvis patī-

katnl. Bet nu tuvojas jūsu rinda. Vēl tikai paturiet tīkliņu sievietei, kas iepirkušies pirms jums un nespēj tikt galā ar pirkumiem, un sakiet, ko vēlaties! Maksājiet, pateicieties un ejiet ārā! Jā, bet kurš tā rīkojas? Vajadzēja taču palaist pa priekšu sievieti ar bērnu, nevis lauzties uz durvīm, lai tiklu laukā pirmais.

Tagad uz brīdi iegriezīsimies universālveikalā. Ak, cik skaists audums! Nemaz neburzās! Saspiežam to saujā, bet tas tikpat gluds kā bijis. Vai taisāmies pirkt? Tad nē jau! Tāpat vien aplūkojam. Bet, mani mīļie, padomājiet, kā izskatīsies preces, ja katrs tās tāpat vien» ņems, taustīs un pielaikos!

Tāpēc, ja nav nolūka kaut ko pirkt, izraugās vienīgi ar acīm. Uz pārdevējas jautājumu: Ko jūs vēlaties?» — atbild: Vienu mirklīti, es vēl padomāšu!»

Nekādā ziņā nedrīkst pieprasīt, lai noņem no augšējā plaukta šaiiiti tālab vien, ka gribas to pielaikot, vai rakņāties pa pildzīmuļiem, kad jāpērk tikai jauns lodīšu pildspalvas serdenis.

Jūs varat izstaigāt arī visu milzīgo universālveikalu, neko neaizskarot un necilājot. Tātad nebojājot preces, netraucējot pircējus un pārdevējus.

Tramvajā un autobusā

Vai, kā esam noguruši! Varbūt pabrauksim gabaliņu? Tepat netālu ir pietura. Iekams saniedzam to, atgādināsim sev, ka tramvajam nav nekā kopēja ar tramplīnu. Autobusam un vilcienam — arī ne. Tātad nelēksim laukā no ejoša satiksmes līdzekļa, nedzīsimies tam pakaļ un nelēksim tajā iekšā, riskējot ar savām rokām, kājām vai pat dzīvību! Var cienīt cilvēkus, kas iet strādāt uz slimnīcu

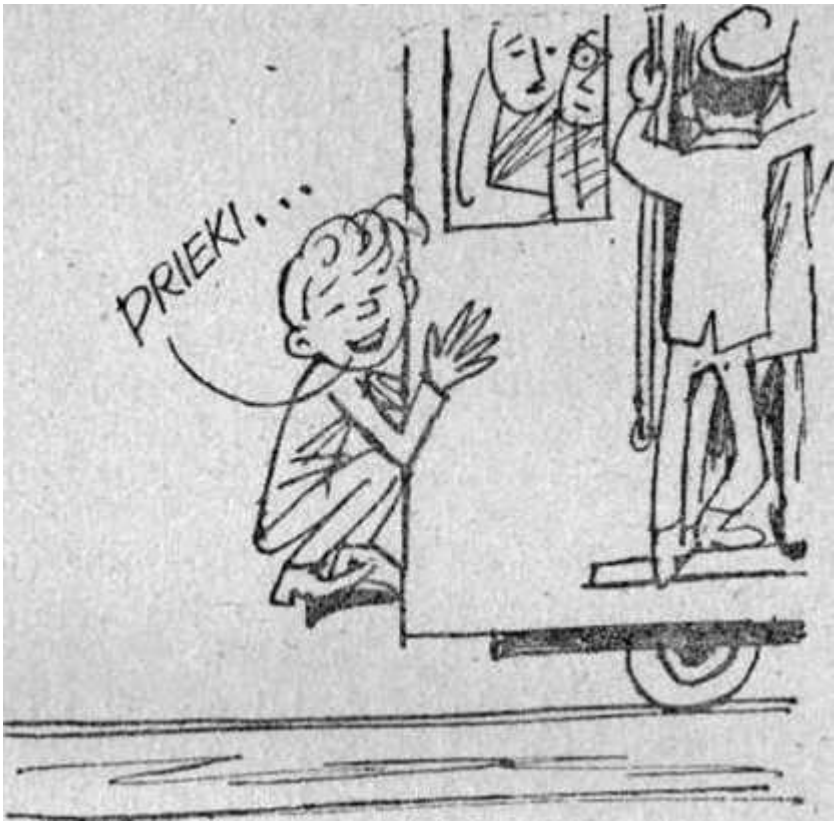

par sanitāru vai ārstu, taču nonākt tur savainotam paša pārgalvības dēļ nav nekāds sasniegums, tikai muļķīga vieglprātība.

Ir taču tik daudz citu iespēju sevi parādīt!

Piemēram, var izcelties ar apskaužamu pašsavaldīšanos, akli nedrāžoties kopā ar citiem sturmēt autobusu, bet palīdzot iekāpt vecītim vai mātei ar bērnu!

Kad esat laimīgi ticis iekšā, neaizmirstiet tos, kas ir aiz jums un, iespējams, vēl stāv uz kāpnēm! Tikai nedomājiet, ka gribam modināt kareivīgas tieksmes un liekam lauzties kā tankam uz priekšu, minot uz kājām un darbojoties ar elkoņiem pēc principa nost no ceļa!»! Nē, jums vienīgi jāpavirzās mazliet tālāka lai neaizsprostotu durvis un netraucētu pasažieru kustību.

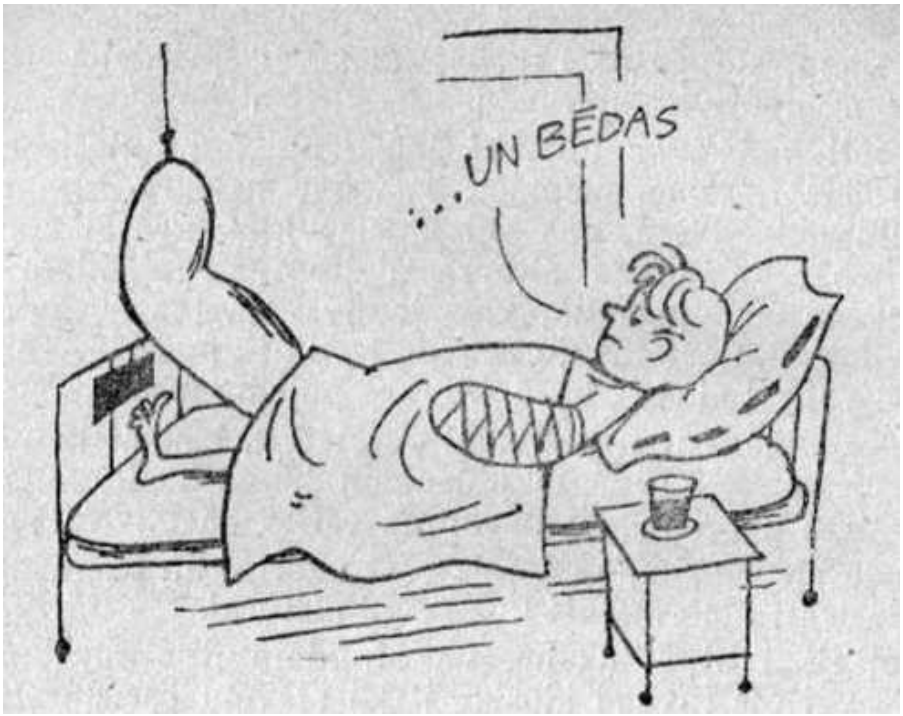

Ja izdevies atrast brīvu sēdvietu, neizliecieties, ka esat iegrimis dziļās pārdomās vai apkārtnes vērošanā un tāpēc nemanāt blakus stāvošo cilvēku, kam gadu nasta smagāka nekā jums! Ko lai dara — kamēr spogulis nav atklājis, ka tavos skaistos, melnos matos dažs labs sidrabot jau sāk...», pilsētas satiksmes līdzekļos allaž jāsčd kā uz adatām un jābūt gatavam kuru katru brīdi celties kājās. Pat tad, ja līdzās nostājas tava vienaudze. Sājā gadījumā nav svarīgs viņas vecums, bet gan tas, ka viņa ir meitene. Savukārt tev ir iespēja parādīt savu bruņnieciskumu,

Taču vai nav gadījies tā, ka labprāt esat atdevis vietu glītai skolas biedrenei, neredzēdams» vecuma saliektu sirmgalvi?

Braukšanas laikā derētu neaizmirst, ka apkārt Ir citi pasažieri, kuriem gribot negribot jānoklausās viss, par ko jūs runājat. Nedz tramvajs, nedz autobuss nav piemēro-

takā vieta, kur dalīties noslēpumos vai spriedelēt par cilvēkiem, minot viņu uzvārdu.

Nereti gadās, ka plašākā ļaužu pulkā jauniešiem pēkšņi rodas tieksme paspīdēt. Tas nav nekāds brīnums — skatītāju, ka biezs, nāk vēl aizvien klāt, kā lai nociešas un neparāda savas aktiera dotības? Ja kādam šādi priekšnesumi» nepatīk, viņš tomēr zāli, tas ir, autobusu vai vilcienu, neatstās, jo nekāps taču ārā pusceļā. Tātad — likuši vaļā! Lai redz un dzird, kas puikām iekšāl

Un puikas» ir nepatīkami pārsteigti, kad atskan dzēlīgas piezīmes: Tāda tā mūsdienu jaunatne ir, vējš vien galvā!» vai Ne brīdi nevar

uzvesties kā cilvēki!»

Taču pieņemsim, ka šoreiz esat mierīgi un bez koncert-numuriem» aizbraukuši līdz savai pieturai.

Vēl tikai atgādināsim, ka stundām ilga nīkšana pavārtē vai pie tuvākā kioska, it kā stāvētu sardzē (laikam sargājat savu garlaicību?), izraisa garāmgājējos nevis apbrīnu, bet nepatiku. Tāpēc velti nešķiediet laiku!

Neiesakām arī pievienoties ļaužu pūlim, kas reizēm sarodas uz ielas. Tur reti var ieraudzīt ko uzjautrinošu. Drīzāk gan noticis kas nepatīkams vai traģisks. Ja spējat palīdzēt svešam garāmgājējam, kas zaudējis samaņu, vai parūpēties par apmaldījušos bērnu — lūdzu, dariet to, tas radīs gandarījumu un dos apziņu, ka esat noderīgs! Taču ko var dot bezdarbīga ķildas, nelaimes gadījuma vai piedzēruša dauzoņas vērošana?

Ja tava klātbūtne neko nevar līdzēt vai grozīt, ej labāk projām un netraucē tos, kuru pienākums ir šādās reizēs iejaukties!

Ar to arī beigsim mūsu pastaigu. Nākamo tikšanos norunāsim pie skolas!

SKOLA

Paligā!

Tūdaļ vēl neiesim klasē un nesēdīsimies solā. Pastaigāsim pa skolu un kārtīgi to aplūkosim'. Iespējams, ka tā ir jauna, tikko celta skola, iespējams, vasaras brīvdienās izremontēta un atsvaidzināta. Tas acīmredzot maksājis daudz naudas. Vai esat kādreiz par to padomājuši? Liekas, nē, tādēļ ka Jureks jau nolauzis durvīm rokturi, Basja — tiesa, netīšām, — izsitusi ar krēslu apmetumā robu, bet Hcņeks tikmēr šūpojis tāfeli, kamēr norāvis to ar visu āķi. Vladeks, nesdams uz klasi karti, pēkšņi iedomājies pacīnīties bruņinieku turnīrā un izmantojis karti piķa vietā. Protams, kartei par labu tas nenāca. Cits atkal padarījis sola virsmu par špikeri un iegriezis uz tās visdažādākās formulas, bet vēlāk, kad interesi par zinībām nomainījusi interese par klases biedreni, ieskrāpējis arī viņas iniciāļus un bultas cauršautu sirdi. Vlodeks

iedomājies f<a var nesodīti spārdīt sienu, io tā ļau nekliegs: Lūdzu, skolotāj, Vlodeks spārdās!» Visa klase sarīkojusi karinu ar tintē samērcētām augļu serdēm, izrotājot» sienas ar gleznaināmšvīkām un traipiem. Nu kā lai neiejaucas un nejautā: Vai var mācit labi uzvesties cilvēkiem, kas kaitē sabiedrībai un apzog mūs visus?»

Jūs laikam esat pārsteigti, ka lietojam šādus nepatīkamus, skarbus vārdus. Bet kā to lai citādi nosauc?

Ja esat aiz palaidnības salauzis krēslu, l3s ir tas pats, it kā jūs būtu piesavinājies naudu, kura jums nepieder, kuru neesat nopelnījis un pat netaisāties atdot. Zagt jau nenozīmē tikai raut ābolus svešā dārzā vai izvilkt maku otram no kabatas ...

Tikpat noziedzīgi ir dauzīt ielas spuldzes, bojāt telefonu automātus, kā arī švīkāt tāfeli ar naglu.

Bojājumu novēršana prasa naudu, un cietēji esat ari jūs, lai gan to vēl neapzināties. Tiek izšķērdēti līdzekļi, par kuriem varētu uzcelt jaunu stadionu, ierīkot pie skolas parku vai pat uzbūvēt peldbaseinu.

Tāpēc jau pašā sākumā, runājot par uzvedību skolā, sakām skaidri un gaiši: huligāns ir ne vien tas, kurš palaidņojas stundās un starpbrīžos, bet ari tas, kurš posta skolu un bojā tās iekārtu!

Teiktais attiecas ari uz mācību grāmatām, kas tikai šķietami ir jūsu privātīpašums. Tagad grāmatas izmanto ari jaunākās klases, tin, tās bojājot, jūs nebiedriski izturaties pret citiem. Vai tiešām jums nebūs kauns tās atdot saviem biedriem nobružātas un sadriskātas?

Teksta papildināšana ar pašu gudrībām», piemēram: Gramatika, gramatika, tā man mūžam nepatika!» vai arī: Lai mācās zirgs, tam liela galva!», un šo aforismu izpušķošana ar zīmējumiem necel grāmatas vērtību, tikai liecina par tās īpašnieka zemo kultūru,

Daudz labāk, ja grāmatas atstāj iespaidu, it kā tās ne-Itiaz netiktu lietotas, kas, protams, nav jāsaprot burtiski liti aiz pārlieka biedriskuma jāiedomājas, ka no tām ne-Imaz nebūtu jāmdcās.

Sīkas domstarpības

Ar tīšiem un netīšiem kaitniekiem mēs nu būtu tiku?-i galā, tagad var mierīgi parunāt par tiem, kas vēl īsti nezina, kā jāuzvedās skolā.

Jo arī šeit, kā jau ikvienā lielākā ļaužu kolektīvā, cilvēka uzvedību nosaka ne tikai priekšraksti un aizliegumi, bet arī jūtas, kādas viņam pret šo vidi rodas. Un, starp mums runājot, jūtas pret skolu, skolotājiem un skolas biedriem mēdz būt dažādas.

Skolēns, kurš skolu uzskata par neizbēgamu ļaunumu, par viņam uztieptu slogu, nekad neuzvedīsies kā pieklājas.

Viņš spriež apmēram tā: Bērniem pārāk viegla dzīve, tāpēc pieaugušie izdomāja skolu, lai bērni pamokās!» Tā sākas šķietami komiskas, taču patiesībā skumjas domstarpības.

Skolu uzturēšana maksā miljonus, tūkstošiem skolotāju cenšas attīstīt savus audzēkņus un pavērt viņiem ceļu uz nākamo profesiju. Taču daži skolēni dara, ko spēj, lai no tā visa izvairītos. Kavē stundas un dažnedažādi izlokās, lai, tikpat kā nemācoties, dabūtu labas atzīmes. Vienīgais, kas viņus vēl kaut cik interesē, ir atzīme. Saņemt daudzmaz ciešamu liecību, pāriet uz nākamo klasi un drīzā \ beigt skolu. Zināšanas ir nieks, ātrāk tik nokratīt šo nez kāpēc uzvelto slogu! Tāpēc ir jāmāk izgrozīties. Norakstīt mājasdarbu, izmantot priekšā teikšanu, grūst ārā» pie tāfeles pirmo atbildi, kas iešaujas prātā — ja nu trāpās pareizā? Nav slikti arī saslimt» pirms kontroldarba un, ja nav sagatavotas stundas, ticami attaisnoties:

Man pazuda grāmata ...

Kāds bija paņēmis manu burtnīcu...

Mums applūda dzīvoklis ...

Atbrauca ciemos vecmāmiņa...

Nodzisa elektrība...

Neies jau uztraukties, ja galva paliek tukša kā bijusi!

Labs paņēmiens, kā izsargāties no liekām zināšanām, ir stundu traucēšana, Sim nolūkam tiek izgudroti visādi gājieni».

Teiksim, pēkšņi ietirkšķas kaut kur' noslēpts modinātājpulkstenis un zvana kā apsēsts, kamēr skolotājs to atrod un apklusina.

Citreiz atkal nezināmu iemeslu dēļ izjūk kārtīgākā skolēna sols, no tāfeles pazūd» krīts vai pašas» atveras skapja durvis.

Tikmēr laiks rit, normālā stundas gaita ir izjaukta, skolotājs nervozē un bojā savu veselību, taču klase pat nedomā to ņemt vērā.

Podu gāzēju» izpratnē visi mācību priekšmeti, it sevišķi matemātika, izgudroti vienīgi tāpēc, lai viņiem sagādātu nepatikšanas un sarūgtinātu dzīvi. Mājasdarbi nav nekas cits kā iespēja likt divniekus, uti skolotāja galvenais uzdevums ir izsaukt tevi, nabadziņu, pie tāfeles tieši tad, kad esi vismazāk tam sagatavojies, un jautāt tādas lietas, par kurām tev nav ne mazākās sajēgas.

Skaidrs, ka šāda attieksme pret zinībām diez cik draudzīgas jūtas pret skolu nemodina.

Bet ja nu kādu dienu iebelzt sev pa pieri un apjēgt, ka, ejot skolā, nevienam īpašu laipnību neparādi?

Jums katram droši vien ir savs sapnis. Viens vēlas nākotnē kļūt par inženieri, otrs par zinātnieku, trešais par rakstnieku, kosmonautu vai ārstu. Tikai — nez vai jūs kāds bez izglītības tā uzreiz lūgs žēlīgi ieņemt šo jūsu ilgoto amatu.

Dzīvē katrs, solis ir vai nu kontroldarbs, vai eksāmens, un norakstīt var tikai no ... paša galvas.

Tātad pēdējais laiks kļūt nopietnākam un mainīt savu attieksmi pret skolu un pret skolotājiem. Lai piecnieks uzvedībā būtu ne vien skolas liecībā, bet arī tajā liecībā, kuru jums izsniegs dzīve. Ja uzskatīsit skolu par savu sabiedroto, bet skolotāju — par padomdevēju, kura zināšanas varat pilnām izmantot, mainīsies arī jūsu uzvedība.

Pie tāfeles

Gribam jums šai ziņā mazliet palīdzēt, tādēļ parunāsim par dažām uzvedības īpatnībām skolā!

Sāksim ar izsaukšanu pie tāfeles!

Mēs gan nezinām paņēmienu, kā nodrošināt apaļu piecnieku, ja neesat sistemātiski mācījies. Un negribam arī mudināt uz jebkādām viltībām, piemēram, lai jūs, sāpīgi saviebies, saķertu galvu, kas liecinātu, ka tikko turaties kājās un tādēļ neesat spējīgs parasto daļskaitli pārvērst decimāldaļskaitlī.

Tikpat velti būtu arī smaidīt līdz ausīm, tādējādi cerot aizkustināt pat visbargāko, skolotāju un nomaskēt tukšumu jūsu smadzenēs.

Jūs nekādā ziņā sev nepalīdzēsit, vienīgi kaitēsit, jo zināšanu trūkumu vēl papildinās neprasme uzvesties un nepieklājīga izturēšanās atbildot.

Ja esat izsaukti, neizrādiet, cik ļoti jums tas nepatīk! Neslienietics kājās kā upurjērs, kas gan ļaujas pārspēkam, taču tik viegli vis nepadosies! Neizliecieties arī, ka nevarat izkļūt no sola, un gausi neveicieties pie tāFeles, jo tas vien var saērcināt skolotāju!

Šķobīšanās un plecu raustīšana — sak, ko viņš grib no manis? — iedvesmas meklēšana griestos, turklāt ja rokas

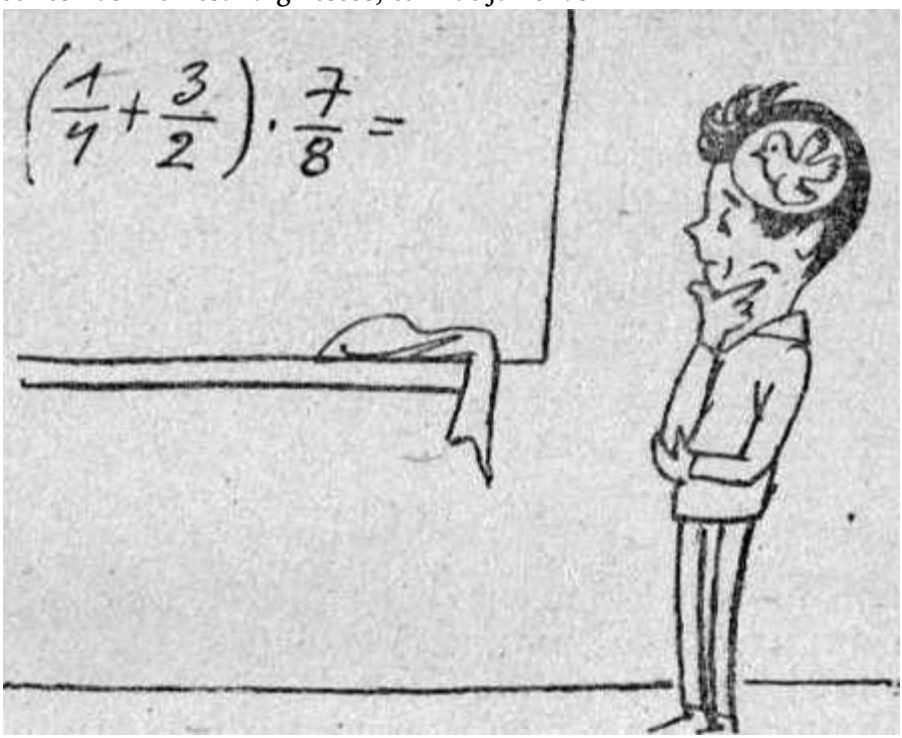

sabāztas kabatās, nebūt nav labākais papildinājums jūsu priekšmeta nezināšanai, kas jau tā atstāj nepatīkamu iespaidu.

Daudzi atbildot rāda pārgudru seju, it kā visu zinātu, tikai pašreiz negrib savas zināšanas parādīt. Viņi runā mazliet paaugstinātā un tādā kā aizvainotā balsi vai ari murmina kaut ko zem deguna, ieņemdami tik nevīžīgu pozu, it kā stāvētu nevis tāfeles priekšā, bet gan parkā pie saldējuma kioska.

Atzīmi šāda uzvedība nekādā ziņā pozitīvi neietekmēs. Tādēļ vai vērts tā izturēties? Ja neesat kaut ko iemācījies, vainojiet pats sevi, bet neniknojieties uz visu pasauli, lai neradītu vēl nelāgāku iespaidu. Ejot pie tāfeles, atcerieties, ka robi zināšanās nav uz karstām pēdām aizpildāmi, toties uzvesties pieklājīgi var un vajag jebkuros pstākjos. Un galvenais, negaidiet palīdzību no citiemˆ Iespējams,-ka- biedri arī nepateiks priekšā un... pareizi vien darīsi

Norakstīt vai nenorakstīt — tāds ir jautājums!

Esam nonākuši pie vissarežģītākās skolas dzīves problēmas — norakstīt vai nenorakstīt? Vai tas, kurš'pirms stundas jauj nospiest» mājasdarbu, ir labs biedrs? Vai tad, ja viņš rīkotos citādāk, jūs šādu izturēšanos uzska-titu par nebiedrisku?

Apsvērsim visu aukstasinīgi, ar vēsu prātu!

Dažs labs varbūt domā tagad: ja pastāvīgi tiek apgalvots, ka kulturālam cilvēkam jābūt labvēlīgam, atsaucīgam un labprāt jāpalīdz citiem, tad jau arī skolā uz viņu vienmēr varēs paļauties.

Jums taisnība! Jūs varat pajauties uz viņu visādā ziņā, izņemot... norakstīšanu.

Mēs zinām, ka stundu gatavošana nav tā patīkamākā nodarbošanās, bet tas ir jūsu pienākums, un pat vidusmēra skolēns, kas nav radis īpaši piepūlēties, var tikt ar to galā. Ja kāds dažkārt arī neizmācīsies, tad vienīgi tādēļ, ka būs bijis kāds nopietnāks iemesls, piemēram, slikta pašsajūta. Skolotāju viņa paskaidrojums, protams, nesajūsmināS, taču viņš to ņems vērā. Vārdu sakot, ja neesi sagatavojis stundas, piecelies un skaidri to pasaki. Ikviens skolotājs spēs novērtēt savu audzēkņu atklātību un drosmi un galvu nevienam nenoraus.

Bet kas ir tie, kuri diendienā ierodas skolā neizmācījušies un, glaimīgi smaidīdami, lūdzas: Iedod man matemātiku, es nākamajā stundā norakstīšu un tev atdošu!»

Sacīsim atklāti — tie ir sliņķi un slaisti, tātad cilvēki, kas paši pie visa vainīgi, un nav vērts viņus īpaši žēlot.

Atvieglojot viņiem dzīvi, jūs vienlaikus krāpjat skolotāju, veicināt parazītismu un nostiprināt maldīgo uzskatu, ka Strādā tikai muļķi, gudrie izmanto viņu darbu!».

Sliņķa stāvoklis nav apskaužams. Nav jau patīkami piecelties un visas klases priekšā lasīt to, ko uzrakstījusi Basja, Hela vai Hcņeks, radot iespaidu, ka esi dumjāks par viņiem. Ja cilvēks sevi kaut mazliet ciena, šī apziņa viņam liksies neciešama!

Protams, citādi ir, ja jūsu biedrs ir vājš skolēns un nespēj apgūt kādu priekšmetu. Lūk, tad pilnā mērā var izpausties jūsu biedriskums! Lai labākais skolēns piedāvā vājākajam kopīgi gatavot stundas, lai izskaidro viņam nesaprotamo! Nebiedriskf jūs izturētos tad, ja, gribēdams vienmēr būt labākais, nevienam nekur nepalīdzētu, baidoties, ka tik cits jūs nepārspēj.

Tātad jums ir tiesības, nebūt neriskējot ar savu laba biedra reputāciju, nedot norakstīt tiem, kas pārāk bieži grib dzīvot uz citu rēķina un greznoties ar svešām spalvām,

Nesaprašanās ar klasi

Ļaunāk ir tad, ja, kāda asprāša» samusināta, klase nolēmusi nogāzt podu» — aizbēgt no stundām vai iestāstīt skolotājam, ka viņš neko nav uzdevis, bet tu uzskati, ka tā rīkoties neklājas. Ko šādā gadījumā darīt?

Ciest klusu un vēlāk lepni paziņot: Lūdzu, skolotāj, viņi jūs krāpj! Viņi ir sarunājuši!» vai arī: To izdomāja viņi, es biju pretī!» Tas nav iespējams. Tiesa, katrs atbild pirmām kārtām par sevi, taču, būdams kolektīva loceklis, ir līdzatbildīgs arī par to. Tātad nedrīkst vienaldzīgi noklausīties, kā klase plāno nebēdnību, un klusībā ļauni priecāties, ka nu gan būs troksnis un visi pamatīgi norau-

sies, vienīgi tu, nevainīgais jēriņš, iziesi sveikā cauri, jo neesi šai lietā iejaukts.

Lūk, tāda rīcība tiešām nebūtu biedriskai

Ja uzskati, ka klases biedri grib rīkoties muļķīgi, neapdomīgi un nepiedienīgi, tev jādara viss, kas tavos spēkos, lai viņus pārliecinātu, ka viņi dara slikti, veltīgi gādā sev nepatikšanas un prātīgākais būtu atteikties no iecerētās izdarības.

Diemžēl reti kad šādu padomu uzņems ar jūsmīgiem saucieniem un aplausiem. Visticamāk, tev uzkliegs: Tu, svētuli, labāk stāvi klusu!» vai: Paskat tik, kāds gudrelis atradies!» Var gadīties, ka tevi nosauc ari par pielidēju. Taču tev vismaz būs gandarījums, ka esi bijis pietiekami drosmīgs, lai nostātos pret visiem un izteiktu savu ieskatu.

Tas, protams, nenozīmē, ka tūlīt pēc šīs brašās uzstāšanās tev sparīgi jāiesaistās plānotās delverības gatavošanā vai arī, ja paredzēta bastošana», pirmajam jāatstāj klase. Ar savu izturēšanos tu rādi, ka nepiekrīti biedru lēmumam, taču neskrien uzreiz pie audzinātāja sūdzēties un arī nepaliec viens klasē, lai pierādītu, kāds tu labiņš. Tu vari tikai ar nožēlu secināt, ka tev nav pietiekamas ietekmes uz kolektīvu,, lai atturētu biedrus, un saņemt sodu kopā ar visiem, necenšoties nomazgāt sevi baltu un neuzrādot arī galvenos vaininiekus. Tomēr tā nav vienaldzība! Ja spēj, tad pārliecini biedrus labprātīgi atzīties pārkāpumā, jā ne, — ciet kopā ar citiem!

Nobeidzot sarunu par šiem sarežģītajiem jautājumiem, iesakām apņēmīgi vērsties pret dažādiem kolektīviem un individuāliem izlēcieniem, taču nesūdzēties un neiztēlot sevi par eņģelīti, izdevīgā brīdī paziņojot skolotājam: Tas nebiju es, tie bija viņi!» Jo gan tu, gan viņi — tā ir klase, kolektīvs, ar kuru tev jāturas kopā priekos un bēdās, vienlaikus paliekot labam skolēnam,

Mūsuprāt, ne tikai tas vien ir labs skolēns, kam apaļi piecnieki, bet arī tas, kas vienmēr, iespēju robežās, centīgi un apzinīgi pilda savus pienākumus un mēģina sadzīvot ar apkārtējiem. Viņam tīk pasmietfes, un viņš prot ari izklaidēties, taču viņš neizdomā muļķīgus vai ļaunus jokus un stundās netraucē nedz sev, nedz citiem. Viņš nestaigā, "aiz lepnības piepūties, ja saņem teicamu atzīmi, bet iet palīgā vājākajiem biedriem. Ari viņš palaikam kaut ko- nezina vai nesaprot, taču nevaino par to skolu, bet cenšas, lai skolai būtu mazāk iebildumu pret viņu. Viņš nesvārstās — gatavot stundas vai skriet uz sporta maču — bet mēģina izkārtot laiku visam. Un, galvenais, viņš

saprot, kādēļ apmeklē skolu, tādēļ pakļaujas skolas noteikumiem. No pieredzes viņš labi zina, ka, gluži tāpat kā futbolā, ari dzīvē jāievēro vispārpieņemtie likumi,

Starp mums, klases biedriem

Pašas grūtākās problēmas nu būtu apspriestas, tagad var parunāt par savstarpējām attiecībām. Nav noslēpums, ka skolas vide, kurā jums ik dienas jāuzturas, modina visdažādākās jūtas. Parasti ir tā, ka sliprbs apbrīno, uz vārgākajiem izgāž dusmas, bet cilus vispār neievēro.

Mācību gada sākumā visiem ir vislabākie nodomi, septembra pirmajās dienās skola vairāk atgādina jēriņu, eņģelīšu un brīnumbērnu salidojumu. Bet vēlāk? Kāds aizliek otram priekšā kāju — vispirms netīši, pēc tam jau tīšām —, un beigās iet vaļā tāds jandāls, ka nevar pateikt, kas to sācis un kāpēc.

Paimeitiņai», kurai burtnīcas vienmēr tīras un spodras, katrā ziņā jāpagrūž roka, lai uzkrīt kleksts! Jure-kam ar viņa lēno domāšanu jāpasaka priekšā kāda muļķība, klasei būs par ko paņirgt... Aizvien vairāk nesaprašanās, ķīviņu un aizvainošanās par katru nieku, īpaši

izceļas meitenes. Zēni kārto rēķinus uz vietas, laižot darbā dūres vai labākajā gadījumā piedraudot: Es tev parādīšu! Tūlīt tu norausies!», turpretī meitenes, juzdamās aizskartas, uzvedas citādāk, taču nebūt ne gudrāk vai glītāk. Viņas piepūšas kā baloniņi un bezgala augstprātīgi pavēsta pretiniecei: Nu, vai zini! Es ar tevi nerunāju!» Ņemot vērā meiteņu iedzimto pļāpīgumu, tas ir diezgan jūtams sods, turklāt... abām pusēm! Un Jaunākais, ka vēlāk nedz viena, nedz otra nezina, kā izkļūt no šī stāvokļa, kurai pirmajai jāatvainojas un kā to lai izdara.

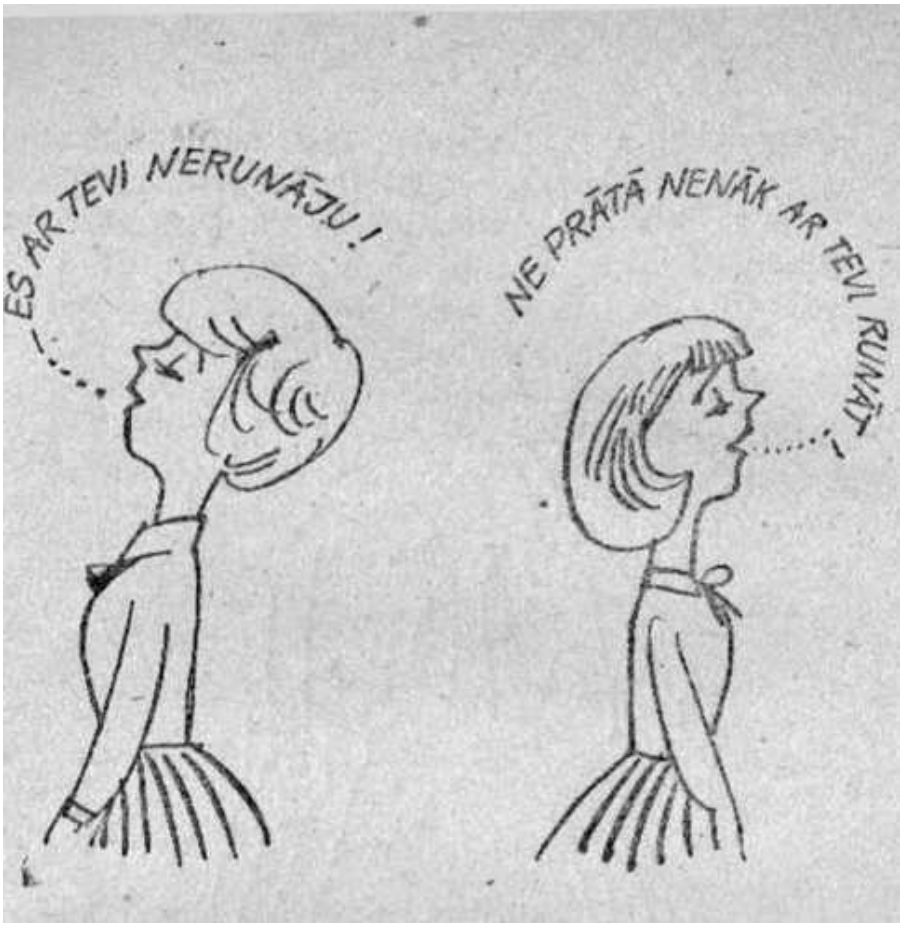

Tā kā nesaprašanās un domstarpības jums gadīsies ne vienu reizi vien, izstrādāsim Divu strīdīgo pušu uzvedības noteikumus».

Pirmkārt, skaidri un gaiši pasaki savam biedram vai biedrenei, kas tev īsti nepatīk un par ko tu uz viņu

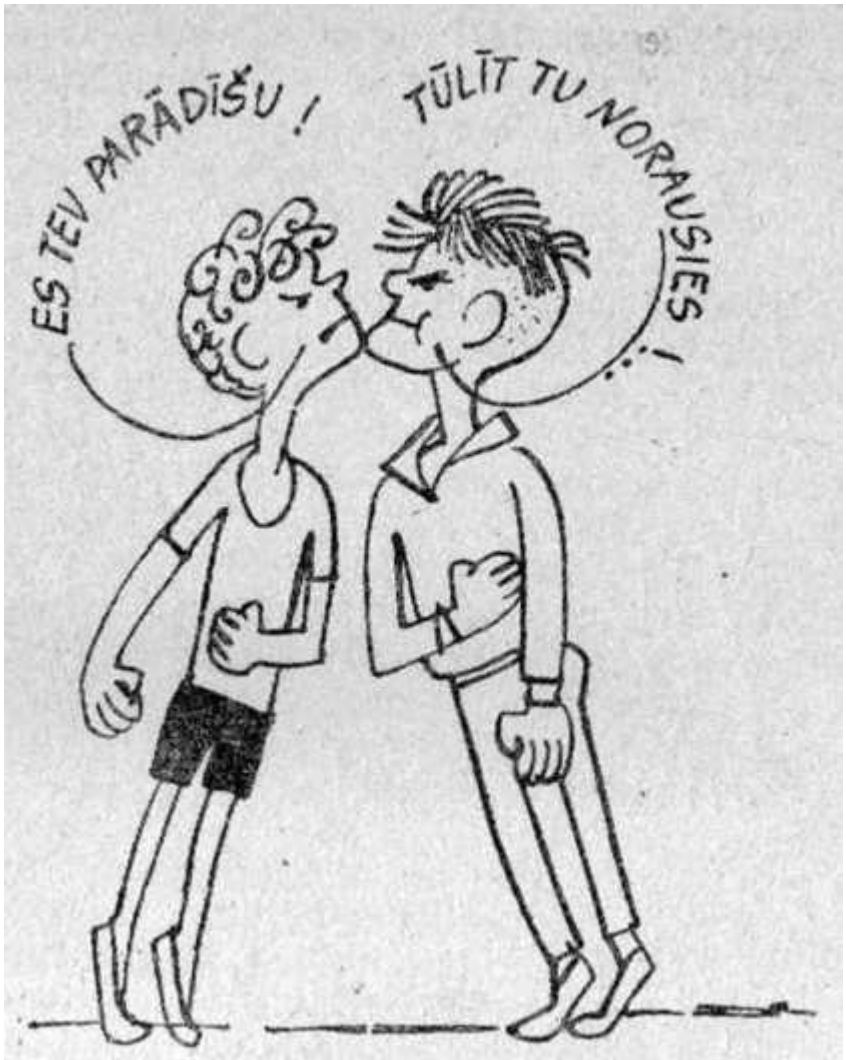

dusmojies. Pieiet klāt draudzenei, mīklaini uzšņākt: Kaunējusies būtu!» — un pēc tam cienīgi aiziet — nav atrisinājums. Kas zina, vai viņa ir pietiekami atjautīga, lai aptvertu, par ko ir runa, un var gadīties, ka viņai uz sirdsapziņas pārāk daudz grēciņu un viņa nespēj saprast, ko tu īsti domā.

Tāpēc liksim uzreiz kārtis galdā» un noskaidrosim visu līdz galam, lai neglabātu sirdī aizvainojumu, bet pēc abpusējiem paskaidrojumiem uzskatītu konfliktu par izbeigtu un turpmāk izturētos tā, it kā nekas nebūtu noticis. Ja

tas nez kādu iemeslu dēļ neizdodas un viens no jums joprojām jūtas aizskarts, tad — neko darīt! — jāatvainojas. Protams, pirmais atvainojas tas, kurš jūtas vairāk vainīgs. Dažkārt gan ir grūti taisnīgi izspriest, kura vaina lielāka. Tādēļ nolemsim tā — pirmais roku sniedz ... saprātīgākais un pieklājīgākais.

Jo nav taču jēgas īgņoties un bojāt jaukas attiecības muļķību dēļ! Ne jau visi cilvēki mums patīk, taču ar vi-šiem var sadzīvot.

IV nodaļa BRAUCAM EKSKURSIJAI

Par laimi skolā inūs gaida ne tikai pienākumi, raizes un. nepatikšanas, bet arī dažādi pasākumi, sarīkojumi un citāda veida izklaidēšanās.

Lai atvilktu elpu pēc skolas rūpestiem, dosimies tagad kopā ar klasi ekskursijā ārpus pilsētas!

Ik pavasari un vasaru daudzas jo daudzas skolas rīko novadpētniecības pārgājienus. To dalībnieki ne vien apskata vēstures pieminekļus, bet arī satiekas ar vietējiem iedzīvotājiem, kuri savukārt ar interesi vēro ekskursantus. Lai gan jūs neesat nedz vēstures pieminekļi, nedz muzeja eksponāti, tomēr paturiet prātā, ka tiksit aplūkoti, un jūsu āriene un izturēšanās nedrīkst atstāt nelāga iespaidu vai radīt neizpratni cilvēkos!

Kā ģērbties un kravāt mantas

Sāksim ar savu ārieni jeb, citiem vārdiem, padomāsim, kā vislabāk ģērbties, dodoties ekskursijā!

Svarīgākais ir izvēlēties apģērbu tā, lai tas nebojātu labsajūtu. Tāpēc nav jāprāto, kā citus apžilbināt ar savu

izskatu, bet gan jāparūpējas par to, lai paši varētu bezrūpīgi baudīt apkārtnes jaukumus. Ja uzvilksit pašu labāko, kas vien jums ir, bažas apģērbu notraipīt vai saplēst aizēnos visu prieku'par ekskursiju. Meitenēm iesakām paņemt līdzi garās bikses (braucieniem un pārgājieniem šķēršļotā apvidū), blūzīti un svīteri. Tad vēl nebur-zīgus, vislabāk gludus svārkus un katrā ziņā lietusmēteli. Un, protams, pidžamu un tualetes piederumus: dvieli, ziepes, ķemmi, zobu suku, kā arī adatu un diegus. Nav ieteicams vilkt jaunas, vēl neievalkātas kurpes, jo tad spilgtākais ekskursijas iespaids būs atmiņas par to, cik

briesmīgi sāpējušas kājas. Vārdu sakot, ģērbieties atturīgi, taču glītās, ērtās drēbēs, par kurām esat droši, ka tās nedz spiež, nedz traucē kustības un arī nenotraipās pārāk ātri!

Kravājot mantas, atcerieties, ka somā ir bieži jāielūkojas! Tāpēc nelieciet pašā apakšā tās mantas, kuras būs nepieciešamas jau vilcienā vai autobusā, un neatstājiet virsū, piemēram, peldkostīmu, kas noderēs tikai trešajā dienā. Visu sakravājuši, padomājiet arī par to, ka pašiem

vien šis smagums būs jānes! Tādēļ der uzlikt mugursomu plecā un apiet ar to vairākas reizes ap galdu, lai pārbaudītu, vai tomēr prātīgāk nebūtu atteikties no otra svītera, kas paņemts katram gadījumam.

Sevišķi apdomīgi esiet ar pārtiku, kuras krājumi bieži rada iespaidu, ka gatavojaties doties ekspedīcijā uz Hi-inalajiem, nevis pārgājienā ārpus pilsētas! Tas, protams, nenozīmē, ka ekskursijā būtu jānovājē un nedrīkstētu ņemt līdzi nekādu ēdamo. Parasti jau vilcienā kāda augstāka vara, tas ir, nepielūdzamā ēstgriba, liek pāriet citu apgādībā, un tas nevienam nepatīk. Ja pārtikas krājumos ir augļi, konfektes un cepumi, atcerieties, ka tos nedrīkst notiesāt vienatnē, bet jāuzcienā ar tiem arī ceļabiedri! Vilcienā jāēd glīti un estētiski. Lieki atgādināt, ka sviestmaizēm- jābūt ietītām tīrā papīrā, kas ceļā aizstāj šķīvi. Cieti novārītas olas, kas vienmēr ietilpst ceļojuma krājumos, nevajag dauzīt nedz pret kupejas biedra galvu, nedz arī pret papēdi vai vagona sienu. Katrs ekskursants, kas sevi kaut nedaudz ciena, šim nolūkam izmanto kabatas nazi. Čaumalu var sadauzīt arī ar pirkstu, tikai jāraugās, lai tas neizskatītos neestētiski un vagons nepārvērstos par atkritumu izgāztuvi.

Drīzāk zaļumosi

Skaidrs, ka ekskursijas dienā esam bezgala priecīgi, taču tas nenozīmē, ka jau mazā gaismiņā ar savām klaigām jāuzmodina visi kaimiņi — sak, lai māj atvadasi Centīsimies sapulcēties un aizbraukt tā, lai cilvēkiem nebūtu jārājas un jāpiktojas uz šiem neciešamajiem delve-riem»!

Autobusā, vilcienā vai tramvajā arī nav jāizkliedzas, it kā tā būtu pirmā un pēdējā izdevība. Vairums pasažieru brauc uz darbu, un mūsu dēļ viņiem nav tur jāierodas ar sāpošu galvu.

Nonākuši mežā, papūlēsimies neaizmirst, ka esam grupa, un neizklīdīsim kur kurais, liekot audzinātājam spēlēt ar mums paslēpes, uz ko viņam tobrīd varbūt nemaz prāts nenesas!

Kaut cik pieredzējis skolēns nekad nesajauks za|u zālīti ar sadīgušu rudzu lauku un pļaviņu, kur var izskraidīties pēc sirds patikas, — ar nesen sētu āboliņu. Nevajag ari plūkt klases biedrenēm retu, aizsargājamu puķu pušķus un cienāt ar ķiršiem, kas rauti bez dārza saimnieka ziņas.

Ārpus pilsētas, protams, var izskraidīties, izdauzīties, izdziedāties

un izsmieties, cik vien tīk, taču neļausim balsij tādu vaļu, lai putnēni aiz bailēm krīt laukā no ligzdas un visa dzīvā radība bēg, kur acis rāda.

Drīkst laist pa ūdens virsu plakanus akmentiņus, taču sviest ar akmeņiem pīlēm, kas peld pa ūdeni, ir nekrietni.

Paraugieties apkārt un pārliecinieties: sējas laiks jau beidzies! Turklāt no konfekšu papīriem, tukšām pudelēm un konservu kārbām mežā tā kā tā nekas jēdzīgs neizaugs, tāpēc nav nozīmes izsēt atkritumus pa malu malām. Kārtīga ekskursija ir tā, pēc kuras pat vērīgākais apaču cilts indiānis nespēj uziet nekādas pēdas. Nevienu nolauztu zariņu, nevienu noskalpētu» kociņu.

Esam citā pilsētā

Mēģiniet uz brīdi iztēloties, ka neesat ekskursanti, bet gan iedzīvotāji kādā pilsētiņā, kuru apmeklējusi ekskursija! Vai jūs maz zināt, kā tas ir?

Vispirms jau cilvēki, kas dzīvo mājās, gar kurām dodas ekskursanti, metas nekavējoties pie logiem, lai.., tos aizvērtu, jo atbraucēji saceļ neiedomājamu troksni!

F.kskursija sniedz bezgala daudz iespaidu,' kuros tūdaļ jādnlās ar biedriem. Taču reti kurš vēršas pie biedra, kas 80|o turpat līdzās. Lielākoties sakāmais adresēts Jure-kam, kas iet pa priekšu, vai Vandai, kas noslēdz gājienu. Tāpēc balss stiprums ievērojami pārsniedz to, kādā ļaudis mēdz sarunāties uz ielas.

Turklāt zināms, ka ekskursanti vienmēr ir izsalkuši, bet mammas — allaž rūpīgas un gādīgas, tāpēc no somām un kabatām tiek celta laukā rika pēc rikas, konfekte pēc konfektes, un papīrīši aizplivinās vējā... Skaidrs, ka iela drīz vien izskatās pēc makulatūras savāktuves.

Uzbudinātiem ekskursantiem bieži kļūst par karstu. Vai ik bridi kāds apģērba gabals tiek novilkts un uzmests uz rokas, un beigās grupa atgādina klejojošu pauninieku baru, nevis klasi, kas ieradusies svešā pilsētā.

Staigājot ekskursanti dažkārt ļoti nogurst, un viņiem vairs nepatīk aplūkot senatnes pieminekļus, kājās stāvot. Tādēļ viņi mēdz apmesties» uz veikalu skatlogu malām,

uz mūru izciļņiem, uz kāpņu pakāpieniem un uz statuju pamatnēm, aizklīst pa apstādījumiem un nomīda zāli. Daudzi skvēriņi, laukumiņi un puķu dobes vēlāk izskatās tā, it kā tur pāri būtu gājis ziloņu bars.

Tātad neapdraudiet tās vietas, kurās ierodaties, esiet jauki, zinātkāri ciemiņi, kurus vienmēr sagaida ar prieku!

Apmeklējam rūpniecības uzņēmumu

Visiem labi zināms, ka ekskursijas dēļ neviens uzņēmums nepārtrauks ražošanu, neapstādinās mašīnas, un strādnieki nepametīs darbu, lai aplūkotu atnācējus. Ekskursanti gan skatīsies, kā viņi strādā, un darbs no tā nebūt neveiksies sliktāk.

Tikko pārkāpjot uzņēmuma slieksni, apmeklētājiem jākļūst par tālvades robotiem, kas kustas tikai pēc rīkojuma un tikai norādītajā virzienā.

Klīst starp darbmašīnām un aparātiem, ielūkoties visās spraugās, lai izpētītu, kas tur iekšā, nedrīkst nekādā ziņā. Nevajag ari pārbaudīt, vai skrūves kārtīgi pievilktas un vai kādu sviru nevar pacelt vai nolaist. Rūpnīcā šāda ziņkāre drīz var beigties ar traumu vai nelaimes gadījumu.

Pavadonis izskaidros visu, ko vien spēsit saprast, tāpēc nav nepieciešamības pārkliegt fabrikas troksni: rHeņek, skaties! Tā tik ir virpa, ko?» Labāk pastāvēt un pagaidīt, kamēr gids pastāsta, ka jūsu priekšā — moderna frēz-

mašīna.

Ja jums atļauj paņemt kādu nevajadzīgu atgriezumu vai pārpalikumu, nepārvērtieties par staigājošu metāllūžņu noliktavu!

Janeks paņēma divus gabalus, man būs četri!

Mareks paķēra piecus, toties es septiņus!

Labi audzināts cilvēks alkatīgi nekampj visu tālab vien,

ii liek dots par velti. Tikai nesaprātīgās žagatas ķer

Airu spožāku mantiņu, no kurām vēlāk nav nekāda labuma.

Taču nedomājiet arī, ka mudinām jūs uz augstprātīgi nievājošu attieksmi: Phēl Vai tas vien redzēts! Šeit nekā Interesanta nav!»

Cilvēki, kas strādā šajā uzņēmumā, droši vien cienn mivu darbu un uzskata, ka tas ir saistošs. Ekskursija ūz rūpnīcu ir sava veida apciemojums, un nav pieklājīgi, ja virsis rāda garlaikotu seju, plati žāvājas, tādējādi parādot, ka viņam viss vienaldzīgs.

Ejam uz muzeju

Muzejā visvairāk rūpju sagādā pašu... rokas un kājas. Un, lūk, kādēļ.

Daudzos lielākos un bagātākos muzejos uzreiz aiz sliekšņa mūs gaida uzjautrinošs pārsteigums: voiloka čības vai, pareizāk sakot, kurpju pārāvi, kuriem jāsargā skaistā, spožā grīda no bojāšanas.

Taču nespiegsim šīs pāraušanās dēļ aiz prieka un sa-lāsmas, pārlieku nebrīnīsimies, nerausim čības cits citam no rokām un nevēlēsim ar tām otram pa pakausi! Labāk pacentīsimies pāravus apvilkt tā, lai nebūtu jāfnin uz saitēm nedz sev, nedz citiem un jāklūp pa kāpnēm, novēršot uzmanību no tā, kas patiešām jāredz!

Muzeja zālēs vai pils telpās apmeklētāji nešļūkā parāvos pa grīdu un uzmanīgi klausās gida paskaidrojumos. Turklāt viņi tic visam, ko viņš stāsta, un neaizskar ar rokām karogu, lai pārliecinātos, vai tas patiešām izšūts, nevis krāsots. Nav obligāti jāpārbauda, vai zobens ar laiku nav kļuvis truls un vai seno bruņu plecsargi ir kustīgi un ķiveres aizvāznis paceļas bez čīkstoņas.

Ja visi zinātkārie tā rīkosies, muzejā drīz paliks vienīgi gidil

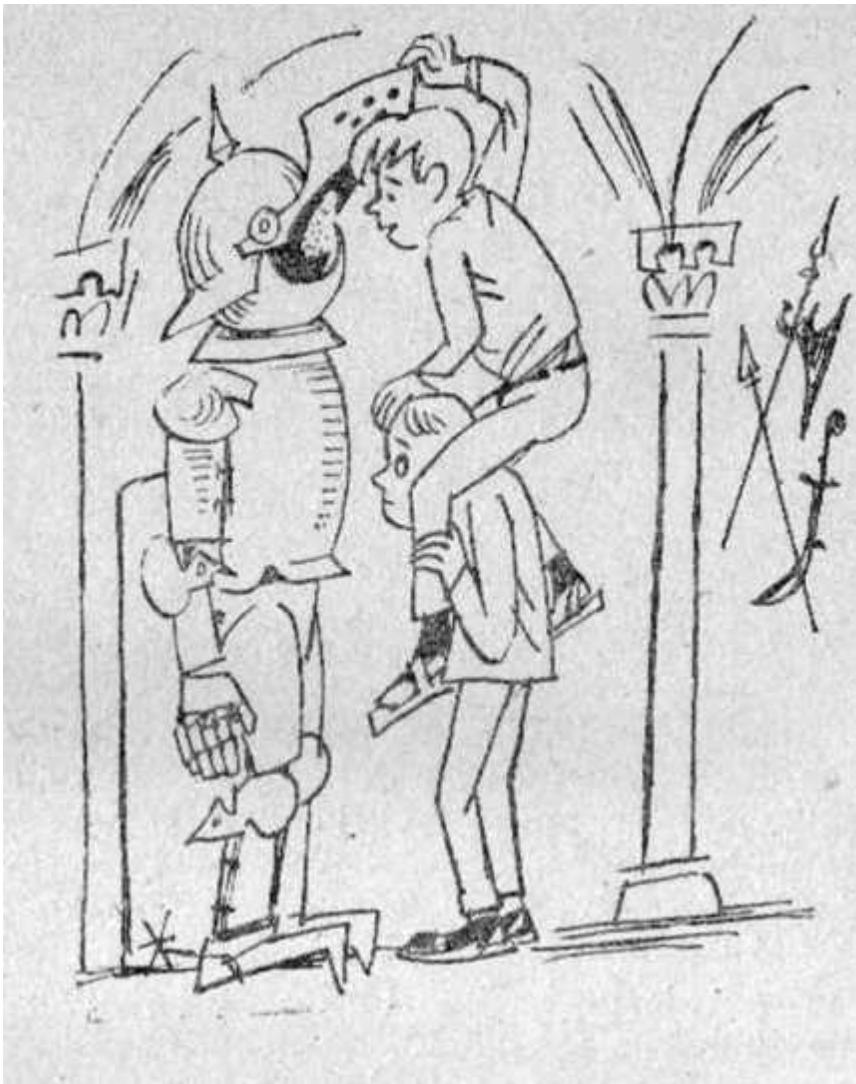

Tādēļ atstāsim kaut ko arī saviem bērniem!

Norunāsim, ka muzejos un citās senlietu krātuvēs priekšmetus aplūkosim tikai ar acīm!

Mūsu ierašanās kādā vēsturiskā vietā nav tik svarīgs un izcils notikums, lai to iemūžinātu pēctečiem.

Tādēļ uzrakstus: Es te biju. Zeneks» vai: Jauka vietiņa! Karoleks, 7. 11» neviens pētnieks nedz pēc simt, ne arī pēc divsimt gadiem par XX gadsimta kultūras kalngaliem vis neuzskatīs. Tad kādēļ lai mazbērni par mums ' zobotos?.

V nodaļa SARĪKOJUMĀ Teātrī

Ikviens teātra apmeklējums Ir svētki, tādēļ mēs vairāk nekā citkārt rūpējamies par savu ārieni un apģērbu. Virsdrēbes, protams, atstājam garderobē, kur tās glabājas līdz izrādes beigām. Skriet pēc tām pēdējā cēlienā, pirms nav nolaidies priekškars, un turēt tās klēpī ir ļoti neglīti. Ja jau esam pavadījuši teātrī divas vai trīs stundas, varam uzkavēties tajā vēl piecpadsmit minūtes un bez steigas saņemt mēteli.

Pirms ieiešanas zālē der pārbaudīt pēc plāna, kur ir mūsu vietas, lai vēlāk nebūtu jāspraucas starp rindām, liekot citiem celties kājās un viešot sajukumu.

Atraduši vajadzīgo rindu, pagriežamies pret sēdošajiem ar seju, nevis ar muguru, lai gan tā pārvietoties būtu ērtāk. Taču pieklājīgāk ir virzīties cilvēkiem garām ar atvainošanās smaidu uz lūpām, nekā rādīt viņiem mugurpusi. Labi audzināti skatītāji šādos brīžos pieceļas, lai mums būtu vieglāk tikt uz priekšu.

Kad esam laimīgi apsēdušies savās vietās un priekškars ir pacelts, ļaujam runāt tikai aktieriem no skatuves. Savas piezīmes un iespaidus pataupām starpbrīdim, kad varēs izrunāties pēc sirds patikas.

Est izrādes laikā, čaukstināt konfekšu papīrīšus, grozīties krēslā, kas čīkst, sačukstēties un ķiķināt neklājas. Tas izkliedē skatītāju uzmanību un traucē aktierus.

Lugas, kuras varam noskatīties, protams, ir ļoti atšķirīgas. Dažas uzrakstītas jau sen un stāsta par veciem laikiem, kad cilvēki savas domas un jūtas izteica savādāk un savādāk arī ģērbās. Tādēļ dīvains vai pat smieklīgs

mums var likties veids, kā aktieris pauž izmisumu, nenopietns var šķist arī pats izmisuma cēlonis, un tomēr sliktu iespaidu atstās skatītājs, kurš lugas varonim traģiskā brīdī pēkšņi iesmiesies vai nespēs apvaldīt jautru spurdzienu. Viņu neattaisnos aizbildināšanās, ka uz skatuves jau nekas nenotiek īstenībā.

Vienīgi nesmalkjūtīgs cilvēks spēj smieties par citu pārdzīvojumiem, kas lugā attēloti nopietni.

Protams, ir arī izklaidējošas lugas, kuru uzdevums ir mus uzjautrināt. Ja situācijas patiešām ir komiskas, smiekli ir ne tikai vietā, bet arī apliecina, ka skatītāji apveltīti ar humora izjūtu.

Ja aktierus nedrīkst traucēt ar nepiemērotu reakciju, vēl jo vairāk nevajag viņiem arī palīdzēt». Tādi izsaucieni kā: Netici, viņš melo!» vai: Bēdz, viņi tevi nogalinās!» ir lieki un nevēlami. Atstājiet šīs rūpes autora ziņā! Viņš katram varonim paredzējis savu likteni, no kura tam neizbēgt.

Necentieties arī atdzīvināt» lugu ar skaļām* un, jūsuprāt, bezgala

asprātīgām replikām no vietas! Šādu asprāti» ikvienam ir tiesības izraidīt pa durvīm.

Pēc izrādes nav uzreiz jāpietrūkstas kājās un jādrāžas uz garderobi, it kā teātrī būtu izcēlies ugunsgrēks, bet vispirms ar aplausiem jāpateicas aktieriem par viņu pūlēm. Padomājiet, cik nepatīkami viņi jutīsies, ja, paklanoties atvadām, redzēs tikai jūsu muguras un zāli, kas strauji kļūst tukšai

Kinoteātrī

Apmeklējot kino, sarežģījumu ir mazāk. Nav tā jārūpējas par apģērbu, jo garderobes kinoteātrī nav un cilvēki sēž zālē virsdrēbēs. Tas, protams, nenozīmē, ka drēbes nevarētu vai nevajadzētu novilkt, tikai jāraugās, lai kā-

Min neiegrūž ar elkoni. Likt mēteli uz svešiem ceļgaliem

cklājas.

Meitenēm — sevišķi ziemā — nav jādomā, ka viņu pū-I inās cepures mākslinieciski bagātina ainavu uz ekrāna. Skatoties uz priekšu, neaizmirsīsim tos, kas sēž mums uiz muguras!

Kinozāles grīda nav jāuzskala par lielu atkritumu grozu un, izmantojot tumsu, zemē nekas nav jāmet.

Kā teātra izrādes, tā arī kinoizrādes laikā aizliegts sačukstēties, apmainīties iespaidiem un izjūtām. Ja kāds no mums ir kaislīgs kino cienītājs un filmu jau redzējis, viņš nedrīkst bojāt prieku citiem, jau pašā sākumā klaigājot: Tas ar Ūsiņām ir spiegs, kuru visu laiku meklēs!»

Nav jāpiebilst, ka ķiķināšana, turklāt brīžos, kad jūtīgākam skatītājam acīs riešas asaras, nebūt neliecina, ka esam stipri» cilvēki. Šādi izturoties, mēs tikai kļūstam par parastiem neaudzinātiem seansa traucētājiem.

Arī skaļa šinaukstināšana mirklī, kad uz ekrāna skūpstās, nav tik asprātīga, kā tas šmaukstinātājam pašam

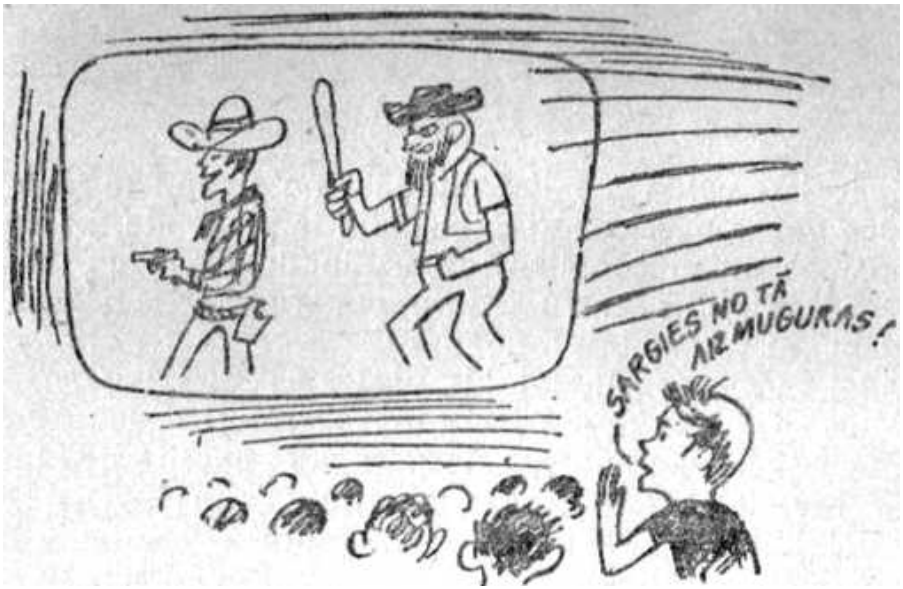

liekas. Lai gan cilvēce spērusi milzīgu soli uz priekšu, pārejot no mēmajām filmām uz skaņu filmām, skatītājiem zālē joprojām jāpaliek mēmiem. Izņēmums ir vienīgi brīdis, kad visi sirsnīgi smejas .,,

Koncertā

Koncertzālē jāuzvedas tāpat kā teātrī, varbūt pat vēl klusāk, jo īstam mūzikas mīļotājam var traucēt pat mušas sīkšana, nemaz nerunājot par tādiem trokšņiem kā krēsla čīkstēšana, papīra čaukstēšana vai klepošana.

Tādēļ apaukstējušies cilvēki koncertzāles labāk lai neapmeklē. Ja nu pēkšņi tomēr uznāk klepus lēkme, jācenšas to vismaz apslāpēt, pieliekot pie mutes kabatlakatiņu.

Klausītājiem, kās labi nepārzina repertuāru, iesakām nesteigties ar aplausiem, jo ne jau katrs pārtraukums orķestra vai solista spēlē nozīmē, ka skaņdarbs beidzies. Tā var būt tikai pauze starp atsevišķām koncerta daļām, un klausītāji tad nereaģē, bet klusi gaida turpinājumu,

Stadionā

Jā, te jau valda mazliet citādāki noteikumi nekā teātra izrādēs vai koncertos. Visā pasaulē ir pieņemts, ka sporta sacensībās un mačos skatītāji uzmundrina savus mīluļus, dzīvi reaģējot uz katru iegūto punktu, katriem iesistiem vārtiem vai veiksmīgu lēcienu.

Tādēļ nevar prasīt, lai jūs visu sacīkšu laiku nosēdētu klusuciešot, gluži kā pie ezera makšķerējot!

Tomēr jācer, Ka sportiskais gars, kas paredz tīru un godīgu cīņu, ietekmēs arī jūs, skatītājus, un jūs nekliegsit vai, vēl ļaunāk, nesvilpsit, lai neļautu svešajam» sportistam koncentrēties pirms lēciena vai metiena,

Ncsportiski būtu arī svilpt, dauzīt ar kājām un aurot aiz vilšanās,

ka uzvarējis nav tas sacensību dalibnieks vai komanda, kuru jūs vēlētos redzēt uz pjedestāla augstākā pakāpiena.

īsts sporta lietpratējs un cienītājs prot novērtēt katru veiksmi, katru skaistu spēles epizodi un apbalvo to aplausiem, tāpat kā teātri publika aplaudē labam aktierim.

Stadionā valdošā gaisotne tomēr nedrīkst jūs noskaņot kareivīgi pret ciliem skatītājiem. Ja, teiksim, sportists pēc brīža metīs veseri, tas nenozīmē, ka arī jums tribīnēs būtu jāiesildās. Neklājas apmētāt ar augļu serdēm vai sēklām tos, kas sēž zemāk, jūsu iemīļotajam sportistam tas nepalīdzēs un arī pašu nevainagos lauriem. Neceriet, ka atskanēs aicinājums: Huligāni, uz starta!» Ja nu vienīgi sauēicns: Lūdzu atstāt stadionu!»

Tāpēc neālējieties sporta sacensībās, maldīgi cerot, ka viss izies gludi, jo visapkārt valda kņada, klaigas un cilvēki ir uzbudinātā noskaņā!

Ne tikai jums vien ir tiesības gaidīt no sacensību dalībniekiem sportisku stāju un savaldību — to pašu sportisti vēlas arī no jums! Ari jūs varat aiziet no stadiona kā uzvarētāji, lai gan vēl nav nodibināta balva vai ceļojošais kauss pieklājīgākajam sporta līdzjutējam. Taču jūs jau zināt, ka labi audzināts cilvēks nedomā par labumu, kādu gūs, pieklājīgi uzvedoties. Runājot sportistu valodā, viņš nav profesionālis, bet gan amatieris — vārda vislabākajā nozīmē.

Tiem, kam šādu vai tādu iemeslu dēļ iznācis nokavēt teātra izrādes, koncerta vai sporta mača sākumu, atgādinām:

pastāviet malā, netraucējiet citus, ieņemiet vietas tikai pārtraukumā!

.VI nodaļa VIESI NAK, VIESI NAK...

Jau klauvē!

Un tieši pie mums! Ko nu darīt?

Tūdaļ palīdzēsim jums, dosim padomu. Sāksim ar to bridi, kad pie jūsu durvīm parādās negaidīts ciemiņš.

Tādā reizē ˆ

Pirmais padoms

Ikviens zvans vai klauvējiens pie durvīm var nozīmēt, ka atnācis cilvēks, kuru neesam gaidījuši. Tādēļ nevajag domāt, ka pārnākusi māsa no veikala, un atvērt durvis puskailam, ar dvieli pār pleciem. Ja nu pēkšņi tas ir pans Kovaļskis ar dēlu un meitu?

Otrais padoms

Esiet piesardzīgi savos izteicienos, ejot pie durvīm, jo tās, kā zināms, nav skaņas necaurlaidīgas! īgna ņurdēšana: Kas tur gan atvilcies!» — par izcilu viesmīlību neliecina un atnācējam aiz durvīm lielu prieku nesagādā.

Trešais padoms

Slēdzot vaļā durvis, emocijas ieslēdziet dziļi sirdīl Lai nesastingtu kā sālsstabs, ieraugot cilvēku, kas nav bijis pie jums gadiem ilgi un par kuru vecmāmiņa nesen ieminējās, ka nabadziņš jau laikam nomiris».

Nerādiet pārbiedētu seju, sastopot mātes paziņu ar maziem bērniem, kurus jums nav nekāda prieka redzēt savās mājās, un nepaudiet vilšanos, ja ilgi gaidītā tēvoča vietā atnācis tēva darbabiedrs!

Kad esat viesi ielaidis, nesāciet tūdaļ klāstīt ģimenes plānus uz šodienu, liekot saprast, ka viņš ieradies nelaikā! Skaļi neizsakiet savu nožēlu: Ak vai, bet mēs gatavojāmies iet uz kino!» vai arī: Bet tētis nupat gribēja mazliet nosnausties...!»

Neko darīti Vienlīdz laipni saņemam gan mīļo krusttēvu, gan pani Kovaļsku, kas mums šķiet ļoti garlaicīga sieviete, Ikviens, kas pārkāpj mūsu mājas slieksni, ir viesis, un viņš jāsagaida sirsnīgi.

Ceturtais padoms

Durvis atver ne jau tālab, lai paraudzītos, kas zvana, bet gan tālab, lai zvanītāju ielaistu.

Protams, piesardzība nenāk par ļaunu, sevišķi, ja mājās nav neviena pieaugušā. Tādēļ ar svešiem labāk runāt caur slēgtām durvīm.

,T

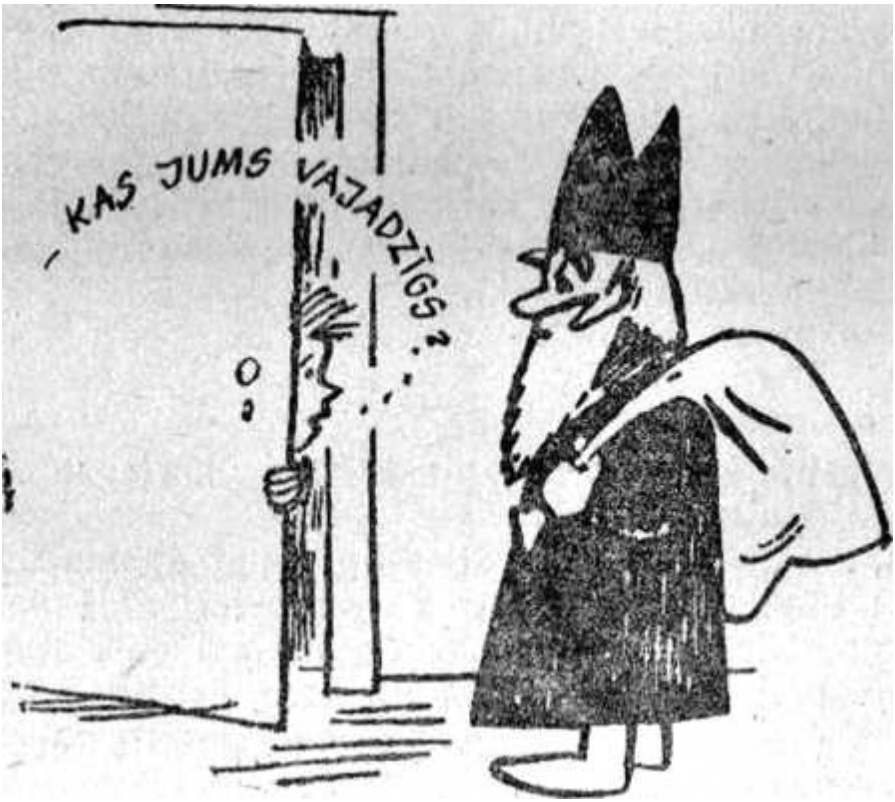

Ja tomēr esat nolēmis durvis atvērt, dariet to ar plašu, aicinošu žestu, lai atnācējs redz, ka esat viesmīlīgi ļaudis! Pataisīt vaļā tikai šauru spraudziņu, kur pabāzt savu ziņkārīgo degunu, ir nepieklājīgi, tas rada iespaidu, ka durvis vērtas negribot, ar nepatiku.

Pat ja ir zināms, ka atnācējam jāiedod tikai bēniņu atslēga vai kaut kas īsi jāpaskaidro, labi audzināts cilvēks tomēr plaši atdarīs durvis un lūgs ienākt. Ja teiktais jūs nepārliecina, pamēģiniet iztēloties, kā justos paši, ja aizietu pie klases biedra pēc grāmatas, bet viņš liktu gaidīt uz kāpnēm un pabāztu grāmatu pa durvju spraugul

Kā. rīkoties, ja, vecākiem promesot, atnāk viņu paziņas? Nez vai būtu glīti atburkšķēt caur durvīm: Neviena nav mājās!» — un steigties atpakaļ pie televizora. Šādā gadījumā jāņem vērā atnācēju vēlmes. Varbūt viņi ir atbraukuši no tālienes un grib pagaidīt, kamēr vecāki pārnāk, taču var arī iegriezties kādu citu reizi. .Lūgties un .gluži vai ar varu piespiest viņus palikt, labi zinot, ka vecāki būs mājās tikai pēc vairākām stundām, jau ir pārspīlēta viesmīlība. Jūsu pienākums ir tikai apjautāties: Vai ciemiņi nevēlas uzkavēties?», paziņot, ap cikiem vecāki pārnāks, vai arī pateikt, uz kurieni viņi aizgājuši, ja atnācējiem steidzīgi kārtojamas kādas svarīgas darīšanas un viņi gribētu vecākus sameklēt.

Lūdzu, apsēdieties!

Pieņemsim, ka esam laipni atvēruši durvis, un..,

Patiesi! Un kas tālāk?

Viesi, kas nolēmis uzkavēties ilgāk par dažām minūtēm, aicinām novilkt mēteli. (Ar vārdu viesis» jāsaprot cilvēks, kas atnācis ne vien ciemos, bet arī darīšanās.)

Nedrīkst vienaldzīgi stāvēt un noraudzīties, kā sieviete noņemas ar mēteli un šalli, pārliekot no rokas rokā somiņu un lietussargu. Pieklājīgs namatēvs tūdaļ steidzas

talkā, palīdz atģērbties un uzkar mēteli uz pakaramā — pat ja ir pieradis nosviest savas virsdrēbes, kur pagadās. Pakalpojot otram, var apgūt dažu derīgu iemaņu.

Ja viesi nākuši uz dzimšanas dienu vai vārdadienu, sasveicinoties jālūkojas viņiem acīs, nevis uz rokām, lai pārliecinātos, vai atnesuši ari ko taustāmu, ne tikai sirsnīgus vēlējumus vien.

Jau minējām, ka pieaugušiem cilvēkiem pirmie roku nesniedzam, bet gaidām, kamēr viņi to sniegs mums.

Tad ciemiņu vajag lūgt apsēsties. Dabiski, ka sev nav jāizvēlas ērtākais sēdeklis, atnācējam pasniedzot ļodzīgu krēslu, uz kura pašam bail sēdēt. Vispirms jārūpējas, lai ciemiņam būtu ērti un mājīgi. Ja ir iegadījies tā, ka tobrīd esam vieni (viesis nolēmis gaidīt vecākus), jums viesis jāizklaidē. Saruna prasa abpusēju piepūli, tāpēc labi audzināts cilvēks nenovels visu tās smagumu uz otru, bet palīdzēs, cik spēdams. Tikai ar temata izvēli gan jā būt piesardzīgam. Pat tuviem paziņām nestāsta visu, kas ienāk prātā. Ka mamma šodien sadusmojusies uz tēti, jo viņš neēd svaigus kāpostus, kuros ir tik daudz vitamīnu, un tētis atbildējis, ka vitamīni esot ripiņās, bet pusdienās viņš gribot kotleti vien... ka virtuve aizsprostojusies izlietne, tādēļ ka Basja tajā ielējusi klimpu zupu...

Secinājums: nevajag skart ģimenes problēmas, par kurām ciemiņš nejautā, īpaši tās, kas var kādu ģimenes locekli darīt smieklīgu.

Vislabāk ir ļaut viesim pašam izvēlēties tematu un tikai atbildēt uz viņa jautājumiem. Ja viņš jums maz pazīstams, nav pārāk jāpūlas viņam kavēt laiku, pietiek, ja iedosit kādu žurnālu vai grāmatu.

Ja viesi tūdaļ ņem savā aizgādībā kāds pieaugušais, īpaši nenorādot, ka vēlama arī jūsu klātbūtne, tad, kā saka, tiniet makšķeres. Ja gadījumā tomēr jāpaliek tajā ‘pašā istabā, nejaucieties pieaugušo sarunās. Uz jautājumu: Kā veicas skolā?» — var atbildēt īsi: Paldies, šimbrīžam labi» vai: Paldies, lāgā neveicas ar matemā~ tiku.» Pieaugušie negaida no jums pārāk izsmeļošas atbildes, tādēļ nav jāskaidro viņiem, ka Jureks iešāvis pa ausi Kazikam, bet klases audzinātajai uz plakstiņa uz-meties iniežgrauds...

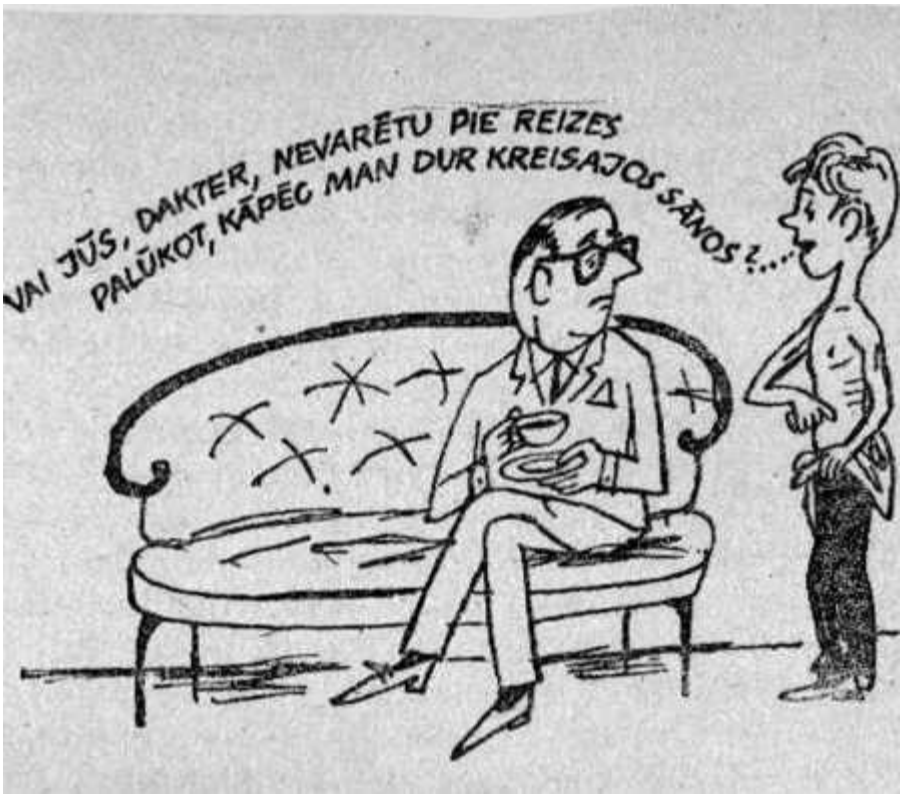

Ciemiņš nelaikā

Gadās ari tā, ka cilvēks atnācis tieši pie jums. Tas var būt, piemēram, klases biedrs, kurš vēlas uzzināt, kas uzdots, vai tāpat vien pakavēties, Protams, šāds iepriekš neaicināts un negaidīts ciemiņš var ietrāpīties gluži nelaikā, tādēļ ar prātu ātri jāapsver, kas ir svarīgāks paziņa un viņa sakāmais vai iesāktais darbs, ko negribētos pārtraukt. Ja darbs liekas būtiskāks, ir laipni jāatvainojas ciemiņam un jānorunā, ka viņš atnāks kādu citu dienu. Tādi pārmetumi kā: Nu gan esi atradis īsto laiku!» — ir nevietā. Galu galā viesis nav gaišreģis, tādēļ jums jābūt laipnam un jāizsaka nožēla par viņa ne-

veiksmīgo nācienu. Pieredzējis cilvēks gan pats sapratīs, ka nav ieradies īstajā brīdī, un atvadīsies, negaidot īpašus paskaidrojumus. Turpretī, ja nav iebildumu pret drauga apciemojumu, jūs jau zināt, kā izturēties, jo viss, par ko runājām attiecībā uz pieaugušajiem, attiecas arī uz pusaudžiem,

Ciemiņš maltītes laikā

Var gadīties, ka ļoti priecājamies par viesa ierašanos, taču.,, viņš atnācis pusdienu laikā, Ko iesākt?

Ja tas ir klases biedrs, kas uz mirkli ieskrējis pēc burtnīcas, nav vērts viņam likt gaidīt, kamēr izstrēbjat divus šķīvjus kāpostu zupas un notiesājat pīrādziņus. Veicīgi nokārtojiet darāmo un ejiet atpakaļ pie galdal Ja kāds iegriezies uz ilgāku laiku, palūdziet, lai viņš

pagaida, kamēr paēdat! Aicināšanu pie galda labāk atstājiet mātes ziņā, jo var gadīties, ka piedāvājat biedram pankūkas, bet pēdējā porcija jau ir jūsu šķīvī..,

Savukārt labi audzināts ciemiņš, kas iegadījies maltītes laikā, vai nu ātri atsveicināsies, vai arī pateiks; Lūdzu, ēdiet vien! Es pagaidīšu.»

Ja drauga vai draudzenes viesošanās ieilgst, vajag viņus pacienāt. (Vislabāk piedāvāt kaut ko tādu, kas jums pašam tobrīd garšotu.) Grūti sarunāties izsalkušiem, kur nu vēl mācīties! Ciemiņš nedrīkst aiziet no mums nedz garlaicības mākts, nedz grīļodamies aiz izsalkuma.

Iepazīsimies!

Ja jūsu paziņas ierodas pie jums pirmo reizi, viņi jāstāda priekšā vecākiem.

Iepazīstinot cilvēkus, ir pieņemts jaunākos stādīt priekšā vecākajiem. Tāpēc, ievedis draugu istabā, jūs sakāt; Vecomāt, lūk, mans klases biedrs Jureks Staņiševskis!» vai: Māmiņ, tā ir mana klases biedrene Zosja Borkovska!»

Jo ne jau tas ir galvenais, lai Jureks zinātu, ka šf sirmā sieviete ir jūsu vecmāmiņa, bet gluži otrādi, lai vecmāmiņa uzzinātu, ka šis daudzsološais jauneklis ar izspūrušajiem matiem ir jūsu klases biedrs Jureks.

Papildu paskaidrojumi, kā, piemēram: Tas ir zēns, kas man uzgāza tinti uz biksēm,» vai arī: Tā ir meitene, kurai trīs divnieki ceturksnī,» — ir lieki. Ja nu vienīgi gribat pateikt kaut ko labu par viņiem — varat darīt to.

Ja iepazīstas vienaudži, viss notiek vienkāršāk. Jūs sakāt: Iepazīstieties, tas ir mans draugs Stefans, bet tas ir Jureks,» — un ir pilnīgi vienalga, kuru no viņiem nosauc pirmo, kuru pēc tam. Taču, ja jūsu vidū ir meitene, viņai jāparāda gods, un zēns jāstāda priekšā viņai. Tātad: Zosja, tas ir mans klases biedrs Jureks Staņiševskisf»

Atcerieties, ka allaž stāda priekšā jaunāko — vecākajam, padoto — priekšniekam, zēnu — meitenei.

Kopš šā brīža visi ir pazīstami, un viņiem jāsasveicinās līdz mūža galam — pat tad, ja pazīšanās arī nekļūs dziļāka vai ciešāka.

Ja ierodamies kādās mājās vai kādā sabiedriskā vietā, kur neviens no klātesošajiem mūs nepazīst, stādāmies priekšā paši un paskaidrojam sava nāciena nolūku.

Piemēram: Labdien! Esmu Henriks Zakševskis. Atnācu pēc ceļasomas, kuru jūs solījāt aizdot manai mātei.»

Ielūdzam viesus

Mums apnikušas negaidītās vizītes, tāpēc mēs nolemjam — protams, ar vecāku piekrišanu — uzaicināt dažus ciemiņus. Tas sagādās zināmas rūpes, bet, tā kā esam viesmīlīgi cilvēki uh pārzinām uzvedības normas, ceram ar visu tikt veiksmīgi galā.

Kā un kādus ciemiņus lūgt?

Pirmām kārtām — viesi jāielūdz vairākas dienas iepriekš, lai viņiem būtu laiks sagatavoties. Var gadīties, ka meitenei, piemēram, nav izmazgāta blūzīte vai arī apavi atdoti pie kurpnieka. Turklāt laikus arī jāizmācās, tāpēc ielūgums nedrīkst nevienu pārsteigt pēdējā brīdi.

Viesus lūdz vienlaikus, lai nevienam nerastos iespaids, ka viņu aicina tikai vietas aizpildīšanai» vai pēc ilgām pārdomām, kas viņam nebūt neglaimo! Aicinātāji uzņemas pilnu atbildību par ciemiņiem uz tām dažām stundām, kuras tie pavadīs viņu mājās. Tādēļ nevajag lūgt cilvēkus, kuru uzvedība rada šaubas, pat ja viņiem ir īpašības», kas jums liekas svarīgas, piemēram, viņi spēlē kādu mūzikas instrumentu vai arī viņiem pieder lieliska skaņuplašu kolekcija, ko šajā reizē varētu aizņemties. Pat vismodernākais disks nespēj novērst slikto iespaidu, kādu atstāj nekulturāls cilvēks. Tālab neesiet vieglprātīgi un neriskējiet sabojāt vakaru, neapdomīgi izvēloties viesusi

Nav ieteicams ielūgt paziņas, kuri cits citu necieš. Protams,, labi audzināti cilvēki saprot, ka, sastopot svešās mājās pat savu niknāko ienaidnieku, tūlīt jānoliek ieroči, jo visiem ciemiņiem ir vienādas tiesības un viņiem jāiz-luras savstarpēji laipni. Nav jātēlo komēdija un jākrīt cits citam ap kaklu, taču noslēgt pamieru uz dažām stundām vajag. Starp citu, šāda tikšanās var būt lieliska iespēja izlīgumam un saticības atjaunošanai.

Rīkojot dejas, viss jāizkārto tā, lai zēni vai meitenes nebūtu skaitliskā pārsvarā. Nevar taču likt vieniem balstīt sienas, bet citiem — dejot līdz nesamaņai,

Ar ko pacienāsim viesus

So jautājumu saskaņojam ar vecākiem. Būtībā ir divas iespējas. Ja lūdzam ciemiņus uz divām trim stundām, var piedāvāt viņiem tēju un cepumus, taču, ja esam paredzējuši ilgāku dejošanu, viesi jāpabaro pamatīgāk.

Vislētāk un visērtāk ir sagatavot sviestmaizes.

Sviestmaizēm jābūt nelielām, pāris kumosu tiesai, nevis Eifeļa torņa augstumā un kārtu kārtām, jo, ceļot tādas pie mutes, siera vai desas šķēles, kritis uz galdauta un drēbēm.

Lai sagatavotu sviestmaizes apmēram desmit personām, pietiek ar ceturlda|kilogramu sviesta, tikpat daudz desas un siera, kādu kārbiņu zivju konservu (vislabāk šprotes), piecām cieti novārītām olām un piedevām atkarībā no paša izdomas un krājumiem. Tie var būt tomāti, marinētas sēnes, skābēti vai konservēti gurķi, kas sagriezti ripiņās un šķēlītēs atbilstoši sviestmaižu formai.

No šiem produktiem pagatavojam triju četru veidu maizītes, kuras saliekam uz lēzeniem šķīvjiem un paplātēm, mijot šķirnes tā, lai panāktu lielāku košumu un daudzveidību.

Atcerēsimies, ka vēl vairāk nekā izsalkums mūsu dejotājus var mocīt slāpes, tāpēc iesakām sagatavot krietnu daudzumu dzeramā. Tas var būt vārīts ūdens ar sulu, sīrupu vai ievārījumu. Labāk nepieļaut, lai sasvīdušie viesi vai ik brīdi skrien pie krāna vai akas un dzer ledus-aukstu ūdeni,

Groziņvakars

Ja jums ir nodoms rīkot groziņvakaru, saaiciniet visus dalībniekus, kopīgi izlemiet, ko liksit galdā, un tad sadaliet pienākumus — kas kuram jāgādā. Turklāt jāraugās, lai vienam nebūtu jāpērk puskilograms desas, bet citam — trīs skābēti gurķi,

Šādi iecerētu maltīti visi kopā arī sagatavo, turklāt neilgi pirms viesību sākuma.

Kā Izklaidēt viesus

Protams, veiksmīgas viesības neaprobežojas vienīgi ar rotāju klusajos telefonos» vai nemitīgu lēkāšanu disko un roka ritmos vien. Pat izturīgākie dejotāji var kādā brīdī zaudēt spēkus, un viņiem ir jādod iespēja atpūsties negarlaikojoties.

Tādēļ iesakām jau iepriekš izdomāt kādu aizraujošu laika kavēkli.

Tā kā vakara sākumā ciemiņi bieži vien Izturas diezgan nebrīvi, uzreiz jāpiedāvā kaut kas uzjautrinošs, lai sabiedrību atdzīvinātu un izkliedētu neveiklības sajūtu. Nedrīkst pie|aut, ka viesi promejot sūrojas: Cik žēli Nupat tikai sākas īstā jautrība!»

Tādēļ jau pašā sākumā, kad visi sanākuši, ieteicams sarīkot, piemēram, loteriju, izlozējot iepriekš sagatavotās kartītes ar ielūgto draugu un draudzeņu vārdiem. Tādējādi katrs iegūst pirmās dejas partneri, galda biedru un aprūpējamo» visam vakaram. Tas jaus izvairīties no tādas situācijas, kad Vieni ciemiņi ir sabiedrības ielenkti, bet citi garlaikojas vientulībā. Katrā grupā taču ir cilvēki, kurus uzreiz ievēro, un ari tādi, kuri paliek neievēroti. Jums jārūpējas, lai neviens neaizietu, popularitātes apžilbināts vai ari piekrišanas trūkuma sāpināts. Tālab mazliet jāpalīdz liktenim, kas virza izlozes gaitu, un katram jāpiešķir piemērots laika kavētājs». Tas gan izdodas tikai tad, ja aicinātie viesi ir pietiekami smalkjūtīgi un neizrāda, vai izvilktā loze» viņus apmierina vai neapmierina. Protams, lozēšana nebūt netraucē kopīgo izpriecu, tikai liek rīkotājiem pavērot, lai neviens nejustos pamests un aizmirsts.

Atpūtas brīžiem deju pārtraukumos var izdomāt atjautības rotaļas vai kādu citu spēli un uzvarētājus apbalvot ar pašrakstītiem diplomiem, kartona medaļām vai ari sīkām piemiņlietām. Skaidrs, ka prāta asināšanas uzdevumi

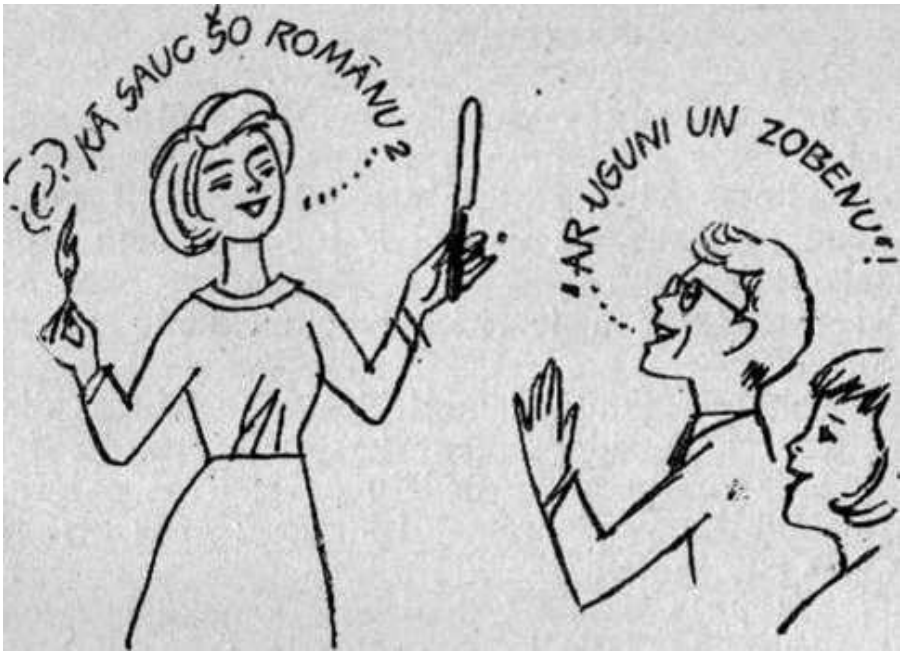

nav jāmeklē biezās enciklopēdijās, bet jūsu pašu mācību grāmatās un jaunatnes izdevumos. Nav taču viesiem jāpierāda, cik viņi atpalikuši, bet gan jādod iespēja katram paspīdēt ar zināšanām atbilstoši savam vecumam un inteliģences pakāpei.

Ja atlicināsim laiku šādas programmas pārdomāšanai, radīsies ne viena vien asprātīga ideja, kā patīkami pavadīt vakaru,

Tikai neiedomājieties, ka pietiek ielūgt viesus, parūpēties, lai viņi nebūtu izsalkuši, un pārējais nāks pats no sevis! Var jau būt, ka iznāks tīri jauka ballīte, taču var būt arī garlaicīga nīkšanai

Ikvienas viesībās galvenais, protams, ir sarunas, īpaši, kad visi ciemiņi vēl nav sanākuši un īstās izpriecas vēl priekšā. Katra saruna mazliet atgādina futbolu. Piespēlētais» temats veikli jāuztver un jāatspēlē atpakaļ. Spīti-

pie klusētāji ir tikpat apnicīgi kā neciešamie pļāpas, kas nelaiž partneri pie vārda. Par promesošajiem parasti nemēdz runāt, — ja nu vienīgi piemin viņus cildinošā nozīmē —, jo tie nespēj aizstāvēties, un uzbrukt viņiem ir nekrietni. Kavēt otram laiku, stāstot tikai par sevi, ir netaktiski. Izcelties» ar šķebinošām asprātībām» ēšanas laikā neklājas — tas var radit satriecošu, iespaidu. Tātad, laj tērzētu, vajadzīga liela prasme kontaktēties ar cilvēkiem; citādi var kādu arī aizvainot, nomelnot, aizskart un — apnikt kādam.

Viesību rīkotāji, lai gan arī viņiem ir tiesības izklaidēties, nevar tik bezrūpīgi pavadīt laiku. Viņiem pastāvīgi jāvēro, kaš notiek apkārt: vai kāds negarlaikojas, vai kādam nav par aukstu vai par karstu, vai nav jāpiedāva kaut kas dzerams ,

Atvadīšanās . .

Kad pienāk promiešanas laiks, necentieties viesus aizkavēt ar varu, /aujot no rokām šalli un paslēpjot mēteli!

Zēl, bet visam reiz pienāk beigas, un arī mājas viesībām ap pulksten desmitiem vienpadsmitiem — atkarībā no tā, cik tālu dzīvo ciemiņi — jāpieliek punkts. Jāraugās gan, lai nevienai meitenei nebūtu jāatgriežas mājās vienai! Jūs taču atbildat par saviem viesiem un arī par to, kādā noskaņojumā un kādā laikā viņi dodas projām,

Vismaz desmit minūtes pirms šķiršanās būtu Jāpārtrauo dejas, lai viesi neietu laukā sakarsuši un sasvļduši. Ja jūsu draugu vecāki būs neapmierināti, ka, piemēram, meita vai dēls atgriezies pārāk vēlu vai pārnācis saaukstējies, daļa vainas gulsies arī uz jums, viesību rīkotājiem.

'Atvadoties pateicieties viesiem par jauko vakaru un ķe ricties pie mājas uzkopšanas!

Ko, nepatīk? Kas jādara, tas jādara, un tur nekā nevar līdzēti

‚VII nodaļa EJAM CIEMOS

Tā kā esat kļuvuši ļoti sabiedriski un jau aicinājuši viesus uz savām mājām, jums jābūt gataviem, ka ari jūs kādu dienu ielūgs ciemos. Tāpēc tagad iepazīsimies ar viesa pienākumiem,

Bez ielūguma

Varbūt iegriezīsimies pie paziņas, negaidot uzaicinājumu?,

Bet — vai tā drīkst?

Protams!

Itin bieži taču gadās, ka pazīstams cilvēks satiekoties ierosina: Kādreiz ienāc pie manis, aprunāsimies!»

Tā var būt bijusī skolotāja, kas vēlas, lai jūs viņu apciemojat, Patīkami ieskriet arī pie klases biedra, kās pārgājis uz citu skolu, taču palicis labā atnīiņā. Vārdu sakot, ir simtiem iemeslu, kādēļ cilvēki apmeklē cits citu, lai gan nav saņēmuši īpašu ielūgumu,

Taču šāds nepieteikts apciemojums prasa krietnu tiesu apdomības un takta. Ne velti radusies paruna: Nelūgts viesis sliktāks par ienaidnieku». Tāpēc ikreiz pirms negaidītas vizītes labi jāapsver, vai prieka vietā nesagādāsim citiem raizes,

Piemēram, nevajadzētu ifet pie paziņām, iepriekš nepaziņojot, svētdien astoņos no rīta, jo, kas zina, vai viņi svētdienās nemēdz gulēt ilgāk un vēl nav gultā.

Tikpat nepiemērotas pēkšņam apciemojumam ir stundas, kad lielākā daļa cilvēku pusdieno vai vakariņo. Jūsu ierašanās tad izraisīs apjukumu. Un vispār — jebkurā laikā, negaidīti iegriežoties pie kāda, jārēķinās ar to, ka esat atnācis nepiemērotā brīdī. Tāpēc neapmulstot jāprot saīsināt apciemojums līdz minimumam vai arī, ja tas nepieciešams, jānorunā tikties citā dienā.

Ja Marisja, atvērusi durvis, saka: Vienu mirklīti, atvaino, man jāaizgriež krāns, jo mazgāju veļu!» — jums tūdaļ ‘jāprotas un piecu minūšu laikā jāpazūd, lai gan esat dziļi vīlies.

Ja, iegriezies pie klases biedra, nejauši nokļūstat ģimenes svinībās, un redzat, ka māja ir viesu pilna, jums jāsaņemas un jāpasaka: Paklau, es netraucēšu! Saki, kad varētu pienākt?»

Ja aizejat pie savas kādreizējās skolotājas un sastopat viņu priekšautā, uzkopjot dzīvokli pēc remonta, varat droši sacīt: Ļoti atvainojos, ka esmu atnācis nelaikā! Varbūt varu ko palīdzēt?» Ja palīdzība netiek pieņemta, jūs ātri atvadāties, apsolot pienākt citreiz.

Vārdu sakot, iet ciemos bez uzaicinājuma, laikus nebrīdinot, ir riskanti abām pusēm. Taču, ja cilvēks ir smalkjūtīgs, viņš allaž atradīs izeju un nepieļaus, ka nabaga pārsteigtie mājinieki sēž kā uz karstām oglēm un klusībā ilgojas, kaut viesis drīzāk aizietu.

Esam ielūgti ciemos

Turklāt svētdien, pulksten četros pēc pusdienas. Protams, jūs jau laikus esat nokārtojis visas steidzamākās darīšanas, esat uzvilcis svētku tērpu, lai pēdējā brīdī nebūtu jāskrien pa galvu, pa kaklu. Ja esat aicināts četros, nedrīkst ierasties bez divdesmit četros vai, teiksim, bez septiņām piecos. Tādi prātojumi ka: Nekas briesmīgs nenotiks, ja mazliet nokavēšos!» — liecina par nevērību pret labas audzināšanas noteikumiem.

No mājām jāiziet ar tādu aprēķinu, lai pagūtu laikā pat tad, ja cejā gadās neparedzēta aizkavēšanās. Un, tiklīdz esat pārkāpis viesību nama slieksni un sasveicinājies, tūdaļ aizmirstiet visas lomas, kādas jebkad esat mēģinājis tēlot!

Nepūlieties bārstīt asprātības, lielākoties neizdevušās, un bailēs nepieļaut kādu aplamību, nekļūstiet ari par klusu pelīti, kas nedrīkst ne iepīkstēties! Vislabāk ir izturēties normāli, brīvi un dabiski.

Bet ja nu cilvēks ir kautrīgs?

Kautrība parasti ir saistīta ar neprasmi uzvesties sabiedrībā. Tas, kurš nezina, kā apsēsties, kā ēst un par ko runāt, jūtas ļoti neveikli un nedroši. Dažkārt kautrība ir iedzimta vai iegūta rakstura īpašība, kas rodas no netici-, baā sev un savām spējām.

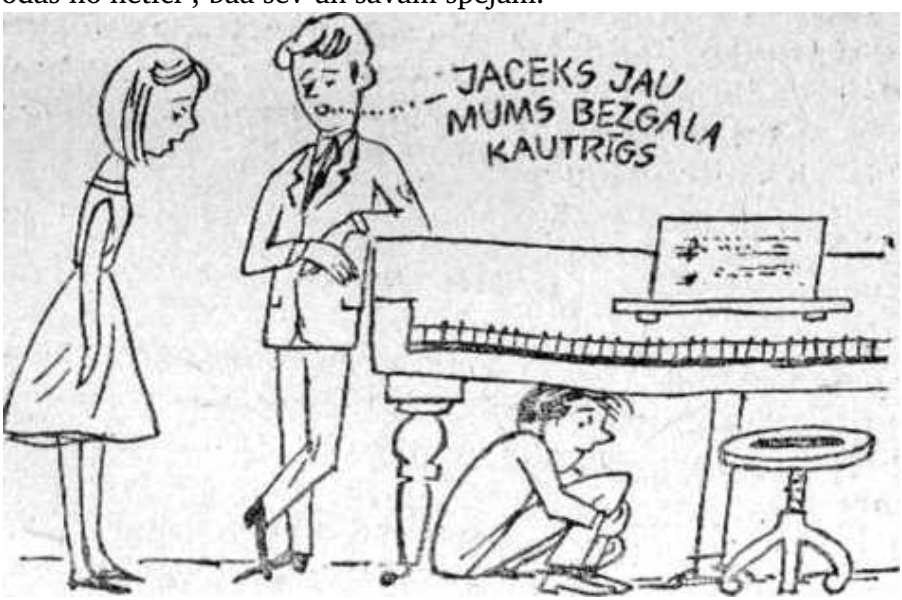

Labs padoms, kā pārvarēt kautrību, ir — labi iepazīt uzvedības normas un tas ievērot ikdienā.

Turklāt nevajag domāt tikai par sevi vien. Tie, kas jūs ielūguši, negaida no jums nekādus brīnumdarbus, necer, ka izbursit no pirksta bengāliskās ugunis vai nodemonstrēsit solodeju uz griestiem. Nevajag iedvest sev, ka kļūsit par vispārējas uzmanības objektu, ka visi uz jums vien lūkosies un domās tikai par to, kā jūs izskatāties un kā uzvedaties. Nav jāuzskata, ka visi reflektori tiks vērsti uz jums un jūs būsit vienīgais, ko visi redzēs un dzirdēs.

Ja jums ir grūti formulēt savas domas, ja baidāties vērt vaļā muti, jo aiz uztraukuma ātri zaudējat sarunas pavedienu, klusējiet tik ilgi, līdz jutīsit, ka jums nudien . icas interesants sakāms! Nav taču jāpiedalās katrā vispārējā sarunā, varat, mierīgi noklausities, kā tērzē, jūsu draugi, un paziņas.. Vērīga un uzmanīga klusēšana nevienam kaunu nedara.

Ja rodas šaubas, kā izturēties, nogaidiet, ko darīs cili! Piemēram, neejiet pirmais dejot, ja nav īsti skaidrs, kādu deju spēlē, un netveriet dakšiņu, ja šaubāties, vai nebūtu pareizāk ņemt karotīti! Mierīgi paverieties apkārt, kā uzvedas citi! Neraidiet uz klātesošiem izmisuma pilnu skatienu! Ļaujiet pāriet pirmajām bailēm, un neviens nepamanīs, ka jūtaties bikli un nedroši!

Lūdzu, pie galda!

Grūti iedomāties plašākas viesības, kur neatskanētu laipns aicinājums: Lūdzu, pie galda!»

Stop! Kādēļ, vēlēdamies atbīdīt krēslu, jūs velkat to pa zemi?

Vēl neesat paguvis apsēsties, kad kaimiņi stāvu zemāk jau izbiedēti raugās griestos, bet namamāte — uz

sašvīkāto grīdu. Tādēļ pierādiet, ka jums ir spēks kaulos un jūs spējat pacelt krēslu pat ar vienu rokul Turklāt gluži nevilšus atklāsies, ka jūs protat uzvesties!

Tikmēr jau pieļauta cita kļūda. Jūs esat mierīgi apsēdies pie galda, nepievēršot uzmanību tam, ka gados vecākie (vai arī meitenes, ja pats esat zēns) vēl nav paguvuši ieņemt vietas.

Jaunieši parasti stāv pie sava krēsla un gaida, kamēr apsēžas pieaugušie, jo izvietošanās ap galdu nav sporta sacīkstes, kur krēsls ir galamērķis, kas jāsasniedz pēc iespējas ātrāk.

Vieta pie galda nav domāta ķermeņa augšdaļas atpūtināšanai. Uz galda malas drīkst uzlikt tikai plaukstas, elkoņi jāpiekļauj augumam, lai nejauši neiegrūstu sānos kaimiņiem. Šādā pozā jāgaida tālākais.

Nesēdieties pie galda sakumpuši, deviņos likumos saliekušies, bet stalti un taisnu muguru, gatavi cīņai ar visām grūtībām, kas jūs tur gaida!

Meitenes skaistos ieloču svārkos sēžoties drīkst neuzkrītoši tos pieglaust ar roku. Toties celt svārkus gaisā, lai uz tiem neuzsēstos un tos nesaburzītu, ir neglīti.

Lūdzu, cienājieties...

Bet nu — pie darba! Visi ir ieņēmuši vietas, un mielasts var sākties. No rokas rokā iet cepešbļodas, salātu trauki, tikai jūsu šķīvītis paliek uz vietas.

Parasti notiek tā, ka izdarīgākais paņem kādu bļodu un piedāvā kaimiņiem, cenšoties pirmām kārtām apkalpot vecākus cilvēkus un dodot priekšroku sievietēm.

Protams, nevajag iedot kaimiņam bļodu, kuru viņš būs spiests

turēt abām rokām un ēdienu varēs baudīt ar acīm vien. Salātu traukam parasti ir atsevišķa dakšiņa vai karote, un ar tām ēdamais jāņem un jāliek uz šķīvīša.

Sniegties uz galda pretējo galu — turklāt ar savu dakšiņu — pēc cepeša gabala, kas liekas sevišķi kārdinošs, neklājas. Pirmkārt, tālu stiepjoties, jūs riskējat trāpīt ar piedurkni mērcē vai biešu marinādē, otrkārt, ce|ot guvumu atpakaļ, varat nopilināt galdautu.

Tātad, kā redzat, galda ceremoniāls Izdomāts nevis tādēļ, lai apgrūtinātu dzīvi, neļautu mierīgi un ar sātu paēst, bet tādēļ, lai izsalkumu apmierinātu pēc iespējas patīkamāk un izskatīgāk.

Senāk varbūt bija ērtāk. No milzīgas kopējas bļodas grāba abām rokām auna gurna gabalus, ka tauki vien tecēja līdz elkoņiem, kaulus bez kautrēšanās lidināja pār plecu, un viss bija kārtībā. Taču, gadsimtiem ritot, no šādiem tikumiem esam atradinājušies un nav jēgas pie tiem atgriezties.

Tas, protams, nenozīmē, ka būtu jāpieceļas no galda neēdušam, ar sarūgtinājumu domājot; Pat nenogaršoju salātus, kas atradās galda viņā galā!»

Bet kāpēc tad ir kaimiņi? Vajag tikai palūgt, lai pasniedz kāroto, un nckā-du raižul

Esam noskaidrojuši, ka viss, kas atrodas uz galda, ceļo no rokas rokā gluži kā rotaļā padod tālāk». Kad ēdiens atnācis arī līdz jums, atcerēsimies, ka to nevis uzrauš, bet gan uzliek uz šķīvīša!

Un atkal tas nav nekāds, neizprotams priekšraksts, bet parasta nepieciešamība. Raušot ēdienu no bļodas, daļa paliek uz tās malām, un nākamais viesis nevar trauku paņemt, nenotraipot rokas. Turklāt ēdiena atliekas pil vai birst uz galda.

Ja uz paplātes ir piecpadsmit kūkas, bet pie galda sēž septiņi cilvēki, nedrīkst viens apēst četras. Tas gan nenozīmē, ka namamātei būtu stundām jālūdzas, lai jūs kaut ko iebaudāt. Nav jāuzklūp ēdienam, it kā nedēļām būtu badojies, taču nav ari pārlieku jāklīrējas.

Lieki atgādināt, ka ņemt kaut ko rezervei» vai, vēl Jaunāk, promnešanai» nekādā ziņā nedrīkst.

Nu, bet tagad — labu apetīti!

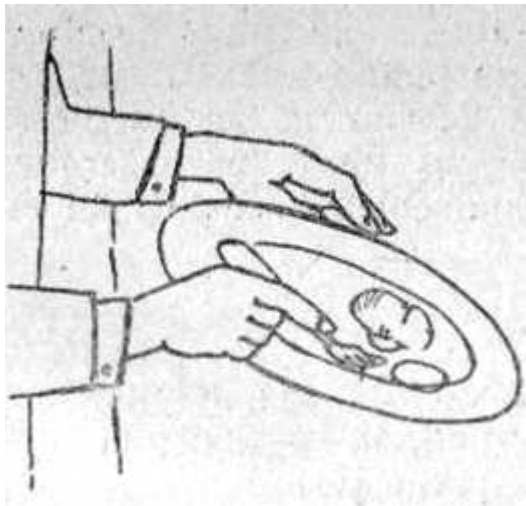

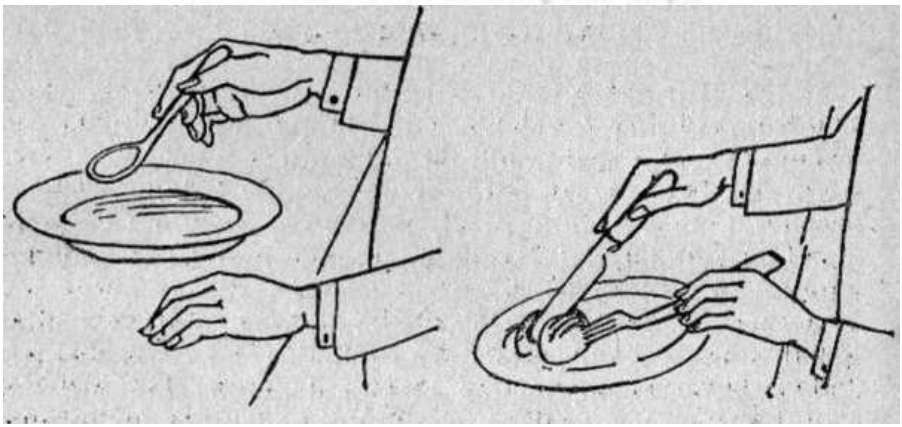

Ķeramies pie ēšanās. Taču atkal jaunas raizes: ar pirkstiem tā kā nepienāktos, bet rīkoties ar nazi un dakšiņu ne vienmēr īsti protam. Lai reizi par visām reizēm tiktu skaidrībā, iegaumēsim, kam šie rīki domāti. To vienīgais uzdevums ir atvieglot ēšanu, nekam citam tos nelieto. Tātad tie nav smaga darba instrumenti, kas drudžaini ijāžņaudz plaukstā, un nav arī nekas tik smalks un trausls, kas piesardzīgi jātur ar diviem pirkstiem, pārējos manierīgi atliecot kā sakšu porcelāna balerīnai.

Kā pareizi turēt karoti, dakšiņu un nazi, vislabāk redzams attēlos,

Ar nazi vai dakšiņu?

Ja esam iemācījušies ar šiem rīkiem apieties, jānoskaidro, kad tos īsti lieto. Nekādās īpašas grūtības tas nesagādās, ja iegaumēsim, ko veic nazis un ko veic dakšiņa. Ar dakšiņu pārnes ēdienu no šķīvja mutē. Tā kā neesam raduši barību plosīt ar zobiem, tā jau uz šķīvja jāsadala gabaliņos, kas viegli ietilpst mutē, neizspīlējot vaigus un nedraudot ar aizrīšanos. Ja ēdienu nevar sasmalcināt ar dakšiņu, griežam to ar nazi. Maltiem, sīkos gabalos sagrieztiem vai arī tik mīkstiem ēdieniem, kas padodas dakšiņas spiedienam, nazis ir lieks.

Nazi nelieto, ēdot kapātas vai maltas šniceles un kotletes, pelmeņus, pildītus pīrāgus un kāpostu tīteņus.

Der atcerēties, ka nazis ir vienīgais rīks, kas nekad nesaskaras ar lūpām. Nazi ņem mutē vienīgi cirkā tā saucamie zobenu rijēji.

Zivju ēdieniem lielo vai nu speciālu galda piederumu pāri, vai arī biežāk divas dakšiņas, no kurām viena transportē» zivs gabalus mutē, otra — palīdz atdalīt asakas. Zivi nekad neēd ar nazi. Ja nav otras dakšiņas, var izlīdzēties ar maizes gabaliņu, ko tur kreisajā rokā.

Ēdot pilnīgi jāaizmirst, ka rokām ir pirksti. Likt ar pirkstiem barību mutē vai uzvērt» ar tiem gabaliņus uz dakšiņas ir nepieļaujami. Protams, vajadzīgas krietnas iemaņas, lai tiktu galā ar putna spārnu vai citu gaļas gabalu, kurā ir arī kauli. Tāpēc neiesakām ķerties pie tā viesībās, bet vingrināties jau mājās, kaut vai atsakoties no daža garda kumosiņa, ko sākumā neizdosies atlobīt no kaula.

Kā jāēd

Nedrīkst aizmirst, ka šķīvji mēdz būt slideni, tādēļ visas darbības uz tiem vienmēr saistītas ar risku, piemēram, kartupelis vai klimpa var pēkšņi aizlidot nezināmā

tālē». Ar karoti, nazi un dakšiņu jārfkojas apdomīgi un uzmanīgi, katra straujāka kustība var negaidot iztukšot šķīvi: mērce var nonākt uz galdauta vai kaimiņam uz ceļiem.

Ko darīt, ja mutē nonāk kaut kas neēdams, piemēram, kauls, asaka vai augļa kauliņš?

Vislabākais atrisinājums, lai gan tas nav pārāk glīti, — ir pielikt pie mutes dakšiņu vai karoti un ar lūpām piesardzīgi uzlikt uz tām kaulu vai asaku, pēc tam novietot tos uz šķīvja malas. Spļaudīties pie galda, lai arī cik neuzkrītoši, neklājas.

Ēšanas laikā nav jāklusē, sevišķi ja maltīti ietur kopā ar paziņām, taču runāt drīkst vienīgi tad, kad kumoss jau norīts, bet nākamais vēl nav mutē.

Runāt ar pilnu muti ir nepieklājīgi.

Ēdot jācenšas nešķaudit, nežāvēties un neklepot.

Ēdienu sakožot, no mutes nedrīkst nākt neviena skaņa. Nekādās strēbšanas vai čāpstināšanas!

Cukurs glāzē jāmaisa lēnām, iespējami klusu. Kad tas izšķīdis, karotīti noliek uz apakštases un dzer tieši no glāzes. Protams, tas iespējams tikai tad, ja, pārāk enerģiski maisot tēju vai kafiju, neesat to izlaistījuši uz apakštases. Celt pie mutes trauku, no kura pil šķidrums, ir neestētiski.

Nedrīkst dzert no glāzes vai tases, kur iekšā tējkarote! Piemiegt karotītes apdraudēto aci un augstu uzraukt uzaci ir veltīgi, Tas neko neglābs. Kulturāls cilvēks tā nedzer!

Ēdienu starplaikos neizklaidējieties, vijājot pirkstos maizes lodītes vai ritinot rullītī papīra salvetes!

Un vispār, der palūkoties, vai vieta, kur sēžat, neatgādina kaujaslauku, kas nosēts kritušo» kartupeļu, sautēto kāpostu un pīrāga atliekām.

Vēl ļaunāk, ja šādas pēdas palikušas uz jūsu drēbēm, bet seju rotā kakao ūsas, krēma bārda un cukura glazūra uz lūpām,

Vēl viena piebilde —» ja pusdienojam restorānā vai ēdnīcā pie viena galdiņa ar svešiem cilvēkiem, pieceļoties no galda, sakām: Paldies!» Pateikties par sabiedrību ir jauks paradums.

Laiks atvadīties!

Tas nenozīmē, ka, norijot pēdējo kumosu, tūdaļ jāpie-trūkstas kājās un jāpasaka: Paldies, bija ārkārtīgi jauki, taču man jāsteidzas!»

Rodas iespaids, it kā jūs uzskatītu, ka pēc ēšanas nekas interesants vairs nav gaidāms, tādēļ nav vērts velti šķiest laiku.

Viesim neklājas uzreiz pēc cienasta mesties uz izeju. Tikai ēdnīcā var ieskriet, ātri kaut ko uzkost un jozt projām, lai dotu vietu citiem cilvēkiem.

Un tomēr mūsu ciemošanās reiz ir galā, tādēļ nedrīkst rīkoties pēc principa Redzēs, kurš ilgāk izturēs!».

Protams, smalkjūtīgs namatēvs vai namamāte vai ik brīdi nepacietīgi nelūkosies pulkstenī un atklāti nežāvēsies, tomēr labāk negaidīt, kamēr viņiem zudīs pacietība un viņi pavaicās: Vai vecāki ļauj jums tik vēlu atgriezties mājās?»

Katrā ziņā par to, ka ir pēdējais laiks doties projām, jādomā pašiem viesiem. Ir pietiekami daudz pazīmju, pēc kurām var spriest, ka jāatstāj šīs viesmīlīgās telpas. Mēs atvadāmies, ja, piemēram,

1) tuvojas maltīte, uz kuru neesam lūgti palikt;

2) kāds no mājiniekiem nejūtas labi;

3) negaidīti ierodas kāds ar ziņu, kas mājiniekiem ļoti svarīga, bet mūs tā pilnīgi neskar;

4) kad jūs nedroši sakāt: Man tā kā būtu jāiet,» —> taču neviens jūs īpaši neaizkavē.

Katrā ziņā labāk ir, ja jūsu aiziešana izraisa vieglu nožēlu, ka jau jāšķiras, nevis atvieglotu nopūtu — sak, beidzot tikām no viņa vaļā!

Nedrāzieties pēc mēteļa un cepures, kamēr neesat pateikušies par jauki pavadīto laiku un atvadījušies no visiem klātesošajiem! Jāatsveicinās vispirms no namamātes, pēc tam no pārējiem, sākot ar gados vecākiem un beidzot ar jaunākiem. Tad apģērbieties, vēlreiz palokieties un mierīgi aizejiet! Kādēļ ar brēku uz kāpnēm būtu jāpavēsta visai mājai, ka pie Kovaļskiem nupat beigušās viesības?

Bieži gadās tā, ka ciemiņš, kas visu vakaru sēdējis kā ūdeni mutē ieņēmis, priekšnamā pēkšņi atdzīvojas un, jau apģērbies, ņemas pilnā sparā pļāpāt. Apžēlojieties par mājiniekiem, nelieciet viņiem stāvēt pie durvīm! Ja esat atvadījušies, ejiet, pat ja esat piemirsuši pateikt kaut ko svarīgu! Neko darīt, atnāksit un izstāstīsit citreiz.

Tātad — uz redzēšanos!

VIII nodaļa VISI PĀRI DEJOI

Varētu domāt, ka dzīvē ir vieni vienīgi prieki un izklaidēšanās. Tikko atgriezāmies no mājas viesībām, kad mūs jau uzlūdz uz skolas sarīkojumu!

Par laimi īstenībā ir citādāk, un šāda ballēšanās mums drīz vien arī apniktu. Taču, ja reiz ir aizsākts saviesīgas dzīves temats, tas jāizrunā līdz galam. Tātad ejam uz skolas sarīkojumul

Kā lai ģērbjas?

Sājā gadījumā mode ir nemainīga — vismaz tik ilgi, kamēr nav pabeigta skola. Meitenes tērpjas baltā blūzē un zilos svārkos, zēni — baltā kreklā un tumšā uzvalkā. Turklāt jāatceras, ka baltu kreklu velk tikai vienu reizi, pēc tam tas ir jāmazgā. Tādēļ nav jādomā, ka buramā noderēs krekls, kas jau bijis mugurā!

Jaunekļus ar sportisku noslieci brīdinām — lai gan dejas prasa zināmu fizisko sagatavotību, tās tomēr nav sacīkstes, tādēļ nākt uz tām svīterī ar augstu apkakli, vējjakā vai kedās nav pieņemts. Skolas balle ir svētki, un arī apģērbam jābūt atbilstošam, jo vairāk tādēļ, ka neikdienišķuma sajūta rada svinīgu noskaņu un uzlabo garastāvokli.

Lai būtu jautri..,,

Ar glītu apģērbu vien nepietiek, lai visu vakaru būtu labā noskaņojumā. Ir cilvēki, kas prot izklaidēties, un ir arī tādi, kuriem ikviena izprieca sagādā vilšanos.

Tas nav atkarīgs tikai no cilvēka rakstura, bet arī no tā, vai viņš spēj sevi psiholoģiski sagatavot.

Noskaidrosim, kas mums -varētu bojāt garastāvokli!

Pirmkārt, neiedomāsimies, ka gaidāmais sarīkojums ir pagrieziena punkts mūsu dzīvē — kā pasakā par Pelnrušķīti —, un necerēsim no tā pārāk daudz! Labāk jau pateiksim sev: Gribu mazliet padejot un izklaidēties!»

Otrkārt, nestāvēsim stundām ilgi pie spoguļa un nepē*. tīsim sevi, bēdājoties par savu ādas krāsu, matiem un augumu! Gluži otrādi *— centīsimies sev iestāstīt, ka vi-sumā ir tā nekas, un, ja vēl izdosies pasmaidīt, varam kādam pat iepatikties!

Pirms sarīkojuma mierīgi apsēdīsimies kaut uz piecpadsmit minūtēm un savedīsim kārtībā domas! Izmetīsim no galvas v.isas rūpes, raizes un,,, sapņus! Ja pirms balles sāksim ilgoties pēc pasakainas vakarkleitas vai eleganta uzvalka, mūsu apģērbs zaudēs visu pievilcību, un šī apziņa kā melns mākonis apēnos mums seju.

Neprātosim par to, kā veiksies sarīkojumā, bet priecāsimies, ka tas vispār notiek! Spriedīsim tā: ja arī neiznāks daudz dejot, tad vismaz varēs paklausīties mūziku, pavērot citus un aprunāties ar draugiem. Mācīsimies izklaidēties paši, negaidot, lai mūs izklaidē citi!

Sarīkojumā gadās arī pa vientulības brīdim. Tādā reize nestāvēsim malā ar skābu seju un rūgtumu sirdī, jo dažas garām palaistās dejas nav nekāda nelaime un vēl neliecina, ka mums nav piekrišanas. Starp citu, par šo problēmu jūsu vecumā vēl nevajadzētu uztraukties.

Tas īpaši attiecas uz, meitenēm, kurām iesakņojusies tradīcija laupa iniciatīvu un liek gaidīt, kamēr viņas uzlūgs. Tāpēc nav nekāds kauns, ja meitene uzdejos ar meiteni, Tieši otrādi labāk pievērst sev uzmanību, skaisti dejojot ar draudzeni, nekā niknai un aizvainotai balstīt sienu,

Bet vai mēs protam dejot?

Varbūt pirms sarīkojuma derētu mazs treniņš, ko? Ieslēgsim mājās magnetofonu vai radio, apkampsim gaisu», it kā tā būtu dejas partnere, un sāksim! Būsim piesardzīgi, nekāpsim uz kājām un nevicināsim kreiso roku,

jo mēs taču nesūtonējam ūdeni, bet pieturam savu dāmu»! Centīsimies ne-šļūkāt, toā grīdu spodrinot, kustēsimies viegli, it kā lidojot, lai neatgādinātu zveltni, kas dzen pāļus akmeņainā gruntī!

Dejojot kavēsim laiku partnerei, kaut ko stāstot, lai iemanītos, un vēlāk, īstās dejas laikā, runājot nezaudētu ritmu. Nedrīkst taču apmulst tikai tālab vien, ka nemitīgi jāuz-mana kājas!

saukt kādu grāmatu vai filmu, Un viss kārtībā, saruna ievadīta.

Tikai nevajag dungot partnerei pie auss melodiju, ko spēlē orķestris! Atstāsim to solista ziņā — kaut vai tāpēc, ka, dziedot straujas dejas laikā, var aizelsties, un tas neatstāj patīkamu iespaidu.

Varam sākt ar pašu banālāko: Kāda deja jums patīk vislabāk?» — un pēc tam izteikt savas domas par šo tematu. Vai painteresēties: Vai esat lasījusi (redzējusi) ...» — un no

Meitenēm arīdzan nenāktu par jaunu pavingrināties. Jo arī jūs, manas mīļās, nepiedzimstat par balerīnām, turklāt jāatceras, ka dejā tempu, soli un pagriezienus diktē partneris. Ko lai dara! Kaut arī jūs ;zinātu labāk, kā šī deja jādejo, tomčr pakļaujieties viņa gribai, citādi viņš, nabadziņš, pilnīgi apjuks. Varat mainīt partnerus, taču viņu dejošanas stilu — nēl

Un tagad — lūdzu zālē!

Iesākumā visi izturas diezgan nebrīvi. Pie vienas sienas —i zēni, pie otras — meitenes. Lai gan meitenes tomēr ir drosmīgākas —• zāles vidū jau redzami vairāki meiteņu pāri!

Turpretī zēni ir dīvaini. Ikdienā viņiem spēka un dūšas par diviem un trim, taču sarīkojumā, sevišķi sākumā, viņi izturas tā, it kā nespētu ne kājas pacilāt.

Liekas, meitenēm vajadzēs jūs iekustināt!

Bet varbūt palūgt orķestra vadītāju, lai skaļi paziņo: Meitenes uzlūdz zēnus!» — un meitenes dosies pie pretējās sienas, kur drūzmējas puiši. Šāds uzbrukums» droši vien izkliedēs pirmo biklumu un sāksies jautra, nepiespiesta izprieca.

Lai sarīkojums izdotos, gan zēniem, gan meitenēm jā-atceras daži pamatnoteikumi.

Tā ir kolektīva izprieca, tādēļ jāizklaidējas visiem. Zēniem nevajadzētu aplidot, teiksim, kādu simpātisku gaišmati, jo tas nav nedz biedriski, nedz arī... oriģināli. Kas zina, varbūt kautrīgā un biklā tumšmate ir tikpat jauka meitene un lieliskā dejotāja?

Meitenēm savukārt neklātos tēlot princeses, kas augstsirdīgi izrāda žēlastību saviem pavalstniekiem, un nav jāizvēlas partneri atkarībā no viņu matu krāsas un to kupluma. Jādejo ar katru kārtīgu zēnu, kas nāk lūgt.

Nekas briesmīgs nenotiks, ja padejosit ar zēnu, kas vēl ir iesācējs un slikti dejo. Visiem jādod vienādas iespējas. Varbūt, dejojot ar jums, viņš atklās dejas prieka noslēpumu? Lai nu kā, taču atteikt vienam, aizbildinoties ar

nogurumu, un tūda| iet dejot ar otru ir Joti nepieklā-jigi.

Der atcerēties, ka zālē bez jums vēl ir citi pāri, tādēf triekties

virsū pārējiem dejotājiem nedrīkst. Zēnam nav jālauž sev ceļš kā atomledlauzim, bet jākļūst par veiklu stūrmani., kas prot apiet visus šķēršļus.

Beidzis deju, zēns nepamet savu partneri likteņa ziņā, tas ir, zāles vidū, bet pavada lidz viņas vietai. Un pēc sarīkojuma nedrāžas pa galvu, pa kaklu uz mājām, nelikdamies ne zinis par citiem, bet pavada meitenes, ar kurām iznāk pa ceļam.

•Kā ‘zināms, dejošana ir diezgan grūts darbs, už pieres dažkārt izspiežas arī sviedru lāses, un delnas kļūst miklas. Tādēļ būtu jauki laiku pa laikam nomazgāt rokas.' Dejot un līksmoties, protams, nav noziegums, taču labāk neatstāt skaidri saredzamus pirkstu nospiedumus uz meiteņu baltajām blūzītēm. Tas gan būtu noziegums!

"Visumā nav ieteicams dejot līdz pilnīgam pagurumam tin tad izskatīties tā, it kā būtu nopļāvis vai pusi pļavas. Darbā nosvīdis strādnieks nevienā izbrīnu nerada, toties sviedros mirkstošs dejotājs neizskatās pievilcīgi. Tādēļ iesakām izlaist dažas dejas, pastāvēt vai pasēdēt malā, atpūsties un atvēsināties, nevis pietvīkušam joņot pa zāli, atgādinot dāsni aplaistītu bieti.

Nepārtrauksim deju pusē, pat ja partneris neatšķir tango no polkas vai partnere uzgūlusies jūsu plecam ar visu augumu. Neko darīt — deju sākot, apņemamie? nodejot līdz galam, vienalga, patīk vai nepatīk,

Paturēsim prātā, ka esam nākuši izklaidēties, nevis gaidīt, lai mūs izklaidē citi. Tātad, pirmkārt, paļausimies uz sevi. Būsim visu laiku labā noskaņā, dāvāsim to citiem, neskaitīsim, cik reižu kurš ar kuru dejojis, un nesalīdzināsim citu panākumus ar savējiem.

Tad ikviens sarīkojums būs brīnišķīgs!

IX nodaļa DAVANAS

Viens no Izplatītākajiem uzmanības apliecināšanas veU dicm ir dāvanas pasniegšana jubilejās un svinību reizēs. Tas sagādā ne mazumu rūpju, jo nav nemaz tik viegli iz» vēlēties piemērotu dāvanu. Turklāt ne vienmēr ir skaidrs, kā to pasniegt un kā pašam dāvanu saņemt. Tādēļ pāru näsim par visu pēc kārtāsi

Kādai jābūt dāvanai?

Neapšaubāms un skaidrs ir tas, ka dāvanai jāiepriecina , apdāvinātais. Lai tā notiktu, veltei jābūt noderīgai,

Tātad nav jādāvina lietas, ar kurām cilvēks nezina, ko ļ iesākt, vai kuras nav piemērotas un nekad netiks lietotas.

Cenšoties kādam sagādāt pārsteigumu, rīkosimies ar apdomu, neliksim cilvēkam apstulbt aiz brīnumiem par dīvaino velti!

Nevar dāvināt vecmāmiņai velosipēda zvanu, piecgadīgai māsai — adāmadatas, tētim — adatu spilventiņu, bet mātei — skolas rasetni!

Dāvanai jābūt kārotai vai vismaz patīkamai.

Tas nozīmē, ka nedrīkst vadīties tikai pēc savas gau-: mes un interesēm un nav jāaplaimo» ar lidmodeli mei- ‘ tene, kurai tehnika gluži vienaldzīga, vai ar baltām pelītēm — krustmāte, kurai, tās ieraugot vien, jau uzmetas zosādai

Var dāvināt kādam kanārijputniņu, papagaili, suni, kaķi, zelta zivtiņas vai pat zalkti, bet tikai ar noteikumu, ja šis cilvēks kādreiz izteicis tādu vēlēšanos.

Dāvana! jābūt vienkāršai un lētai, lai saņēmējs nejus-toā neērti.

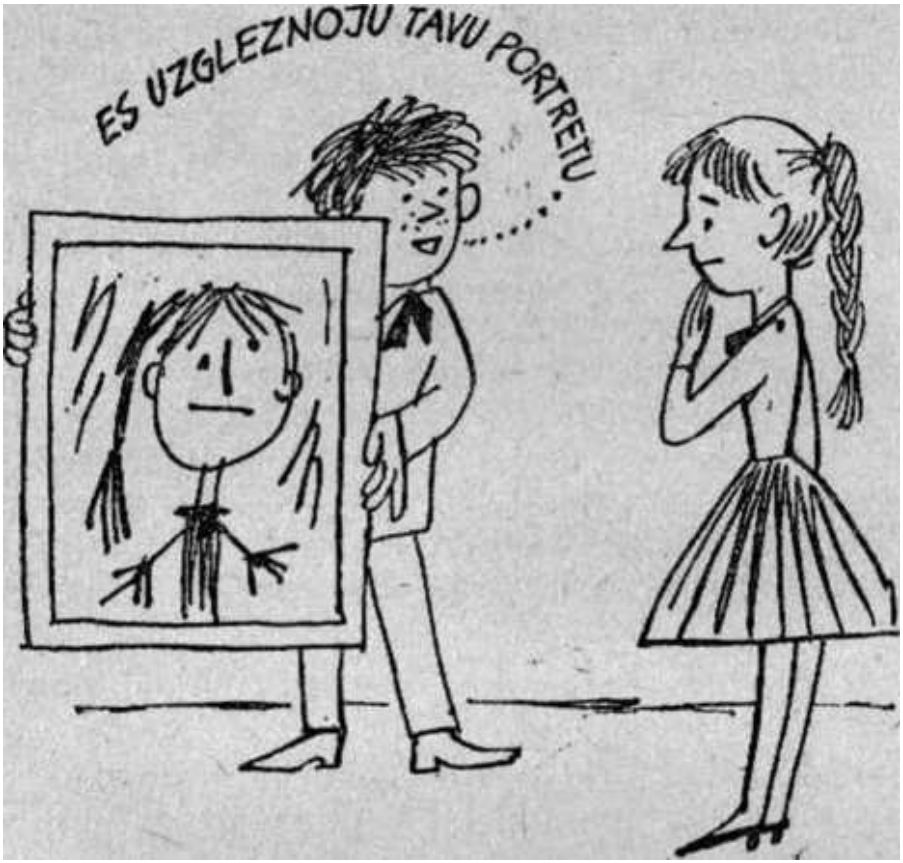

Diez vai kādam sagādās prieku doma, ka dāvinātājs veltes dēj no daudz kā atteicies, varbūt iztērējis visus savus ietaupījumus, un viņa vecākiem radušies lieki izdevumi.

Tieksme padižoties — sak, lūk, cik esmu devīgs, ir pavisam nevietā.

Pārlieku dārga dāvana drīzāk liecina par smalkjūtības un takta trūkumu!

Vēl jaunāk, ja dāvanu pasniedz ar savtīgu nolūku, lai otru noskaņotu savā labā.

Piemēram: Aiznesīšu kaimiņienei puķes, viņai dārzā brīnišķīgi ķirši. Viņa droši vien būs aizkustināta un ļaus man salasīt ogas.»

Vai arī: Noadīšu vecmāmiņai šalli, dzija man tā kā tā nav vajadzīga, un pie viena ieminēšos, ka derētu jaunas slidas.»

Abos gadījumos dāvana pasniegta nevis tādēļ, lai cilvēku iepriecinātu, bet gan tādēļ, lai gūtu sev kādu labumu. Taču dāvanai jābūt nesavtīgai! Tikai tad tā būs patīkama un tiks ar pateicību saņemta.

Nepasniegsim arī atpirkšanās» dāvanas, kuras nes tikai tālab, lai nenāktu ar tukšām rokām.

Bieži gadās tā: atjēgušies pēdējā brīdī, ka neesarn laikus

parūpējušies par dāvanu, metamies pie atvilktnēm, steigšus sameklējam kaut ko, kas pašam vairs neder; iesaiņojam un nesam dāvināt, bezgala apmierināti par šāvu attapību. Bet vai šāda dāvana sagādās kādam prieku?

Nemēdz dāvināt lietas, kas reiz dāvinātas mums, sevišķi, ja tās nav pārāk izdevušās.

Nebūtu iesakāms pirkt dāvanas par samestu-naudu, kad tētim izprasa kādu summu, lai kaut ko uzdāvinātu mammai, mammai — lai kaut ko nopirktu tētim, bet no abiem vecākiem kopā — lai sagādātu velti draugam vai klases biedram. •

Labas idejas jāmeklē savā galvā, nevis vecāku kabatā. Ieteicams davanu uzmeistarot» pašam, tas neprasa lielus izdevumus. Protams, darba un izdomas būs jāpatērē vairāk, toties dāvana sagādās lielāku prieku.

Daudzās skolās ir jauks paradums dāvināt cits citam nelielus, bieži vien anonīmus suvenīrus. Tiek lozēts — kurš kuru apdāvinās.

Liekas, nebūtu īpaši jāpaskaidro, ka šī jaukā iespēja nav jāizmanto personisko rēķinu kārtošanai, ļaunprātīgi izvēloties dāvanas, kas var tikai sarūgtināt. Vislabāk ir nopirkt vai pagatavot kādu nieciņu, ko gribētos arī pašam. Tas būs vispiemērotākais!

Lūk, priekšmeti, kas viegli izgatavojami un kurus var pasniegt kā meitenēm, tā zēniem:

audekla apvāks grāmatām (darināts pēc plaši izplatīto plastikāta apvāku parauga);

audekla vai vaskadrānas futrālis cirkuļiem un lineāliem;

penālis rakstāmpiederumu glabāšanai (var izmantot ādas atgriezumus vai plastikātu).

Meitenēm:

linaudekla vai raiba katūna somiņa ar kabatām dažādiem sīkumiem, kā arī maciņš ķemmei un spogulītim, .

Zēniem:

kompasa vai kabatas naža maksts (ja biedram šie priekšmeti ir un ja mēs zinām to izmērus), kā ari mārku albums (grūtāk pagatavojams, taču papūlēties var).

Vārdu sakot, — izraugoties dāvanu, jāskalās ar acīm un jāklausās ar ausim.

Šķiet, nav tāda cilvēka, kurš kaut reizi nebūtu izteicis vēlēšanos pēc kādas lietas. Vajag tikai dzirdēt un iegaumēt. Turklāt katrs kaut cik vērīgs jaunietis pats pamanīs, ja vien gribēs —, kāds nieciņš noderētu vecākiem vai tuviniekiem, skolas biedram vai draugam.

Ņemot to visu vērā, Ikviens noteikti pratīs izvēlēties dāvanu, kas iepriecinās apdāvināto.

Dāvanas pasniegšana

Dāvanu parasti pasniedz glīti iesaiņotu. Izvilkt to tieši no kabatas

un vēl aplipušu ar gružiem, kas tur krājušies nez cik ilgi, neklājas.

Ar ziediem ir citādāk. Tos vispirms iztin no papīra un tikai tad iedod rokās.

Dāvanu pasniedzot, jāatturas no jebkādiem paskaidrojumiem, komentāriem un aizbildinājumiem, Nebojāsim labo iespaidu, sakot:

Tu nevari Iedomāties, ar kādām pūlēm es to dabūju? Apskrēju visu pilsētu, domāju, vai bez kājām palikšu!»

Vairīsimies no pārliekas atklātības:

Pašai jau arī noderētu, bet gan kaut kā iztikšu...»

Nevajag arī pelt dāvanu, gari un plaši taisnojoties:

Atvaino, tāds sīkums vien ir, bet neko citu nevarēju dabūt...»

Krāsa jau nav nekāda glītā, taču nebija izvēles...»

Tā teikt ir muļķīgi. Ja mēs reiz pasniedzam dāvanu, tas nozīmē, ka esam to atzinuši par piemērotu. Toties, ja tā patiešām ir nederīga, kādēļ to vajadzēja nest?

Tādēļ vienosimies, ka dāvanu papildinās tikai sirsnīgs novēlējums un smaids.

Un nekas vairāk!

Nejautāsim arī: Vai tev patīk dāvana?» — jo ko gan nabaga apdāvinātais lai atbild?

Saņemam dāvanas

Lomas var mainīties, un mēs paši varam kļūt par dienas varoni, kas saņem apsveikumus un dāvanas. Kā mums jāizluras?

Pirmkārt, nelolosim pārāk lielas cerības! Gaidot vārdadienas vai Jaungada dāvanas, nesapņosim par lieliskām un neparastām veltēm! Var iznākt rūgti vilties!

Ne jau katrs spēj apliecināt savas simpātijas, pieķeršanos vai labvēlību, pasniedzot dāvanu. Dažkārt tas vien, ka cilvēks mūs atcerējies un atnācis apsveikt, ir aizkustinoši un dod gandarījumu.

Turklāt, ja apsveikumu un laba vēlējumus papildina arī velte, neatliekam to neizsaiņojuši nost, maldīgi spriežot, ka jāizrāda, it kā dāvanai nebūtu nekādas nozīmes un šādi uzmanības apliecinājumi jums gluži vienaldzīgi,

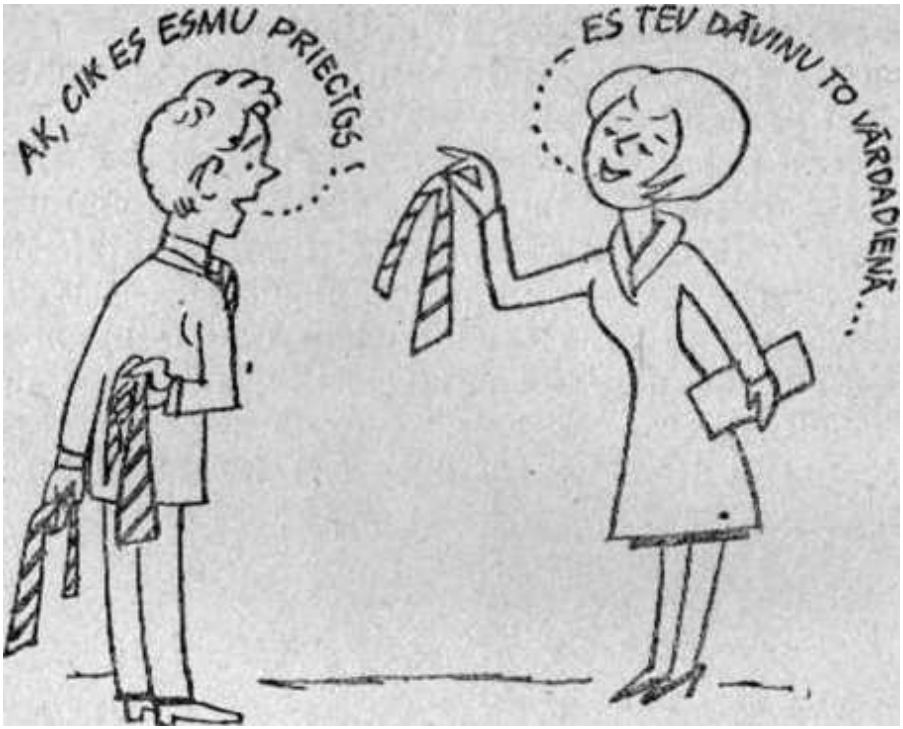

Vajag dāvinātājam pateikties, tūdaļ pat viņa klātbūtnē dāvanu izsaiņot un izteikt savu prieku un apmierinājumu.

Arī tādā gadījumā, ja tā ir jau trešā lodīšpildspalva pēc kārtas, daudzreiz lasīta grāmata vai šalle, kas diemžēl nekur nepiestāvēs, nerādīsim vīlušos seju! Tas nenozīmē, ka jātēlo komēdija un jāizrāda nez kāda sajūsma. Ja iedomāsimies, ka draugs vai paziņa gribējis ar šo sīkumu sagādāt mums prieku, uzreiz sajutīsim pret viņu neliekuļotu pateicību, un nekāda izlikšanās nebūs vajadzīga. Protot novērtēt otra labo gribu, arī uz dāvanu raudzīsimies savādākām acīm.

Tas būs jo vieglāk, ja apzināsimies, ka neesam taču cerējuši saņemt nedz dresētu ziloni, nedz motorolleru ar atomdzinējul

Ja uzdāvina šokolādes tāfelīti, konfektes vai augļus, neglabāsim tos vēlākam laikam, kad varēs notiesāt vienatnē, bet pacienāsim visus klātesošos.

Ja veltes pasniedz vienlaikus vairāki cilvēki, nemēģināsim tās notaksēt» un neizrādīsim, kura mums vairāk pa prātam, tādējādi aizvainojot citus dāvinātājus!

Sājā sakarā atkārtojam vēlreiz: prasme uzvesties un izturēties saskaņā ar vispāratzītiem noteikumiem nav komēdija un izlikšanās, bet smalkjūtība, kas allaž liek rēķināties ar citiem.

Tieši smalkjūtība var atturēt cilvēku no neapdomātas rīcības,

X nodaļa SVĒTKI, SVĒTKI,.,

Vai protam svinēt svētkus?

Katriem svētkiem ir savas tradīcijas un savs svinēšanas veids, kas atkarīgs arī no vietējām ieražām. Taču, lai kādi būtu svētki, oficiāli un vispārēji, vai tikai ģimenes un tuvinieku lokā svinami, — tiem vienmēr jāsagādā prieks, izklaidēšanās un atspriedze. Turklāt atpūsties un palīksmoties vajag visiem.

Tas, kurš'jau iepriekš priecājas par māmiņas dzimšanas dienu, cerot, ka galdā būs garda torte un viņš nobaudīs no tās lauvas tiesu, —

toties pilnīgi aizmirst, ka tieši māmiņai jāsagādā kāds patīkams pārsteigums,.,

,,. kurš gatavo sev uz Jaungadu velnišķīgi ska|as plaukšķencs, —

toties nebūt nesteidzas skaļi un pamatīgi

izdauzīt uz svētkiem paklājus...

... kurš ložņā pa visiem kaktiem, meklējot, ko vecāki nopirkuši viņam zem eglītes», —

toties ne mirkli nav padomājis par to, ko pats dāvinās tuviniekiem ... ...kurš ar nepacietību gaida skolas sarīkojumu, lai paspīdētu ar skaistu uzvalku, —

toties nepalīdz izgreznot zāli, kur šis sarīkojums notiks,

... tas neprot svinēt svētkus un nesaprot to būtību. Tādēļ atgādinām ērtību mīļotājiem, kas mēdz ierasties pie visa gatava, ka jebkurām svinībām diezgan pamatīgi un rūpīgi jāsagatavojas un katram vajag palīdzēt.

Lai svētki izdotos jauki un priecīgi, nedrīkst pieļaut, ka viens no mājiniekiem krīt vai no kājām aiz noguruma, toties citi slaistās apkārt atpūtušies un spara pilni. Pārguruša cilvēka izskats vien var sabojāt viņiem vislieliskāko garastāvokli.

Tātad neberzēsim rokas labsajūtā, ka tuvojas svētki, bet uzrotīsim piedurknes un palīdzēsim tos sagatavot! Skaidrs?

Mājas svinības

Ja tādus svētkus, kā, piemēram, Jaungads, nav iespējams aizmirst un palaist garām, tad ģimenes svinības nereti izkrīt no prāta.

Protams, neviens neprasa, lai mēs zinātu no galvas visu tuvinieku vārdadienas, dzimšanas dienas un citas jubilejas un iegaumētu tās, kā skolā iegaumē vēsturiskos -datus.

Valsts dibināšanas gadskārta un Marisjas vārdadiena ir dažādas lietas. Lai vārdadienas nepiemirstos, iegādāsi* mies špikeri — nelielu kalendāru, kurā gada sākumā atzīmējam svinamos datumus. Taču ierakstīt Marisjas vārdadiena!» tieši tai dienā, kad jāiet viņu apsveikt, nozīmē celt karoti pie mutes, kad pusdienas jau beigušās.

Labāk ir atzīmēt trīs vai četras dienas agrāk:

Neaizmirst Marisju!»

Tad atliks laika sagatavoties.

Līdzīgā veidā atzīmējam arī vecāku kāzu dienu, vecāsmātes vārdadienu, jaunākā brāļa dzimšanas dienu un citus datumus, kurus gribam atcerēties, lai apliecinātu uzmanību tuviniekiem.

Tas palīdzēs izvairīties no dažām ne visai patīkamām situācijām.

Lūk, piemēram, Ieejam istabā, bet tur sanākuši viesi, valda svinīga noskaņa, skan apsveikuma vārdi, bet mums atliek tikai ar muļķīgu sejas izteiksmi murmināt: Piedodiet, es nezināju, es aizmirsu... man Joti žēl...»

Pieklājīgs cilvēks nedrīkst radīt iespaidu, ka viņš sirgst ar hronisku atmiņas zudumu, turklāt gadījumos, kas viņu tieši neskar.

Tādēļ centīsimies atcerēties visus, kuriem vēlamies sagādāt prieku, izrādit savas simpātijas vai pateicību!

Netraucēsim mieru!

Taču atgriezīsimies pie svētkiem un mājas svinībām. Jau teicām, ka tā ir iespēja ne vien izklaidēties, bet arī atpūsties un gūt atspriedzi. Turklāt visiem! Bet kas no-

tiek, piemēram, Vecgada vakarā mūsu pagalmā? Rotaļāšanās ar sprāgstvielām! Paštaisītas raķetes! Daudzi bieži riskē ar savu veselību vai pat dzīvību, lai tik radītu pēc iespējas lielāku troksni. Šāda uzjautrināšanās» daudziem jūsu vienaudžiem beigusies traģiski. Ar sprāgstvielām nejoko!

Ņemiet vērā ari to, ka jūs dzīvojat ar paaudzi, kas pārcietusi baismīgu karu un kurai šāvieni un sprādzieni saistās ar drūmām atmiņāml

Pirmais aprīlis ir jautru pārpratumu un labsirdīgas krāpšanas diena. Nedrīkst jokot jauni un aizvainojoši vai maldināt cilvēkus ar traģiskām, no netīra pirksta izzīstām ziņām. Neklājas zvanīt, piemēram, ugunsdzēsējiem un teikt, ka skolā izcēlies ugunsgrēks, vai paziņot panei Kova|skai, ka viņas dēls ar lauztu kāju aizvests uz slimnīcu. Tas vairs nav pirmā aprija joks, bet parasts huligānisms!

Tādēļ ievērosim senās tradīcijas, būsim līksmi un priecīgi, jo nav nozimes visu ņemt nopietni un ne reizes nepadzīt velnu! Tikai neaizmirsīsim, ka labs joks ir tas, par ko smejas ne vien pats jokotājs, bet arī izjokotais.

Lielajās svinībās ģimenes lokā padomāsim arī par vientuļajiem cilvēkiem! Lai mūsu mājā neviens nejustos aizmirsts un pamests! Apsveiksim viņus, aiznesīsim egles zariņu vai kādu nieciņu un

pārliecināsimies, ka šis pieticīgais cilvēciskās sirsnības apliecinājums pašiem rada īstu svētku noskaņu!

XI no d a Ļ a KAD NEJŪTAMIES ĪSTI VESELI,.,

Pat slikta pašsajūta nedod tiesības uzvesties nepieklājīgi, tādēļ parunāsim par to, kā jāizturas paša vai arī cita cilvēka slimības reizē.

Aāāāpči!

Sāksim ar bieži sastopamo saaukstēšanos. Sājā gadījumā nesaka ierasto: Uz veselību!», jo tas ir nevietā. Šķaudiens liecina, ka cilvēkam, iespējams, lavās klāt gripa vai vismaz iesnas, bet mēs te bāžamies virsū ar veselību! Varbūt vēlējumam bija pamats kādreiz, kad šķaudīja, šņaucot tabaku, tad tas nesaistījās ar saslimšanu.

Manot slimības pazīmes, pat vissabiedriskākie cilvēki kļūst par vientuļniekiem. Nav ko dižoties ar savām ies* nām, it kā tās būtu kas sevišķs, jo vairāk tāpēc, ka, aplipinājuši vēl pusduci cilvēku, paši labāk nejutīsimies. Starp citu, gan varenie taurējieni kabatlakatā, gan šķavas kā no lielgabala apkārtējos dara tramīgus un mudina atvirzīties drošā atstatumā.

TādēJ neiesim bez vajadzības cilvēkos ar savu sarkano degunu, asarainajām acīm un baciļu miljoniem! Vairīsimies arī apmeklēt teātri, lai kāsējot un šņaukājoties neradītu zālē liekus skaņu efektus!

Vārdu sakot, ieteikums visiem, kas nav spējuši pretoties vīrusiem:

Paturēsim savas iesnas tikai sev!

Vienīgais glābiņš no iesnām ir mājās papīra salvetes, kuras nevajadzētu taupīt, bet ārpus mājām, teiksim, skolā — vairāki tīri mutautiņi.

Slimniekam ar augstu temperatūru mierīgi jāguļ gultā, nav jāmoka tuvinieki ar savu čīkstēšanu un vaidēšanu un nav jāliek viņiem ap sevi noņemties. Temperatūra gan sakāpusi, taču mēs neesam saule, ap kuru riņķo visas planētas!

Ja mums laimējies izvairīties no gripas, taču saslimis kāds no mājiniekiem, rūpīgi kopsim viņu un neīgņosimies, ja viņš ko lūdz. Jāatceras, ka slimnieka gaume mainās un, ja viņš agrāk dievināja rokmūziku, tagad ilgojas tikai pēc klusuma.

Ja saslimst kāds no draugiem vai skolas biedriem. Iesim viņu apciemot — protams, ja slimība nav lipīga. Apmeklējot slimnieku, jāpatur prātā, ka

1) viņš nav gaviļnieks. Jauki, ja aiznesam viņam kādu ziedu vai saldumus, taču kavēties kā vārdadienas svinībās nevajag. Pat guļošam slimniekam savu reizi jāpieceļas, tādēļ nepaliksim pie viņa stundām ilgi;-

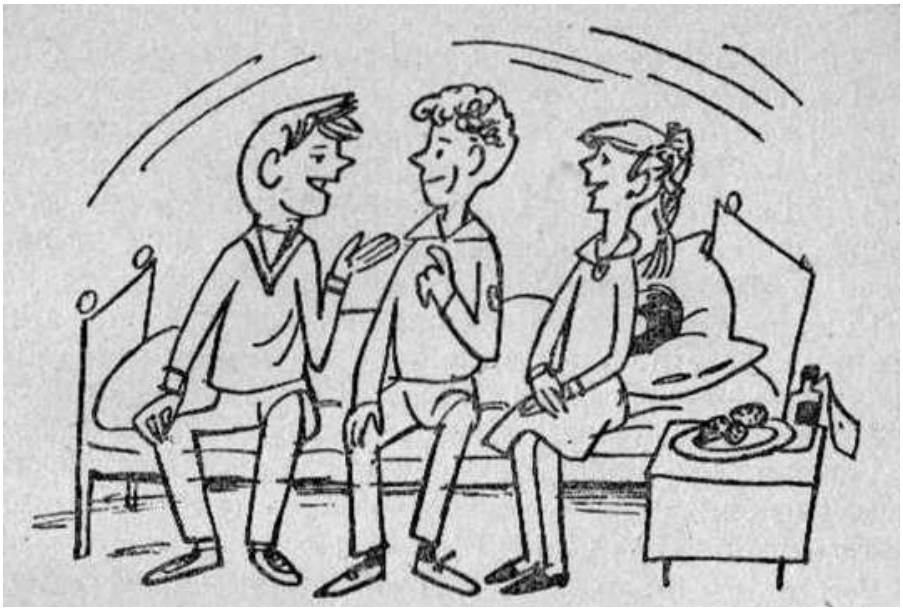

2) slimnieka gulta nav tahta, kur sēdina viesus, tāpēc neapmetīsimies viņam blakus;

3) ar savu apciemojumu slimajam jāsagādā prieks, nevis sarūgtinājums, tāpēc nestāstīsim viņam neko tādu, kas varētu viņu satraukt;

4) mūsu klātbūtne dažādu procedūru laikā, piemēram, kad izdara iešļircinājumu vai maina kompresi, slimniekam garastāvokli neuzlabo, tādēļ ieteicams piecelties un nozust vai vismaz pieiet pie loga un pavērot, kāds ārā laiks;

5) vieta pie slimnieka gultas nav tirgus laukums, kas reizēm pilns kā piebāzts, reizēm atkal tukšs kā izslaucīts. Tādēļ neapmeklēsim slimo biedru visa klase uzreiz, lai pašiem būtu jautrāk, pēc tam vairs neliekoties par viņu ne zinis. Labāk izkārtot tā, lai ik dienas kāds iegriežas pie sasirgušā, — kaut vai pastāstīt, kas uzdots un kas todien mācīts skolā.

XII nodaļa Brīvdienas!

Tātad visbrīnišķīgākā, visilgākā un vislikumīgākā skolas kavēšana! Lai prasmīgi izmantotu šo laiku, sniegsim dažus padomus tiem, kas brīvdienās dodas uz pionieru, tūrisma vai skolēnu darba nometnēm.

Ja kāds uzskata, ka atliek tikai uzmest plecos mugursomu, atvadīties no mājiniekiem un drāzt uz staciju, — viņš dziļi maldās. Mēs iesakām izturēties pret visu nopietnāk un tālredzīgāk.

Ko ņemsim līdzi

Mūsu lasītāji, kas jau manāmi apguvuši prasmi uzvesties, gatavojas braucienam uz nometni tikpat rūpīgi kā ekspedīcijai, kas dodas atklāt jaunas zemes. Jo katrs kaut cik nopietns ceļotājs taču kārto savu bagāžu pats — lai aiztaupītu darbu citiem, kā arī lai zinātu, kur un kas nolikts, un neko neaizmirstu.

Gatavojoties aizbraukšanai, jāsagatavo viss līdzņema-mais. Vislabāk sastādīt nepieciešamo lietu sarakstu. Protams, ne jau piecas minūtes pirms izbraukšanas, bet vismaz nedēļu iepriekš. Saraksts allaž jātur pie rokas un jāpapildina, līdzko iešaujas prātā kāds vajadzīgs sīkums.

Piemēram, griežot no žurnāla sava iemīļotā aktiera vai ansambļa attēlu, pēkšņi pavīd doma: Bet nagi taču aug arī brīvdienās!» Steigšus atzīmējam: Paņemt šķērītes!» Pa radio stāsta par šūšanas fabriku, un mēs atceramies, ka brīvdienās būs vajadzīgi arī diegi. Atkal atzīmējam: Sujampiederumi!»

Dažās dienās saraksts gatavs. Vēl tikai jāsavāc mantas vienkopus, saprātīgi jāsakravā mugursoma, lai,

piemēram, zobu pasta nenotraipa kreklus, un... gandrīz varam doties ceļā.

Nevajag nonicināt arī pieaugušo padomus, jo viņiem ir pieredze, kas itin labi noder.

Taču kravājoties sašutumā nekliegsim:

Mamm, es taču nebraucu uz Ziemeļpolu! Kādēļ man vajadzīgs svīteris?»

Vecmāmiņ, man nevajag šo lakatu, es taču nebraucu uz ekvatoru!»

Nevajag ārdīties, labāk nodrošināties pret jebkuriem laika apstākļiem.

Kravājot mantas, nekritīsim galējībās, — pārlieku neierobežosim sevi un arī nepārspīlēsim savas vajadzības.

Lieka zeķu pāra trūkumu var izjust tikpat nepatīkami, cik nejauki

smaga var likties pārkrautā mugursoma.

Nemēģināsim sev atvieglot dzīvi, prātojot: Ja arī ko aizmirsīšu, gan atradīsies citiem! Jurekam būs ziepes, zobu pastu aizņemšos no Stefeka, bet pārējo — tad jau redzēs!»

Taču ir tā dēvētie personiskās lietošanas priekšmeti, kurus nemēdz aizdot. Zobu suka, ķemme, dvielis, apakšveļa — sevišķi, ja tā kaut reizi bijusi mugurā. Higiēnisku apsvērumu dēļ pat tuvākajam draugam ir tiesības tev liegt šīs mantas.

No otras puses, nav jēgas apkrauties un stiept lid/.i galda spēles, mārku kolekciju vai ko citu, ar ko aizraujamies. Brīvdienās jāmaina kā vide, tā arī dzīves un izklaidēšanās veids. Tāpēc atteiksimies uz dažām nedēļām no vecajām ieražām un meklēsim jaunus iespaidus!

Draugu pulkā

Vai mugursoma jau sakravāta?

Lieliski! Tagad paņemsim līdzi arī dažas derīgas atziņas!

Pirmkārt, kopš aizbraukšanas brīža jāmācās domāt par sevi daudzskaitlī. Atkarībā no tā, cik grupā cilvēku, mēs kļūsim par veselā piecpadsmito vai divdesmitpiekto daļu, un tāda būs arī mūsu Joma brīvdienu uzvedumā. Ja gribēsim visu laiku tēlot galveno lomu, nekas labs neiznāks. Solistus» ikviens kolektīvs pagalam necieš,

Necentīsimies jau sākumā visiem iepatikties, izrādot, ko mākam un spējam. Paies laiks, un tas atklāsies pats no sevis neatkarīgi no tā, kādu iespaidu mēģināsim radit. Tāpēc nepūlēsimies l > ūt oriģināli, bet darīsim to, ko paredz programma, arī brīvajā laikā neuzstājot, lai visi spēlētu vienīgi tās spēles, kādas patīk mums.'

Jau iepriekš jāsagatavojas uz to, ka vienas nodarbības būs interesantākas, citas — garlaicīgākas. Negaidiet neko ārkārtēju! Neviens izpriecas braucienā uz Mēnesi jūs nevedīs un neielaidīs nometnē tīģerus, lai izdabātu asu izjūtu cienītājiem.

Viendien pusdienas būs garšīgākas, citdien — negaršīgākās, ari matracis var gadīties cietāks par kaimiņa matraci, taču nekļūsim sīkumaini un neuzskatīsim, ka mūsu gods prasa iegūt tikai to labāko.

Skat, kāds Kazikam gaļas gabals, bet man pliks kaulsl

Haļkai kompotā četri ķirši, bet man tikai divi!

Neiedomāsimies, ka ir smalki allaž vaibstīties un sūkstīties, it kā mājās mēs dzīvotu karaliskā greznībā.

Visu nakti negulēju — jutu katru salmiņu! (Princeses uz zirņa sen jau no modes izgājušas!)

Šis darbs nav man domāts, esmu tam par smalku!

Ja māmiņa redzētu, ko es te ēdu, viņa mani nekad nebūtu šurp laidusi!

Činkstot var panākt tikai to, ka mūs sāk izsmiet un apcelt.

Nebūsim pirmie, kad aicina uz kino, bet pēdējie — kad jāierodas darbā. Visvairāk ciena precizitāti — vienalga, vai aicina uz gardām

svētdienas pusdienām vai mizot kartupeļus vakariņām.

Liekot plecā mugursomu, sacīsim sev atklāti: brīnumi nenotiek. Cilvēku attiecības veidojas uz savstarpējas izpalīdzības pamata. Ja vēlamies, lai mums būtu labi un patīkami, izturēsimies arī mēs pret apkārtējiem tā, kā gribētu, lai citi izturētos pret mums! Sājā gadījumā

sakāmvārds: Nedari otram (o, ko negribi, lai darītu tev!» aizstāj biezu biezos noteikumu krājumus.

Tātad laimīgu ceļul

Nost ar brīvdienu varoņiem»!

Neklājas bez pienācīgas prasmes doties kalnos vai peldus laisties dziļos ūdeņos. Šāda dros'mes» demonstrēšana ir gluži vienkārši muļķīga!

Taču brīvdienās patiesi iespējams izcelties» ar visādām izdarībām. Nav lidzās tēva, kas mūs atvēsinātu;

Esi prātīgs, ar ūdeņiem nav joki!

Nav arī mātes, kas lūgtu:

Esi piesardzīgs, nesalauz roku vai kāju!

Tiesa, ir audzinātāji, taču viņi nespēj vienlaikus būt visur un visus paturēt acīs.

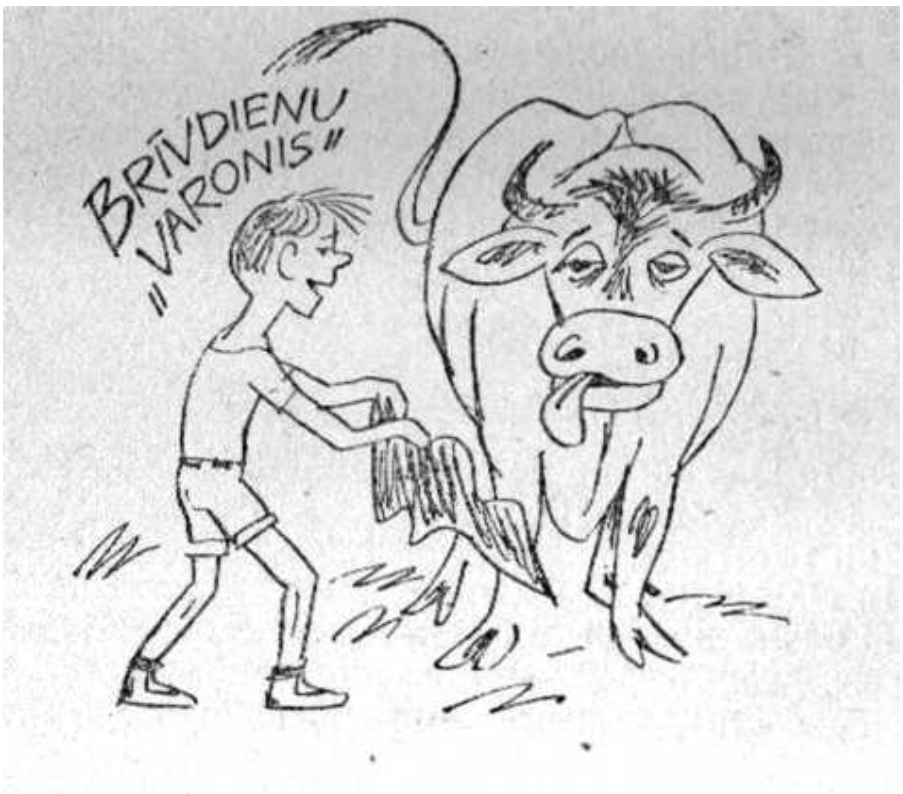

Toties skatītāju... cik uzieti Kur vien skaties, visur pilns!

Ko tad dara brīvdienu varonis»?

Viņš rāda lietpratēja seju, kaut arī pirmo reizi mūžā ticis pie jūras,

un jūtas kā pieredzējis zvēru dresētājs. Priekšā draudīga stihija, bet krastā tik daudz skatītāju! Lai redz, kas man par ķērienu! Jūra? Liela lieta, tāds pats ūdentiņš kā citur! Te viens blakus apmērcē pēdas, cits atkal piesardzīgi apslapina plecus, krūtis un stilbus. Atnācis mazgāties vannā, vai? Bet varbūt baidās? Es šiem tūlīt parādīšu, kā jārīkojas! Un — blaukš! — ūdenī. Lai tie gļēvuļi redz, kā iet jūrā īsts vīrietis! Ne jau uz pirkstu galiem un tikai līdz puslieliem! Kas par to, ka aizcērtas elpa un mutē saskrien sāļais ūdens, to jau neviens neredz. Kur nu! Krastā stāvētāji taču mani apbrīno — sak, tam tik ir dūša!

Ha, kas gan ir tāda jūra!

Prātā nāk dzejoļa rindas: Lauva?... Kas gan Ir tāds lauva? — Paliels kaķis!» Un jūra? Paliels dīķis! Tikai kurkuļu vietā medūzas. Šķiet, ka pie rokām un kājām izaugušas peldspuras. Krastā kaut ko sauc? Sīkums! Ja ir bail, lai rušinās pa smiltīm! Bet kas tad tas? Kur palicis jūras dibens? Nupat vēl bija saraugāms? Kas par muļķīgiem jokiem?!,..

Palīgāāā!!!

Kad dižais peldētājs klabošiem zobiem, zils nosalis, ar matu .šķipsnu uz deguna nāk pie samaņas krastā, viņš nemaz vairs neatgādina varoni. Ir tikai nabaga nožēlojams radījums, kuram neviens neapiaudē. Apsveic kādu citu — to, kas slapināja plecus un krūtis un gāja ūdenī lēnām un uzmanīgi, it kā pirmo reizi būtu pie jūras. Vai tas būtu viņu izglābis? Sis zaķpastala?

Tātad būsim piesardzīgi! Gan pie jūras, jo neesam taču nedz zivs, nedz okeāna laineris, gan kalnos, jo par kalnu kazu taču nekļūsim un ari ērgļa spārni mums nepieaugs.

Vārdu sakot — visur,]a uzskatām sevi par gudru un sa-prātīgu cilvēku. Tomēr aizvien vēl gadās varoņi», kas liek uz spēles ne vien savu, bet arī to cilvēku dzīvību, kuri spiesti steigties viņiem palīgā.

Cerams, ka lasītāji pienācīgi novērtēs šādus varoņdarbus» un bez žēlastības izzobos katru, kas cenšas tādā veidā pievērst sev uzmanību.

Brīvdienās ir jāpalīksmojas, taču ne jau pēdējoreiz mūžā!

Mēs nedzīvojam uz vientuļas salas!

Aiz priekiem, ka brīvdienas beidzot ir klāt, esam pilnīgi piemirsuši, ka nometnes apkaimē sastopami arī vietējie iedzīvotāji, atpūtnieki un citi vasarnieki. Tātad cilvēki, kuriem tāpat kā mums ir tiesības atpūsties.

Tāpēc neiebruksim sanatorijā, tūrisma mītnē, saldējuma kafejnīcā vai kinoteātrī, skaļi gavilēdami kā jaunā kontinenta atklājēji, kas nerēķinās ne ar ko! Un, ja uznāk vēlēšanās dziedāt, nedarīsim to pie atpūtas nama klusās stundas laikā!

Ja iegribas spēlēt ķerīti vai tāpat vien paskraidīties, turēsimies tālāk no pļavas, kur ganās aitu bars, jo iztramdīsim lopiņus, kā arī no parka, kur pastaigājas vecāki ļaudis!

Vārdu sakot, mīļie jaunieši, izklaidējieties nometnē, stadionā vai kādā piekalnē, tālāk no citu cilvēku dzīves un darba vietām, lai nevienam nav piespiedu kārtā jākļūst par jūsu izpriecu dalībniekiem! Jūs neesat vienīgie, kas dzīvo šajā pasaulei

Atgriežoties mājās, ne tikai paņemsim līdzi, bet arī atstāsim jaukas atmiņas, lai nākamgad mūs sagaidītu ar priekul

XIII nodaļa RAKSTAM VĒSTULES

Brīvdienās bijām nometnē, ieguvām daudz jaunu draugu un apsolījām viņiem rakstīt. Tātad kādu dienu ir jāķeras klāt, tikai — uzrakstīt vēstuli nav nemaz tik viegli!

Sen pagājuši tie laiki, kad sveicienus, lūgumus un dažnedažādas ziņas nogādāja īpaši ziņneši, krāšņi ģērbti pāži, cienījami sūtņi vai kurjeri zirgā. Tagad iemet vēstuli zilā vai sarkanā pastkastītē, un lieta darīta. Tomēr kaut kas no senajām paražām ir saglabājies. Vēstule joprojām reprezentē personu, kas to sūtījusi, ir tās ziņnesis.

Tāpēc, sēžoties pie galda rakstīt vēstuli, pirmām kārtām padomāsim par to, lai šis ziņnesis mūs pārstāvētu godam. Gribēdami apciemot draugu, mēs neskrienam pie viņa rītakurpēs,* nesukājušies un pairušā svīterī, bet vispirms kārtīgi saģērbjamies, saglaužam matus un, kas zina, varbūt pat rūpīgi nospodrinām kurpes.

Tādēļ neizrausim no burtnīcas robainu lapu un neskri-celēsim kā ar gaiļa kāju, lai tikai rūpes no kakla nost, bet uzrakstīsim vēstuli, ko prieks paņemt rokās.

Sākam ar to, ka lapas (vēlams vēstuļpapira) augšā labajā stūrī uzrakstām apdzīvotās vietas nosaukumu un datumu. Piemēram: Varšavā, 198... g. 17. nov.

Tad rakstām uzrunu, teiksim, Mīļo, krustmāti», Dārgā Marisja!» vai pavisam īsi un lakoniski Jurekl».

Ja vēršamies pie gados vecāka cilvēka, .ar kuru mūs saista tuvas un sirsnīgas attiecības, rakstām, piemēram, Mīļo skolotāj!» vai Mīļo kaimiņ!». Citus pieaugušos uzrunājam Cienījamā biedre!» vai Godājamais biedri!». Vārdus biedre» vai biedrs» var saīsināt, rakstot tikai pirmo burtu, un pievienot adresāta uzvārdu.

Sūtot vēstuli iestādei vai organizācijai, mēs, protams, nerakstīsim Mīļā (vai: cienījamā) izpildkomiteja». Sai gadījumā jāraksta tas pats, kas norādīts uz aploksnes

adreses vietā. Tātad Rajona izpildkomitejas Izglītības nodaļai» vai Profesionāli tehniskās skolas direktoram».

Zem šīs ievadformalitātes seko vēstules teksts.

Vēstules'iedala divās grupās.

1, Privātās vēstules, kurās izklāsta savas domas, jūtas un pārdzīvojumus, sūta sveicienus, apsveikumus.,, un tā tālāk.

2. Dienesta vēstules, piemēram, iesniegums uzņemt skolā, lūgums izsniegt kādu izziņu vai citu nepieciešamu dokumentu.

Lai kāds būtu vēstules veids, vispirms rūpīgi jāpārdomā tās saturs un jāizsakās skaidri un saprotami.

Uzrakstīt Radio redakcijai: Dodiet man padomu, kādu skolu izvēlēties, lai apgūtu saistošu profesiju!» — ar to vien nepietiek.

•Atcerēsimies, ka adresāts nav nedz gaišreģis, nedz zīlniece un vadās tikai no tās informācijas, ko sniedz vēstulei Kā lai redakcija zina, kādas ir jūsu spējas un intereses, vai esat beiguši pamatskolu vai vidusskolu? Bet no tā taču atkarīgs padoms!

Izsakot rakstveida lūgumu, jābūt sevišķi smalkjūtīgam un labi jāapsver, vai adresāts spēs to izpildīt, vai tas viņu pārlieku neapgrūtinās. Lai cik tas dīvaini, taču vēstules rakstītāji kļūst apbrīnojami drosmīgi.

Lūgumu, kuru cilvēks nemūžam neuzdrošinātos izteikt personiski, viņš itin viegli izklāsta uz papīra:

Mīļo Liesmiņ», steigšus atsūti to grāmatu, par kuru tu rakstīji!»

Labo vecmāniiņ, nopērc man uz Jaungadu velosipēdu!»

Šādu vēstuļu rakstīšana mazliet atgādina loteriju — sak, pamēģināt jau var, un ja nu vinnē? Tikai labāk gan nemēģināti Tie, pie kuriem vēršamies ar saviem pārdrošajiem un bieži vien arī nepamatotajiem lūgumiem, ir nepatīkami pārsteigti un samulsuši. Dažreiz viņi pat kaunas par mums, , t

Rakstot draugiem vai ģimenes locekļiem, raudzīsimies, lai vēstule būtu saturīga un neradītu iespaidu, ka esam tikai atrakstījušies», jo nekā būtiska nav bijis ko teikt. Tādēļ nerakstīsim:

Mīļo krustmāt!

Man ļoti žēl, ka Tu aizbrauci no mums, jo mamma tagad liek Tev rakstīt! Mums šodien pusdienās bija tomātu zupa, bet tētis nopirka mammai somiņu, tādēļ ka saņēma prēmiju, par ko mamma nekā nezināja. Mūsu kaimiņienei pazuda suns, un mamma teica: Paldies dievam, nu būs miers!» Šodien pie mums līst, bet vakar spīdēja saule,,.»

Allaž paturēsim prātā, ka vēstule ir sava veida sacerējums, turklāt par tematu, kas interesē kā sūtītāju, tā saņēmēju,

Vēstules beigās parakstāmies un dienesta vēstulēs norādām arī savu adresi, pēc tam rakstām adresi uz aploksnes.

Tas ir ļoti svarīgs darbs, no kura atkarīgs, vai vēstule sasniegs adresātu un mūsu pūliņi nebūs bijuši veltīgi.

Skaidri un salasāmi, palieliem burtiem, rakstām republikas vai apgabala nosaukumu, nākamajā rindiņā — pilsētas vai rajona nosaukumu, zem tā — ielas nosaukumu, mājas un dzivokja numuru (ja adresāts dzīvo laukos, tad ciema un mājas nosaukumu), un beigās — vēstules saņēmēja vārdu un uzvārdu. Apakšā, labajā stūrī, tādā pašā kārtībā norādām savu adresi. (Ārzemēs adresi raksta apgrieztā secībā: saņēmēja vārds un uzvārds, iela, pilsēta, valsts! Atpakaļadresi norāda aploksnes otrā pusē augšā. Ņemsim to vērā! — Tulk. piez.)

Rakstīt anonīmas vēstules, lai kādam kaitētu, aiz gļēvulības neuzrādot nedz savu vārdu, nedz adresi, ir nekrietni! Šādi sūtījumi parasti nonāk papīrgrozā.

Vēl atgādinām, ka uz katru vēstuli ir jāatbild un nevis pēc gada, bet vēlākais nedēļas laikā pēc saņemšanas.

XIV nodaļa BRŪTGANS UN BRŪTE» VAI — DRAUGS UN DRAUDZENE?

Prasme uzvesties atvieglo dzīvi, tādēļ nevar apiet arī šo jautājumu, kas, ja arī ne visiem, tad katrā ziņā daudziem no jums sagādājis raizes un nepatikšanas.

Runa ir par zēnu un meiteņu draudzēšanos».

Zinām, ka jūs dumpojaties, ja pieaugušiem, galvenokārt vecākiem un audzinātājiem, šāda draudzēšanās» ne vienmēr ir pa prātam un viņi pat dažreiz aizliedz to.

Kādēļ?

Skolā taču kā meitenes, tā zēni ir kopā ne tikai stundās, bet ari ekskursijās un sarīkojumos, un neviens par to īpaši neuztraucas. Toties to pašu zēnu un meiteņu biežāka tikšanās ārpus skolas nereti izraisa iebildumus.

Pacentīsimies šo šķietamo pretrunu noskaidrot.

Varbūt sāksim ar jautājumiem:

Vai šie neciešamie» pieaugušie, kas visur bāž savu degunu, neraugās greizi uz jums tikai tad, kad jūs uz ielas cits citu aizskarat, muļķojaties un ķiķināt?

Vai viņi neiebilst pret jūsu uzvedību tikai tad, kad jūs nepiemērotā laikā, piemēram, vēlu vakarā, kopā ar gadījuma paziņām nīkstat pavārtēs un kāpņu telpās vai klīstat pa ielām?

Vai tiešām šādas izklaidēšanās» dēļ vērts lavīties laukā no mājas un saņemt pārmetumus?

Diemžēl daudzas meitenes laika pavadīšanu ar zēniem uzskata par panākumu apliecinājumu, no kura ne tikai nedrīkst atteikties, bet pēc kura pat jātiecas.

Šāda meitene, kas dzenas pēc piekrišanas», katrā zēnā tūdaļ saskata pielūdzēju». Taču kas viņš par pielūdzēju! Klases biedrs vien ir!

Tēlojot pieaugušos, no meitenēm neatpaliek arī zēni. Viņi uzskata, ka pret meitenēm nez kādēļ jāizturas izaicinoši. Viņi grib pievērst sev uzmanību, taču lāgā nezina, kā to izdarīt, tādēļ nereti diezgan rupji aizskar meitenes.

Savukārt ne visas meitenes zina, kā reaģēt uz šādu izturēšanos, sevišķi, ja sirds dziļumos to uzskata par savdabīgu piekrišanu».

Tādēļ viņu aizsargāšanās» nav nedz enerģiska, nedz pārliecinoša. Meitenes lielākoties tikai ķiķina, it kā notiktu kaut kas bezgala uzjautrinošs. Šādi smiekliņi nevienu neatbaida, bet vēl vairāk iedrošina un mudina lakstoties» vēl aktīvāk.

Launākais, ka šī muļķošanās galu galā traucē mācības. Mājās nevis gatavo stundas, bet to vien prāto, kad varēs

satikt Heņeku vai Marisju. Nav brīnums, ka vecāki, bažīdamies par jūsu sekmēm, aizliedz jums satikties, bezmērķīgi slīpēt» ietvi un šķiest laiku.

Bet gadiņi skrien, un bērni drīz vien kļūs pieauguši. Taču vispirms jābeidz skola un jāapgūst profesija, lai ieņemtu noteiktu vietu dzīvē un strādātu darbu, kas sniedz prieku un gandarījumu. Tas jums tuvākajiem gadiem ir vienīgais, tā teikt, kaujas uzdevums»!

Meitenēm nav jāplivina skropstas un jākoķetē pa labi un pa kreisi, vērojot, kādu iespaidu viņas atstāj uz zēniem. Uz gudriem un saprātīgiem — nekādu! Un nav jājūtas pagodinātām, ja uz ielas aizskar nepazīstami puiši. Par diez kādu piekrišanu» tas vis neliecina.

Gluži otrādi!

Gudra, smalkjūtīga meitene, kurai rūp viņas uzvedība, neļauj zēniem vaļīgi izturēties viņas klātbūtnē un prot panākt pieklājīgu attieksmi pret sevi. Viņa nemeklē gadījuma pazīšanos un lieliski zina — ja viņu kāds aizskar, vislabāk ir klusēt. Viņa izliekas neredzam un nedzirdam to, kas ir rupjš un nepiedienīgs.

Tas nenozīmē, ka viņai jābūt nelaipnai pret ikvienu, kas viņai tuvojas. Ne jau katrs zēns, kas apvaicājas: Kur te ir tuvākā pasta nodaļa?» vai Uz kurieni iet šis tramvajs?», to dara iepazīšanās nolūkā. Tādēļ nav jārāda aizvainota seja un jārausta pleci! Ja vaicātājs pavaicājis pieklājīgi, tikpat pieklājīgi arī jāatbild.

Katra meitene gan pati pratīs atšķirt muļķīgu uzbāzību no

parastas sarunas, kas nekaitē viņas cieņai.

Savukārt zēniem, kā jau stiprākajiem, jāizturas pret meitenēm saudzīgi, ar vīrietim raksturīgo bruņnieciskumu.

Tik tiešām, ja izturēsimies cits pret citu dabiski un biedriski, netēlojot jaunavu precību gados» vai neatvairāmu donžuānu, mūsu uzvedība nevienam nedursies acīs un mēs aiztaupīsim sev liekas nepatikšanas.' neveiksmes skolā un nesaskaņas mājās.

Un pateiksim sev klusi pie auss — arī nebūdami pieauguši, nevienam nešķitīsim smieklīgi.

XV nodaļa MAZS EKSĀMENS

Ar to arī kursi braucienam pa dzīvi» beidzas. Vēl tikai jāiztur neliels pārbaudījums, lai redzētu, kas no visa palicis atmiņā, un tiem, kas uzrāda pietiekamas zināšanas, izsniegtu braukšanas tiesības». Tāpēc aicinām uz neklātienes eksāmenu, kurā katrs pats izliek sev taisnīgu atzīmi.

Turiet gatavībā abu roku pirkstus, tie noderēs punktu skaitīšanai!

Mēs uzdosim desmit jautājumus. Ja uz kādu atbildat nē», pielieciet vienu pirkstu! Tā zināsit, cik punktu iegūts, bet mēs varēsim dot gala vērtējumu.

Lūk, jautājumi.

1. Vai skaitīšanai sagatavotie pirksti gadījumā nav netīri, bet nagi — ar melnām aiznadzēm?

2. Vai spējat jūsmot par skaistu ainavu, ērti atgāzies autobusa krēslā, ja līdzās stāv vecāki cilvēki?

3. Vai aukstā laikā nebaidāties apsaldēt galvu, sveicienā paceļot cepuri drauga vecāku priekšā?

4. Vai uzskatāt, ka ēdiens ir garšīgāks, ja ēd tieši no katliņa?

5. Vai esat pārliecināts, ka vieglāk pievērst sev uzmanību, pacienājot» ar dunku, nevis ar konfekti?

6. Vai dusmojaties uz skolotāju, ja viņš jautā to, ko jūs nezināt?

7. Vai jums ir kaut aptuvens priekšstats, cik tīru kabat-lakatu, zeķu un kreklu glabājas jūsu skapī?

8. Vai mēdzat iznest atkritumus un purināt grīdceliņu tikai tad, kad iestājas tumsa?

9. Vai nebaidāties sēsties pie dambretes galdiņa ar draugu, kas spēlē labāk par jums?

10. Vai vienmēr esat apmierināts ar sevi un savu rīcību?

Nu, vai ir kāds, kas pieliecis visus desmit pirkstus? Ir? Un atbildēts nudien godīgi un atklāti? Tad šis cilvēks ir visu tikumu iemiesojums un uzvedības prasmes lielmeistars, ja vien... iedzimtā kautrība viņam neliek to apšaubīt!

Kas pieliecis vairāk nekā piecus pirkstus, var droši sacīt, ka ir uz pareizā ceļa un dienās no viņa iznāks pieklājīgs cilvēks.

Līdz ar to viņš iegūst braukšanas tiesības», par kurām jau runājām.

Visiem pārējiem, kas pieliekuši trīs, divus vai, pavisam bēdīgi, vienu pirkstu, vēl jāpiestrādā. Padomi, kā uzvesties, jāmeklē savā sirdī, jo uzvedības prasmi apgūst ne tikai no grāmatām vien. Tā dzimst no dzijas un neviltotas labvēlības pret cilvēkiem, ar kuriem diendienā sastopamies. Tikai tad prasme uzvesties atvieglo dzīvi un dara to patīkamu gan jums, gan arī cilvēkiem.

Tātad — laimīgu ceļu!

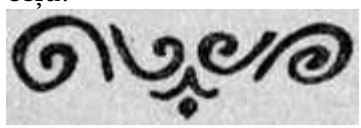

Pirmā daļa
Pirms dodamies ceļā
I nodaļa. Lasītājam čukstus pie auss
Nerādi sevi mājās no sliktās puses! .....
II nodaļa. Pirmais solis cilvēkos , ,
Pastaigā.....
Est vai neēst uz ielas?.....
Sastopam paziņas
Iepērkamies .....
Tramvajā un autobusā.....
III nodaļa. Skolā .....
Palīgāt.....
Šikas domstarpības .....
Pie tāfeles.....
Norakstīt vai nenorakstīt — tāds ir jautājums! Nesaprašanās ar klasi .....
Starp mums, klases biedriem . , .
IV nodaļa. Kraucam ekskursijai ,
Kā ģērbties un kravāt mautas ....
Drīzāk zaļumos! .....
Esam citā pilsētā .....
Apmeklējam rūpniecības uzņēmumu . . .
Ejam uz muzeju .....
V nodaļa. Sarīkojumi.....
Teātrī .....
Kinoteātri .....
Koncertā .....
Stadionā .....
VI nodaļa. Viesi nāk, viesi nāk.....
Jau klauvēt .....
Lūdzu, apsēdieties! .....
Ciemiņš nelaikā .....
Ciemiņš maltītes laikā .....
Iepazīsimies! .....
Ielūdzam viesus .....
Ar ko pacienāsim viesus .....
Groziņvakars
Kā izklaidēt viesus , .
Atvadīšanās.....
Vil nodaļa. Ejam ciemos .....

Bez ielūguma •
Esam ielūgti ciemos .....
Lūdzu, pie galdai .....
Lūdzu, cienājieties.....
Ar nazi vai dakšiņu? .....
Kā jāēd
Laiks atvadīties!.....
Vili nodaļa. Visi pāri dejo!.....
Kā lai ģērbjas? ... .
Vai protam svinēt svētkus? .....
Mājas svinības .....
Netraucēsim mieru).....
XI nodaļa. Kad nejūtamies istl veseli.....
XII nodaļa. Brīvdienas! .....

Длина Гольд ипкопя УМЕНИЕ ВЕСТИ СЕБЯ ОБЛЕГЧАЕТ ЖИЗНЬ’ Рига «ЗваАгзпс» 1983 На латышском языке Художник Збигнев Ленгрев

Alīna Goldņlkovo PRASME UZVESTIES ATVIEGLO DZĪVI Vāku zim. J. Sitnteks

Redaktore I. Birzvalka. Māksi, redaktore E Alberga. Tehn. redaktore S. Zeltiņa. Korektore A. Grlnlelde.

TIC Nt 2423

Nodota salikāanal 14.01.83. Parakstīta Iespiešanai 27.04.83. Formāls 70X108/32. Tipogrāfijas papirs Nr. 3. Literatūras garnitūra. Augstspiedums 7 uzsk. iespiedi., 7,22 uzsk krāsu nov.. 6,66 Izdevn. I Metiens 60 000 eks. Pasūt. Nr. 155. Cena 35 kap. Izdevniecība «Zvaigzne», 226013,' Rīgā. Gorkija ielā 105. Izdevn. Nr. 6I04/P-55. Iespiesta Latvijas PSR Valsts izdevniecību, pollgralljas un grāmatu tirdzniecības lielu komitejas tipogrāfijā «Ciņa», 226011, Rīgā, Blaumaņa ietā 38/40.

Goldņikova A.

Go281 Prasme uzvesties atvieglo dzīvi. — R.: Zvaigzne, 1983. — 157 lpp., il.

124.83

87.717.7/